

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 12-50 Din

za inostranstvo 25.—

—

—

Oglas po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1

Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Današnja številka obsega 12 strani.

Ljubljana, 12. maja.

Politična situacija je hitro prispela na mrtvo točko. Homogena radikalna vlada je tu, a tihi družabniki prihajajo drug za drugim s računi. Muslimani in naši klerikalci pokladajo male zahtevke na mizo, Radić pa razsaja v Zagrebu in zbira oblake nad glavo gosp. Pašića.

Kaj hoče v tem hipu Radić, tega niti njegovi zavezniki ne vedo. Po našem mnenju hoče Radić igrati se z državo in jo slabiti še bolj, da naraste nezadovoljstvo v toliki meri, da bo mogel iti na volitve z nado, da osvaji še kak mandat v Banovini, Bosni, Dalmaciji in da se razširi v Sloveniji, Vojvodini in, če pojde, v južni Srbiji, Crni gori in celo v Šumadiji. Velike upe ima Radić na Slovenijo. Zaznamoval je Slovence sicer za «magarce», a to ga ne ovira, da klerikalcem proti odveti mnogo mandatov. Vse ravnanje Radića, v kolikor je sploh vzpelo njegovega patološkega značaja preračunljivo, kaže, da se Radić igra tudi s svojimi zavezniki, ki jih vabi k sebi, kakor svoj čas hrvatsko «Zajednico», ko pa je čas za to, jih uniči. In res, danes so naši naivni klerikalci v svoji kratkovičnosti toliko hvale razširili zanj po Sloveniji, da jim bo jutri prva trda predla, ko se bodo srečali z njim na volilnih bojiščih. Presenetljiva je podobnost Radićevih taktik napram hrvatski Zajednici in sedaj napram SLS in spahovcem, ki zama upajo, da jih bo vera mogla spasiti, ko bodo s strahom opazili, da drug pozanje, kar zdaj sejejo.

Radić nima še interesa na takozvani «sporazumu», ki bi ga raje započel, ko bo še lažji. Zato pa treba tej državi še nadaljnjih kriz in še več umetnega nezadovoljstva, da pojde Radićeva pšenica bolj v klasje.

Žal da pospešujejo Radićev načrt na eni strani, vladeželjni radikalci, ki upajo na še večjo utrditev v srbskem plemenu, pa jih potem usoda Slovencev in Hrvatov malo briga, na drugi strani pa naša SLS, ki kopije jama državi, padla pa bo sama vanjo.

Radićev račun je pravičen in se bo posrečil, če ostane tako, kakor je sedaj zapletel g. Pašić. Stari gospod ta hip očitno ne vé, kaj hoče. L. 1918. je v Ženevi zapretil proglasitev edinstvene jugoslovenske države. L. 1921. je napenjal vse moči, da bi maksimalno število prebivalstev oblasti bilo čim nižje. Preti je, da vrže vse stran, ako se gre preko 600.000 in komaj se je demokratom posrečilo izvojevati od njega 800.000. Leta 1922. je presekla zvezo s demokrati, češ, da Davidović pripravlja razgovore z Radićem in da koleha v vprašanju izvršitve ustave. Par mesecev na to je začel sam razgovore z Radićem in danes vodi vlado, ki ne vé v ustavnem vprašanju, ali je tič ali je miš.

Ta neizvestnost je voda na mlin «sem državi nasprotnim elementom». Ona je, ki podpira občutek nesigurnosti in ovira končno ureditev uprave. Ljudstvo hoče miru in hoče videti neko stalnost kajti stalnost je že sama na sebi polovica ureditve, ki potem brž napreduje do popolnosti.

Radić je imel doslej nečuvno srečo. Leta 1920. in 1923. ga je vlada kljub njegovemu protidržavnemu stališču podpirala. Mesto da bi se njegovo izdajstvo kaznovalo, je ob asistenci «kraljevske vlade» radnjič pod g. Laginjo letos pod g. Cimičem teroriziral zmerne elemente, ki so sili njegovih ekstravaganc.

Ali bo imel to srečo tudi tretjič, ko boče dvigniti število svojih mandatov od 70 na 100? Ni izključeno, kajti iz partijske seličnosti raje privoščijo radikalna stranka Radić 10 mandatov, nego da bi demokrati dobili enega, in iz tragične zaslepljenosti gredo Slovenci slično pot.

Lahko pa bi bilo tudi drugače. Lahko bi se pojavila krepka volja države, ki bi zastavila pot Radićevi kaprici, brez ozira na levo in desno sproveda ustavo in ščitila pri volitvi državotvorne elemente proti terorju od zdojaj. Ta dan pride v eni ali drugi obliki. Čim prej pride, toliko več moralnega in materialnega kapitala si bo država prihranila. Mrtva točka, kjer stojimo danes, mora biti kmalu premagana.

PRIPRAVE ZA SPREJEM MARŠALA FOCHA V PRAGI

Praga, 12. maja. j. Uprava mesta se pripravlja za slavnosten sprejem maršala Focha. Maršal bo imenovan za častnega občana mestne občine. Njemu na čast bo prirejena velika vojaška parada, ki se jo bo udeležilo tudi 60 aeroplanov.

Radićevi emisarji zopet v Beogradu

IZJAVE DR. KRNEVIĆA. — KONFERENCE Z MINISTROM JOVANOVIĆEM.

Beograd, 12. maja. r. Z današnjim jutranjim brzovlakom sta prispela iz Zagreba v Beograd delegata Radićeve stranke, dr. Krnjević in Dragutin Kovačević. Ob 10. dopoldne sta posetila začasnega predsednika narodne skupščine, dr. Peleša. Po posetu je dal dr. Krnjević celo vrsto intervjujev, ki si deloma nasprotujejo. Dr. Krnjević označuje svoj prihod kot popolnoma informativnega značaja.

Olede odnošajev Radićevega bloka napram sedanji vladi, je izjavil dr. Krnjević sledeče: «Sami lahko vidite, kako mora biti razpoloženje. Sedanja vlada je predstavica samo srbskega naroda. V njej ni Hrvatov in baš sedaj imajo Srbi priliko, da najbolje dokažejo v koliko so državotvorni element. Mi želimo, da oni v delu pokažejo, da smo vsi pred zakonom enaki, kakor določa vidovdanska ustava. Mi ne potrebujemo niti oblasti niti revizije ustave(!) zahtevamo pa, da velja zakon za vse.»

Na vprašanje, kaj je s «Markovim protokolom», ki ga je podpisala radikalna stranka, je dr. Krnjević odgovoril: «Kar je v protokolu, to mi že izjavljamo. V ostalem se protokol ne izvršuje samo s tem, da se napiše in podpiše, ampak je treba tudi dobre volje.»

«Ali pridete v skupščino?» — Dr. Krnjević: «Tega ne morem niti zanikati, niti potrditi. Naše postopanje bo odvisno od razvoja prilik.» — «Ali se boste udeležili volitve predsednika skupščine?» Dr. Krnjević: «Ni izključeno, da pride-mo!»

Dr. Krnjevićev izjava, da se Radićevci morda udeležijo volitve predsednika skupščine, tolmačijo beograjski politični krogi tako, da sta prišla dr. Krnjević in Kovačević v Beograd zato, da realizirata protokol in da dobita definitivne garancije za obnovo banske časti na Hrvatskem. Ako radikalni ne dajo dovoljnih zagotovil, potem bo smatral Radić to postopanje kot izigravanje njegove stranke, izročil s svojimi tovariši verifikacijskemu odboru svoja polnomočja v pot-

dilo, prišli nato v parlament in razšli vlado.

Dr. Krnjević je izjavil, da bo tekom dneva posetil še nekatere radikalne politike, nakar se vrne zvečer v Zagreb.

Kaj sta hotela Radićeva delegata pri druju Pelešu.

Po sestanku z delegatoma Radićeve stranke, je predsednik dr. Peleš izjavil: «Radićeva delegata sta prišla v Beograd glede imunitetnega vprašanja. Naglašala sta, da so se dogodili slučaj, da se ni upoštevala njihova imuniteta, katere jim nekateri organi nočejo priznati. Pojasnil sem jima čl. 88. ustave, 2. odstavek, ki pravi: «Imunitetna pravica nastopi s izvolitvijo». Polnomočja, izdana od volilnih odborov, veljajo kot legitimacija za imunitetno pravico. Delegata sta se zadovoljila s tem odgovorom, nakar sta mi izročila pismeno prošnjo, v kateri zahtevata na podlagi § 113 poslovnika za vse izvoljene poslance HRSS brezplačno vožnjo I. razreda po vseh železnica in parobrodih za časa trajanja mandata. Jaz sem odgovoril, da izročim prošnjo na pristojno mesto. O politiki se nismo razgovarjali. Med tem je prišel k meni notranji minister dr. Vujčić, ki je čul zadnji del razgovora in Radićevima delegatoma dejal: «Znana Vam je pot, ki jo mora kreniti poslanec, da more sodelovati v skupščini. Predložiti mora polnomočje, nakar se v slučaju potrditve verifikacijskega odbora izvrši prisega, kakor določa ustava in šele potem je mogoče sodelovanje pri delu v skupščini.»

Danes popoldne sta bila Radićeva emisarja pri ministru notranjih del Vujčiću pri ministru ver. ljud. Jovanoviću, ter končno pri predsedniku vlade Pašiću, pri katerem sta se mudila pol ure. Radićeva delegata sta se ob 19.40 odpeljala v Zagreb. Dr. Krnjević in Kovačević bosta jutri poročala v Zagrebu vodstvu federalističnega bloka o svojih razgovorih v Beogradu. K tej konferenci je pozvan tudi dr. Korošec.

Zavlačevanje parlamentarnega dela

KAKŠEN «DELOVNI PROGRAM» IMAJO VLADA IN NJENI ZAVEZNIKI.

Beograd, 12. maja. r. Danes popoldne ob 16. uri se je vršila v predsedništvu narodne skupščine konferenca načelnikov v parlamentarnih klubov. Ugotovilo se je, da poročilo verifikacijskega odbora ne bo pravočasno natiskano in se more plenarna seja vršiti šele v torek dne 15. maja ob devetih dopoldne.

Nato je prov. predsednik Peleš se zavezal za odgoditev parlamenta, češ sedaj pride muslimanski bajram, kateremu sledijo katoliške binkošti. Ker se je pojavil odpor, je dr. Peleš prekinil sejo, da vpraša vlado. Nato je konferiral s Pašićem in ob 18. uri je priobčil načelnikom sledeči vladni «delovni program». V torek se naj vrši plenarna seja, na kateri se naj odobrijo nesporni mandati. Nato se naj seje odgodijo do dne 22.

Stambolijski obračunava z avtonomisti in federalisti

IZJEMNI UKREPI BOLGARSKE VLADE PROTI MAKEDONSTVU-JUŠČIM.

Sofija, 12. maja. r. Včeraj je bilo aretiranih na Bolgarskem nad 500 makedonstvujuščih, ki so bili eskortirani v Varno, kjer bodo nastanjeni v taboriščih, ograjenih z žicami. Vlada je ustavila liste «Epohas», «Slovo» in «Neodvisna Makedonija».

Ministrski svet je razglasil naredbo, ki odreja: 1.) Aretirati je takoj vse osebe, ki vršijo na bolgarskem ozemlju nelegalno agitacijo, avtonomiste, federaliste ter njihove odbore v petriškem in čustendiskem okrožju. 2.) Vse ilindanske (opozicijske) organizacije se razpuščajo ter morajo tekom petih dni izročiti svoje arhive političnim oblastem, sicer bodo njihovi funkcionarji postavljeni kot uporabi pred sodišče. 3.) Prepovedani so vsi listi, ki podpirajo politično strast ter šušvajo na prestopke in anarhijo. 4.) Vojaki, častniki, uradniki in civilisti, ki se udeležijo preganjanja nelegalne agitacije, dobijo posebne nagrade. 5.) Podrobna navodila bo izdal minister notranjih poslov. Kot nelegalne se smatrajo vse one osebe ki se zagrešijo proti bolgarskim oblastem na bolgar-

skem ozemlju, ki terorizirajo prebivalstvo, ga silijo v avtonomistične in federalistične organizacije, nadalje detašir, ki vršijo ubojstva in zasede na bolgarskem ozemlju.

Vlada se obrača s posebnim pozivom na zemljoradniško stranko, da ji gre povsodi na roko pri zatiranju elementov, ki ogrožajo notranji mir in red.

Beograd, 12. maja. r. Minister zunanjih del dr. Ninčić je sprejel danes popoldne bolgarskega poslanika Todorova, kateri ga je obvestil o situaciji na Bolgarskem na podlagi sklepov bolgarskega ministrskega sveta.

ODGODITEV ZBORA KOMUNISTIČNE INTERNACIONALE.

Dunaj, 12. maja. s. Iz Moskve poročajo, da je izvršujoči odbor komunistične internacionale vsled ultimata angleške vlade Rusiji, s katerim se je vojna nevarnost zopet približala, sklenil odgoditi mednarodno zborovanje stranke bo 10. junija. V tem času bo storil obširne organizatorične ukrepe.

Rusija skuša izravnati konflikt z Anglijo

KRASIN V LONDONU.

London, 12. maja. s. V nasprotju z včerajšnjimi vestmi, da bo Rusija kratkoma odklonila angleške ultimativne zahteve, poroča danes Reuter, da se je sovjetska vlada odločila, stori vse za mirno poravnavo spora. Sklenila je, naj v ta namen odpotuje v London ljudski komisar za trgovino, Krasin, ki je svoj čas podpisal trgovinsko pogodbo s Anglijo. Krasin je sinoči odpotoval v aeroplanu iz Moskve

in se pričakuje še nocoj v Londonu. Z njim potujeta dva tajnika.

Krasin bo skušal poravnati angleško - ruski spor, ako pa bo to nemogoče, bo likvidiral sovjetsko delegacijo v Londonu in nato odpotoval v izjavo, da pače odgovornost za razdor le na angleško vlado.

London, 12. maja. j. Nocoj ob 11. je dospel v London v aeroplanu ljudski komisar Krasin z dvema tajnikoma.

Težke ruske obdolžitve švicarskih oblasti

ZADNJE PISMO VOROVSKEGA. — ŠVICARSKA POLICIJA JE TILA OBVEŠČENA O GROŽNJAH RUSKI DELEGACIJI?

Berlin, 12. maja. s. «Die rote Fahne» prinaša izvešček iz pisma Vorovskega z dne 9. maja, ki ga je pisal nekemu sovjetskemu uradniku v Berlinu in ki je prispelo šele po Vorovekega smrti v roke naslovljenca. Med drugim piše Vorovski, da je v nedeljo zahtevalo več mladih ljudi pod vodstvom nekega lekarnarja razgovora z njim. Javili so se mu kot delegacija «švicarske narodne lige», kakor jih je sprejel. Ko so ga vprašali glede njegovega stališča proti švicarski vladi, jim je odgovoril, naj zahtevajo teh informacij pri svoji vladi. «Sedaj — nadaljuje Vorovski — letajo ti ljudje po ulicah in kriče, da nas bodo s silo izgnali iz Švice. Če je policija kaj ukrenila v naše varstvo, mi ni znano; na zunaj vsaj ni videti ničesar. Jaz sam sem prepričan, da se skrivaj za temi mladenci premišljena tuja, morda inozemska roka. Vsekakor mora biti tudi švicarska vlada o tem poučena in bo nosila za vsako nasilje odgovornost.»

Vorovski dostavlja, da je sporčil o teh grožnjah v Moskvo v prepričanju, da bo moskovska vlada s poudarkom obvestila švicarskega zastopnika v Berlinu, da znači postopanje njegove vlade z rusko delegacijo nezahvalno kršitev garancij v delu, ki je preveč urejena, da bi se mogel izvršiti brez vednosti oblasti kak atentat.

Lausanne, 12. maja. s. Tajnik ruske delegacije Ahrens je izjavil zastopniku «Press Telegrapha»: «Ker sem z Vorovskim ves drugi del lausanske konference skupno deloval, moram kategorično izjaviti, da je komunike švicarske policije, ki trdi, da je Vorovski odklonil vsako zaščito s strani policije, izmišljen. Če šefu varnostne službe grožnje, ki jih je prejela ruska delegacija, niso bile znane, moram njegovo izvestiljsko službo samo obžalovati. Opravičba temelji na lažljivih trditvah.»

Napram zastopnikom časopisa je izjavil Ahrens, da so bile policijske oblasti o nameravanem atentatu na rusko delegacijo obveščene. Valed teh napadov na švicarske oblasti bo Ahrens v nekaj dneh, šim nekoliko okrova, izgnan iz Švice.

VOROVSKEGA: POGREB.

Lausanne, 12. maja. j. Pogreb Vorovskega je preložen na ponedeljek, ker boče vlada preprečiti prevleko zbiranje ljudstva na nedeljo.

Zdravstveno stanje obeh ranjenцев je neupremljeno. Oba sta v bolnici.

SOZALJE ITALIJE IN PAPEZA.

Rim, 12. maja. j. Italijanska vlada in Vatikan sta izrekla ruski delegaciji v oficelni obliki svoje sozaje nad atentatom na Vorovskega.

Uradniška konferenca v Beogradu

Beograd, 10. maja.

Danes se je vršila v Beogradu širša konferenca delegatov uradniškega Saveza, na kateri se je razpravljalo o korakih za zboljšanje materialnega položaja državnih namestencev v dobi dokler ne bo izveden uradniški zakon. Konference so se udeležili predsedniki vseh pokrajinskih organizacij, izvršni predstavniki hrvatskega uradništva dr. Benkovića in predstavniki srbskih profesorjev. Konferenci je predsedoval g. Antorović. G. Mika Jovanović je naglašal, da je uprava Saveza storila vse potrebne korake, da se zboljša obupno stanje državnih uradnikov, da pa ni imela zaželjenega uspeha, ker ji merodajni faktorji niso šli na roko.

G. Gjuričić, načelnik odseka za sestavo državnega proračuna, je obširno razpravljao o uradniških zahtevah in izjavil, da je povišanje draginskih doklad možno, vendar pa ne v tako velikem razmerju, kot to zahteva znana resolucija železničarjev, ker bi bile baje zato potrebne 4 milijarde! Skromnejše povečanje dodatkov bi se pa dalo kriti iz povišanja carinskih dohodkov. Novi proračun bo imel postavko 400 milijonov dinarjev, ki so potrebni za realizacijo zakona o uradnikih. Na ta način bi bilo mogoče draginske doklade povečati do 50 odst. Ako pa se bo izvršila še 100st. redukcija uradništva, potem bo mogoče draginske doklade povišati za 70 odst. Redukcija uradništva pa je nujno potrebna.

Zastopnik slovenskih uradnikov.

Nato je dobil besedo predsednik ljubljanske «Zveze» g. Lileg, ki je poudarjal, da se nahaja slovensko uradništvo v obupnem položaju. Naglašal je, da je bilo slovensko uradništvo naravnost prišljeno stopiti v zvezo z železničarji in pokreniti akcijo za «štrajk», ker ne pojmite, odnosno niste hoteli pojmiti naše položaja. (Klic: Vsi enako trpimo! Vi o svoji akciji niste Saveza prav nič obvestili!)

Glede redukcije uradništva je g. Lileg naglašal, da je tu treba sistema. Predvsem se naj reducira moralno nezadostno kvalificirano uradništvo. Toda tudi za te je treba na ta ali oni način poskrbeti, ne pa jih enostavno vreči na ulice. Kajti sicer se ne smemo šiditi, ako

bodo postali najodkritelji sovražniki naše države.

Podpredsednik Gjuričić se je posvaja na novo pragmatiko, češ vsak reducirani namesteneec, ki ima do 15 let službe, bo dobil odpravnino, ki bo znašala toliko mesečnih plaš z dodatki, kolikor je let služil državi. Tudi se bo Savez potrudil, da se pritegnejo komisijam, ki bodo izvršile redukcijo, predstavniki uradniške organizacije.

Akcija železničarjev.

Predsednik Saveza nacionalnih železničarjev g. Luklić je poročal o akciji železničarjev za zboljšanje gnotnega položaja. Izjavil je, da so železničarji že predali prometnemu ministru resolu-cijo, v kateri so navedli svoje zahteve. V slučaju, da ostane resolucija brezod-zivna, bo akcijski odbor ukrepal o nadaljnjih korakih. Ako pa se bodo tudi železničarjem zvikale doklade za 50 odst. je upati, da se bodo odstranili razni namili pojavi.

Profesorski pokret.

Vršila se je nato debata o vprašanju profesorskega pokreta. Referent, ki so ga govorniki označevali za škodljiv, ker krši solidarnost celokupnega gibanja državnih namestencev.

PROFESORSKE DOKLADE.

Beograd, 12. maja. g. Ministrski svet je sklenil, da dobe vsi ukazni nastavniki (profesorji) razen draginskih doklad tudi stanovanjske doklade.

Borza dne 12. maja

Zagreb. V prostem prometu so notirali: Dunaj 0.1356, Berlin 0.2425, Praga 267.50 — 288.50, Pariz 640, Zeneva 1740, Newyork ček 96.50 — 96.75, London 446 — 447, Milan 459 — 459.50, dolar 95.50.

Curli: Berlin 0.0133, Newyork 356.74, London 25.71, Pariz 36.75, Milan 27.10, Curli 36.54, Budimpešta 0.105, Beograd 5.80, Sofija 4.42, Varšava 0.0116, Dunaj 0.0078125, avstr. žlg. krome 0.007525.

Trst: Pariz 135.75 — 136.25, London 94.70 — 94.90, Newyork 20.40 — 20.50, Curli 368 — 371, Berlin 0.0480 — 0.0515, Praga 60.75 — 61.25, Budimpešta 0.40 — 0.45, Dunaj 0.0278 — 0.0300, Beograd 21.30 — 21.50, Varšava 0.04 — 0.045.

Newyork: London 462.5, Milan 486.5, Curli 17.26, Budimpešta 1.91 Beograd 104.25

„Stanković“ v Ljubljani

TRIUMFALNO POTOVANJE PO SLOVENIJI. — VELIČASTEN SPREJEM V LJUBLJANI. — KRASNO USPELI KONCERT.

Beograjski pevski zbor „Stanković“ je včeraj popoldne na svoji turneji po naši domovini došel iz Zagreba v Ljubljano. Priručnemu sprejemu, ki ga je srbskim pevcem priredil Zagreb, je sledilo pravo triumfalno potovanje po Sloveniji; priručni pozdravi bratom Srbom so bili prave manifestacije našega narodnega in državnega edinstva in iskrene bratske ljubavi.

Pozdravi na potu proti Ljubljani.

Ko je vlak privozil v Brežice, kjer je bil kolodvor okrašen z zastavami, so beograjske pevce iskreno pozdravili. Na kolodvoru je bilo zlasti v velikem številu zbrano narodno žensko v narodnih nošah, ki je goste obsulo s cvetjem in jim izročila sveže vence. Po pozdravnem govoru mestnega župana dr. Zloška, so narodne dame postregle pevcem z majhnim zakuskom. Na postaji v Krškem so pričakovali mile brate Sokoli v kroju, številno občinstvo jim je prišlo v veliki voharjevalni ovaciji in jim izročilo krasne vence. Najbolj veličasten je bil sprejem na postaji Rajhenburg. Tu je bila zbrana na kolodvoru šolska mladina, ki je z ostalim občinstvom brate Srbe voharjevalno pozdravljala. Posebno ganljiv je bil prizor, ko je stopila triletna mladenka k pevčevodji, mu izročila krasen šopek cvetlic in pisemce sledeče vsebine: „Zdravo mili naši bratje Srbi! Ko se vrnete v Beograd, ponesite našemu milemu kralju, po katerem tolikokrat sanjava z mojim bratom Dušanom, a čigar slika visi nad mojo posteljo, rokojube od naju. Mala Jugoslovenka iz Rajhenburga ob Savi.“ Beograjski so bili vidno ganjeni nad vsebino tega pisma. V Trbovljah so goste pozdravili domači pevci, ki so zapeli nekaj pesmi in goste navdušeno aklamirali. Tudi v Zagorju in v Litiji so bili pozdravi priredni. V Litiji so bili zbrani na kolodvoru domači pevci z zastavo in so glasno vzklikali beograjskim tovarišem.

Silajen sprejem v Ljubljani.

Ljubljana se je že dopoldne pripravljala na sprejem svojih srbskih bratov. Mesto se je bogato odelo z zastavami, mnogi so okrasili svoja okna s cvetlicami in zastavicami. Kmalu po 13. je nastalo na Kongresnem trgu živahno vrvenje. Tu so se pričela zbirati vsa ljubljanska pevska društva, med katerimi je bila najbolj številno zastopana „Glasbena Matica“ z ravnateljem Hubadom na čelu. Tudi akademska omladina z društvenimi znaki se je zbrala pred univerzo v velikem številu. Bila so zastopana vsa akademska društva. Razen pevcev in omladine so se zbrali tudi številni zastopniki raznih drugih kulturnih društev in korporacij. Z železniškega godbo na čelu je povorka točno ob 14. odkorakala po Selenburgovi ulici in Dunajski cesti na glavni kolodvor. Povorki se je pridružila večstotna množica, ki je hitela na postajo da pozdravi prvič v svoji sredi mile srbske pevce. Ob Dunajski cesti pa je pripravljala špali srednje in ljudsko šolska mladina s cvetlicami in narodnimi zastavicami v rokah, spremljana od svojih učiteljev in profesorjev. Na peronu, ki je bil ves v zastavah, se je zbrala gosta množica, ki je nestrjno pričakovala prihoda vlaka. Pevska društva s svojimi prapori, akademska omladina, narodno žensko, deloma v narodnih nošah, zastopniki civilnih in vojaških oblastev in številno občinstvo je tvorilo gost špalir.

Ko se je kmalu po 1/3. približal vlak, so zadenali mogočni akordi dravske in železniške godbe, iz tisočih grl pa so zaorili oduševljeni pozdravi. Ko so pevci izstopili iz vagonov, okrašeni s šopki in vencji, ki so jim bili poklonjeni na pevski turneji, jih je narodno žensko obsulo s cvetjem in navdušenih ovacij in hotelo biti konca. Ko se je vihar navdušenja poleg, jih je v priručnih besedah pozdravil najprej ljubljanski župan dr. Ljudevit Perič, ki je poudarjal, da Ljubljana z radostjo sprejema srbske pevce in da ga veseli, da je bratom Srbom dana prilika spoznati naše kraje in naše ljudstvo, ker je le na ta način mogoče krepiti bratske vezi. Svoj govor je zaključil s krepkim klicem: „Dobrodošli! Naro je pozdravil predsednik „Glasbene Matice“ dr. Ravnihar, ki je svoj govor zaključil z vzklikom: „Živela pevska družina Stanković!“ Srbi so voharjevalno odzdravljali z vzkliki: „Živeli Sloveni! Živela Ljubljana!“ Za pozdrav se je zavaljal podpredsednik in pevčevodja „Stanković“ gosp. Stanislav Biničič, ki je živahno pozdravljen, izvajal „Prihajamo v vašo sredo s svojimi skromnimi pesmimi. Veseli nas, da nas naši Slovenci tako iskreno pozdravljate, ki ste nam v mnogem vzor. Vaše neumorno delo hočemo posnemati in stremeti za tem da vas dosežemo. Živeli bratje Slovenci!“ Njegovim izvajanjem so sledile nove voharjevalne ovacije.

Spreved po mestu.

Nato se je razvila veličastna povorka po glavnih ulicah. Na čelu povorke je korakala godba dravske divize pod osebnim vodstvom svoje kapelnika dr.

Cerina. Za godbo so stopali zastavonoše in dolga vrsta pevcev. Pevcem so sledile narodne noše, med katerimi so voharjevali splošno pozornost krasne srbske narodne noše. Narodnim nošam je sledila dolga vrsta narodnega žensva, nato godba železničarjev in za njimi nepre, gledna množica dijaštva in ostalega občinstva. Po vseh ulicah, koder se je pomikal spreved, so bili srbski bratje predmet živahnih ovacij. Srednješolska mladina, ki je tvorila špalir, je krepko pozdravljala pevce in jim z zastavicami mahljala v pozdrav. Bil je res pravi triumfalni pohod snov lumaškega srbskega naroda. Povorka se je ustavila pred Prešernovim spomenikom, kjer so beograjski pevci med ponovitmi priručnih ovacijami občinstva položili vence. Nato se je povorka razšla in pevci so se razšli na odkazana stanovanja.

Slavnostna predstava v operi.

Popoldne ob 4. se je vršila v operi na čast gostom predstava „Gorenjskega slavčaka“. Oledališe je bilo polno ter je živahno aklamiralo pevce in pevke. Zlasti ga Lovsetova in g. Simenc sta bila predmet velike pohvale. Režija je pokazala srbskim gostom, da v Ljubljani tudi še v poznem večernem miru zasije solnce na srečno zaljubljen par.

KONCERT V UNIONU.

Velika Unionska dvorana je bila zvečer nabita do zadnjega kotička in ko so stopili beograjski pevci in pevke pod svojim dirigentom Sašo Biničkim na oder jih je pozdravil vihar aplavza in vzklikov. Veliko pozornost je vzbudilo, da so beograjske pevke nastopile v priprostitih okusnih črnih toaletah. Ko je dirigent Biničič dvignil taktirko in so se oglasili prvi ubrani akordi Mokranjčeve rukoveti je dvorana zamrla v naravnost pobožnem slušanju.

Mešani zbor je otvoril koncert z Jenkovo „Naprej zastave Slave“. Občinstvo je pesem poslušalo stoje. Nato je zbor odpel VII. rukovet in pesmi iz Stare Srbije. Silen aplavz je zaoril po dvorani. Na oder so stopili zastopniki pevskih društev „Ljubljana“ in „Slavec“ ter Zveza pevskih zborov. „Ljubljana“ in „Zveza“ sta družini Stanković poklonila dva krasna venca, „Slavec“ pa palmo z narodnimi trakovi. Zbor je zapel vnovič — Hajduka Veljka... Zadrževala dihi je publika sledila divoti narodne glasbe, kakor tančica finim pianisimom zbora, katerega naljajca moč so krasni bas. Ponovno so tudi ženski glasovi vzbujali pozornost. Moješt Biničič je kot dirigent jasen in eleganten. Navdušenje je kar hotelo prenehati. K g. Biničkim je stopil vodja naše „Glasbene Matice“ g. Hubad. S priručnimi besedami je čestital pevčevodji in zboru ter mu v imenu našega prvega in najstarejšega glasbenega zavoda poklonil prekrasen lovorjev venec bogato okrašen s pozlačeno liro in trakovi v narodnih barvah. Pravi dež cvetja je obsul pevce.

Zopet se je oglasila mila srbska pesem. Občinstvo je poslušalo zadivljeno. In ob odmoru se je na oder pojavilo zastopstvo društva „Soča“ in „Kluba Primorja“. Izpogovorili je g. Cvek: „Društvo „Soča“ vam poklanja mapo in rože, ovite z narodnimi in žalnimi trakovi. Tam ob Soči čaka na odrešenje še pol milijona bratov, ki se zanašajo na vašo pomoč. Jugoslavija čaka, dragi bratje Srbi!“ Navdušenje, ploskanje, odobravanje. G. Cvek je izročil Stanković krasen album s slikami primorskih krajev, zastopnica „Kluba Primorja“ šopek duhastih rož z narodnim trakom ovitim v žalno tančico.

Sledile so nadaljne pesmi, macedonske, turške in iz ohridske okolice. Biseri muzike in poezije. „Stanković“ je pričel venci in ni imel več prostora, kamor bi jih položil. Vence so poklonili m. dr. „Kojo jug. sestara“, akad. dr. „Jadrani“, „Triglav“ in „Ljubljanski Zvon“. Nato še nekaj. Zadenala je mila koroška „Gorčez izaro“. Ljudje so bili ginjeni. Ravno prej so čuli popevko iz ohridske okolice, najjužnejšega dela drage Jugoslavije. Zdal pa koroška narodna. Občinstvo ploska in se ne more odtrgati od milih srbskih sester in bratov.

Pred zaključkom je zadenala še himna „Bože pravde“ in koroška „Dečva povej, povej...“ In potem zopet aplavz brez konca, pozdravljanje, poslavljanje, kliči na zdravje in na svidenje, skratka slovo, kakršno je mogoče samo med sestrami in brati. Ovacije se nadaljujejo še zunaj na ulici.

Do enajste ure se je občinstvo razšlo. Vse je govorilo o „Stankoviću“, o Mokranjcu, o Jugoslaviji. Koncert ni bil le izvrstna kulturna prireditev, bil je tudi iskrena manifestacija nerazdružnega narodnega bratstva in našega edinstva. dvakrat pomembna v času, ko separatisti dvigajo svoje glave.

KOMERZ.

Po koncertu se je vršil v restavraciji Zvezda komerz, ki ga je priredila Glasbena Matica. Na priručne govore in zdravice je odgovarjal g. Biničič. Gostje so bili navdušeno aklamirani. Večer je potekel v najpriručnejšem razpoloženju.

Danes jutraj se beograjski pevci odpeljejo na Bled.

DARUJTE ZA CIRIL-METODOVO DRUŽBO.

Stavka v Zagorju

Zveza rudarskih delavcev o stavki. Zveza rudarskih delavcev je izdala k stavki v Zagorju komunike, v katerem naznanja, da je delavstvo stopilo spontano v stavko ter da zahteva, da se inf. Lapornik odstrani. Kot varok za to zahtevo navaja komunike, da je bil inf. Lapornik eden izmed glavnih krivcev, da se je moralo vzhodno okrožje 11 v Trbovljah dolga leta boriti z ognjem in vodo ter da so zato delavci tukaj imeli težje in nevarnejše, poleg tega pa še slabše delo kot v drugih obratih. Inf. Lapornik se označuje od Zveze kot delavstvu neprijazen, zlasti tudi zaradi tega, ker je začel kot obratovodja uvajati nov sistem obratovanja, ki ga smatra Zveza za načeln umetnega zniževanja plač.

Komunike „Zveze“ navaja nadalje potek postopanja komisije, ki se je sestala v Zagorju dne 8. maja potem, ko je delavstvo stopilo v stavko. Zatrjuje se, da so se ta dan pogajanja prekinila, ker zastopnik rudarskega glavarstva ni mogel oditi v jamo, da pregleda rove, kakor so to zahtevali zastopniki rudarjev. Dne 9. maja so nato stopili v znak solidarnosti v stavko tudi rudarji obrata v Kotredžu. Isti dan je hotela deputacija rudarske organizacije prositi pokrajinsko upravo za posredovanje, pa velikega župana ni dobila v pisarni. Dne 9. maja popoldne se je vršil pregled rovo obrata Kisovec, ki je trajal 2 uri. Pri tej priliki so dali tudi zastopniki rudarjev na zapisnik svoje ugotovitve, ki da jih niti zastopnik rudarskega glavarstva, niti zastopnik T. d. niso mogli ovreči. Ugovarjali da so samo toliko, da najdene napake ne predstavljajo tako ogromne nevarnosti in so obljubovali, da se bodo napake popravile. Zveza zatrjuje, da je ravnatelj Škuble kljub dokazom, katere je dognala preiskava v rovi, vstrajal na stališču, da inf. Lapornik ostane še nadalje obratovodja v Kisovcu in da ne prizna delavstvu pravice, da dvomi o sposobnosti inženjerjev, katere postavlja Trb. družba. Ob priliki 50letnice svojega obstoja bo Trboveljska družba ustanovila enmilijonski fond, iz katerega se bodo delile podpore ponesrečenim in njihovim rodbinam in da zato tudi lahko Trb. dr. zahteva, da rudarji izpostavimo svoje življenje, če so zavarovani. Razumljivo je — pravi komunike „Zveze rud. delavcev“ — da se rudarji s takim provokatorskim odgovorom niso mogli zadovoljiti in stavka traja dalje in bo trajala, dokler se ne ugotovi upravičenim zahtevam rudarjev.

Izjava Trboveljske družbe.

Z ozirom na izjavo Zveze rud. delavcev o vzrokih stavke v Zagorju razpoložila Trboveljska premogokopna družba sledečo izjavo:

1.) Delavstvo revirja Kisovec se ni nikdar v zadnjem času pritožilo proti poslovanju inženjerja g. Lapornika pri pristojnem rudarskem ravnateljstvu v Zagorju niti pri centralnem ravnateljstvu v Ljubljani ali pa pri kompetentni državni rudarski oblasti. Stavka je nenadoma dne 8. maja izbruhnila in šele po izbruhu se je delavstvo obrnilo na vodstvo družbe in na pokrajinsko upravo. Če bi se bilo delavstvo pred izbruhom stavke obrnilo na rudniško vodstvo, bi bila družba sigurno ustregla vsem upravičenim željam delavstva.

2.) Strokovnjaki državnega okrožnega rudarskega urada in Trboveljske premogokopne družbe pa so o priliki pregleda vseh jam revirja Kisovec dne 9. maja konstatirali, da so v strokovnem oziru revirske naprave v najboljšem redu in da ne obstoja absolutno nobena nevarnost za življenje ali zdravje delavstva.

3.) Ni res, da je izjavil zastopnik Trboveljske družbe, da družba lahko zahteva, da izpostavimo rudarji svoje življenje nevarnosti, ker so itak zavarovani. Res je samo, da je zastopnik družbe početkom pogajanj delavskim zaupnikom priobčil sklep upravnega sveta, da ustanovi družba prilikom 50letnice svojega obstoja fond za ponesrečene delavce v znesku enega milijona Din.

Politične beležke

+ Klerikalci kot vladna stranka. Klerikalci so do sedaj tajili, da so vladna stranka, četudi vsak politični otrok lahko vidi, kaj delajo v narodni skupščini, kjer obstoji vse njihovo delo samo v podpiranju vlade in režima. Gornjeradganska „Murska Straža“ je bolj odkritosrčna kot „Slovenec“, ona priznava, da so klerikalci vladna stranka in se tega tako veseli, da se opozarja uradništvo, da more biti samo radikalno ali klerikalno. Tako le beležko prirokuje v svoji zadnji številki: Mirnejši časi so nastopili za slovensko uradništvo odkar je rešena kriza. Sedaj vedo, kdo je na vladi in vedo tudi, kako se morajo ravnati: ali v radikale ali pa med klerikalce! — No torej. Pa piši „Slovenec“ cele uvodne članke, v katerih se obupno brani proti očitku, da je „režimilija“.

+ Princip večine. Pod tem naslovom prirokuje petkova „Politika“ lep članek o političnem položaju, v katerem ostro obsoja današnje stanje v državi, ki ga imenuje dekadenco demokracije. Radikalna večina je malo čulno pojmovala princip večine v verifikacijskem odboru. Nesporna je pravica večine, da vsili manjšini svojo voljo, ali je tudi nesporna njena dolžnost, storiti to v mejah zakona. Nesporna pravica večine je, da ustvari

zakone, kakršne hoče, ali je ravnotako njena nesporna dolžnost, da te zakone, s svoje zakone tudi spoštuje. Vlada ene večine, ki se ne zaveda, da je vezana na svoje zakone, je nevarnejša od enega samega človeka, ki se tudi ne bi čutil vezanega na svoj zakon. Nevarnejša je zato, ker ima vedno v vidu več osebnih interesov kot posamezni človek. Od vseh vladavin je ta tudi najtežja, težja od vladavine absolutističnega monarha, ker tudi ta je vezan na svoje zakone in se zaveda, da je pretvoril svojo vladavino v navadno diktaturo, ako dovoli, da njegovi organi svojo voljo uveljavljajo proti njegovi volji, proti njegovim zakonom in ni tiranin, ki ni doživel svojega polnina in ne bi svoje vladavine plačal s svojo lastno krvjo. Tudi v času kneza Aleksandra Karagjorgjevića je skupina ljudi ustvarjala zakone, zelo številne zakone, ustvarjala jih je v imenu cele države, kakor je sama hotela in tudi aplicirala jih je po svoji volji. Konec je znan. In zato si je država oddahnila, ko je prišel na prestol Obrenović. — Morda bodo radikalci razumeli ta članek nestrnarske, ali vedno nacionalne „Politike“. To bi bilo tudi v njihovem strankarskem interesu, ker reakcija, ki so jo začeli vpeljati, se še nikjer ni obnesla.

Prosveta

Ljubljanska drama. Nedelja, 13.: Shakespearejeva komedija „Kar hočete“. Izv. Ponedeljek, 14.: „Črešnjec vrt“. B. Torek, 15.: Zaprt. Sreda, 16.: ob 19.30 „Idijot“. A. Četrtek, 17.: ob 20.: „Othello“. D.

Ljubljanska opera. Nedelja, 13.: „Evgenij Onegin“. Izv. Torek, 15.: ob 20.: „Seviljski brivci“. C. Sreda, 16.: ob 19.30 vojaška predstava „Carmen“. Izv. Četrtek, 17.: ob 19.30 „Evgenij Onegin“. B.

Mariborsko gledališče. Nedelja, 13., ob 15.: „V kraljestvu palčkov“. Izv. Mladinska predstava. Vprizori dekliska osnovna šola iz Studenc. Ob 20.: „Zvesti tovariši“. Izv. Torek, 15.: „Ubijate“. C in kupon.

Začetek opernih predstav v Ljubljani se ob prihodnjega tedna dalje v toliko spremeni, da se bodo pričenale krajše opere ob 8. uri zvečer, dalje pa ob pol 8. uri. Gledališko občinstvo se opozarja naj pazi na objave repertoarja, kjer bodo začetki vedno pravilno označeni.

Sport

Iz Ljublj. nogom. podsaveza. (Službeno.) — Sodniki za tekme 13. t. m. so sledeči: Primorje: Hermes g. Ochs (Igr. Primorja ob 17.), rezervir Primorja in Hermes g. Beneš (predigra na Igr. Primorja), LASK: Slavija g. Kepec (Igr. Ilirije ob 15.). — Tajnik. — Včeraj je bila pomotoma najavljena prvenst. tekma LASK: Svoboda, vrši pa se tekma LASK: Slavija. — Tajnik II.

Današnje nogometne tekme v Ljubljani. Danes popoldne se vršita v Ljubljani dve prvenstveni tekmi, prva ob 15. na Igrišču Ilirije med drugorazrednima kluboma Laskom in Slavijo, druga pa ob 17. na Igrišču Primorja med prvorazrednima kluboma Hermes in Primorje. Hermes bo gotovo trd oreh za Primorje, zlasti ker nastopi Primorje s par rezervami. — Predtekmo igra rezerva obel mostev. Pred prvenstveno tekmo Lask: Slavija se vrši na Igrišču Ilirije trening-tekma med Ilirijo II. in S. K. Krakovo. Huzena Ilirije v Zagrebu. Včeraj popoldne so odpotovala članice Ilirije, ki igrajo danes prvo tekmo v hazeni v Zagrebu. To je prva pot, da nastopijo Ilirijanci izven Ljubljane.

Serja tehničnega odbora lahkotlet. podsaveza se vrši v ponedeljek, dne 14. t. m. ob 6. uri v sobi Sportne zveze.

Beograd: Bukarešta 3:2 (1:1) V nedeljo se je vršila v Bukarešti tekma med reprezentancama Beograda in Bukarešte, in sicer za pokal kraljice Marije. Zmagal je Beograd s 3:2. Tekmi je prisostvoval tudi prestolonaslednik Karol.

Objave

* Tombola Sokola I. se vrši danes 13. maja ob 15. popoldne. Tablice se bodo prodajale danes dopoldne in popoldne v Zvezdi in na Kongresnem trgu. Število tombol je naraslo na sedem. Dabitki, so lepi in dragoceni. Posebite po tablicah, dokler je še čas! Razpečevalce tablice prosimo, da obračunajo z blagajno danes, ko posluje dopoldne in popoldne na Kongresnem trgu v trgovini M. Gieršak & Co.

* Promenadni koncert muzike Dravske div. oblasti (kapelnik dr. Jos. Cerin) v nedeljo, dne 13. t. m. ob 11. v „Zvezdi“. Spored: 1.) Rendla: iz Beograda i okolice. 2.) Zajc: Overture k operi „Carovnice“. 3.) Klenz: Fantazija iz opere „Evangeljinke“. 4.) Zajc: „Iztočna zora“, kantata.

* Udrugište jugoslovanskih inženjerjev in arhitektov — Sekcija Ljubljana vabi svoje člane, da se udeležijo pogreba umrlega člana ing. Drago Svigelja, ki bo danes (v nedeljo) 13. t. m. ob pol 15. uri z južnega kolodvora v Ljubljani.

* Zahvala. Izvršni odbor udruženja vojnih invalidov v Ljubljani se zahvaljuje tem potom najtopleje naklonjenosti

„Upravi Narodnega gledališča“ v Ljubljani, ki je na njegovo prošnjo priredila predstavo „Carostelec“ v svrhu proslave svojega praznika na dan 6. maja. Isto tako se najtopleje zahvaljuje g. pisatelju dr. Ivanu Lahu za njegov gniljiv govor ter cenjenemu občinstvu za obisk.

* Veselico v „Tivoliju“, ki se je vršila 8. maja, niso priredili — kakor poročajo Zveza ruskih akademikov v Ljubljani — ruski akademiki, temveč ljubljanski odsek zveze Kozakov.

Mortuos plango...

† Ivan Kvac.

(Nadučitelj v Šmartnu v Rožni dolini pri Celju.)

Spomlad je Rožna dolina en sam cvet. S holmov se osipljejo črešnje, pa globeli in parobkih se košatijo jablane in bruske, dalje za sveže zelenim gozdom valovijo nizka pobočja v celjsko in savinjsko plat. Šmartinska vasa s cerkvijo, prenovljeno šolo in vrsto slemen, zasenjenih s košatimi tepkami, domuje nad Rožno dolino, se razgleduje povprek je tiha v ponosu svojega žitja.

Devetindvajset let je v Rožni dolini vzgajal nadučitelj Ivan Kvac. Toliko je preživel šmartinskih pomladi in toliko jeseni. Prirasel je k njej, kakor sočno drevo, gojil mladiko, rodove, ki so odrasli, kmetovali ali odhajali ter ostajali domači tovariši nadučitelja Kvaca in njegovi vedni učenci.

Vzgojevalec, kakor je bil Ivan Kvac, morja premoremo malo. Ako jih je obilo, ne bo naša šola zdrnila s prola. Tako se je Ivan Kvac zvezal s svojim ljudstvom, da mu je bil učitelj v vsem, v vsakem pulzu mirnega selskega življenja. Pomenkoval se v šoli, vedril je mlade glave, tajnikoval v občinski hiši, čebelaril in sadjaril, ter ob sobotnih večerih preizkušal soprane in bace svojega „društva“. In na svojih pohodih po vasi in fari je kramljal s kmeti, pošiljal se s fanti in dekleti, bil vabilen na furove in svatbe... On — priljudni gospod nadučitelj!

Harmonijo, ki je tik do leta pred vojno vladala v Kvacovi hiši, je presekala smrt njegove soproge. In nato je udarila vojna, udarila po njem, kakor po mnogih naših tilih delavcih. Bil je — bogme — narodnjak. Tirali so ga po graških zaporih, zasliševali in izstradavali dolge mesece. Iz zaporov je takrat vodila kratka pot na laške fronte. Ivan Kvac je s telečnjakom in puško prezebral po goriskih in tirolskih planotah. Ubil ni nikogar, sebe je rešil: a ko se je vrnil domov, je prinesel dušo polno videnih spominov in trpko črto na upadlem licu. Bolehal je in zdravil, oživljal in sameval, in zadnji teden podlegel v petdesetem letu.

Ivan Kvac je pretečeni torek umrl v celjski bolnici. Kratki, trpljenjavi polni so bili njegovi zadnji dnevi. V četrtek so ga pokopali v domačem kraju. Rožna dolina je v cvetju, solnčna in bujna kakor ob vsakem maju. Sprejela je vase svojega najboljšega moža, ki jo je ljubil in ji bil vdan z vso svojo dušo in močjo. Naj mu da lahek pokop!

Velik je krog tovarišev, znancev, domačinov, ki jih je s tugo prevzela vest o smrti Ivana Kvaca. Mnogemu bo lep in pobožen spomin na Kvacovo uto za šolo, na svetlo dui in modro večere, ki se bočije in prelivajo nad Rožno dolino in na trenutke, ko je Ivan Kvac gostoljubno drugoval za mizo in pripovedoval, gostil in poslušal...

Samotnejša je zdaj lepa Rožna dolina in tih je nadučitelj Ivan Kvac v prezgodnjem grobu.

Inž. Drago Svigelj †.

(Profesor na srednji kmetijski šoli v Mariboru.)

Drago! Ko si obel, nismo mislili na nevarnost: ko je postala bolezen grozeča, smo upali, da Ti smrt prizane, Tebi, možu najlepših let. Krčevito smo se oprijemali misli: mož, vezan s tisoč in tisoč nitmi na življenje, ki še ni dosegel vrhunca svojega udejstvovanja, ne more in ne sme umreti, življenje, ki ustvarja in gradi, ne more in ne sme prenehati. Kako smo se motili! Ura je stekla, luč je dogorela! Preminul si, a umrl nisi! Duh Tvoj je samo zamenjal temo s svetlobo, spaval je iz doline solz tjaka, kjer ni hlapčevskega življenja materije.

Toda prezgodaj si nam odšel! Ne objokujemo Tvoje izgube kot egoisti: ne, objokujemo jo, ker bi se veselili Tvojega še mladega, idealov polnega življenja v tovariški zajednici, ki ni poznala disharmonij, ne v radosti, ne v tugi...

Usojeno Ti je pač bilo in smrtna kosa je pela svojo turobo pesem ravno na praznik Vnebohoda. Poleg ljubljene žene, zveste družice v mukepolnem življenju, večnem trpljenju, poleg Tvojih prijateljev, častilcev in znancev. Te pogreša še posebno vrsta Tvojih stanovskih tovarišev, ki si jim bil vedno mili drug, nisan in uvaževan kot človek in strokovnjak. Vzel, ki zeva med nami vsled Tvoje izgube, je nepremostljiva, neizpolnjiva. Le Tvoj duh, ki bo živel med nami, bo nadomestoval ono, kar je živelo, da umre!

Te vstisce Tebi, dragi, v nesmrtnost, nam v trajno svež spomin! Večnaja Ti pamjati! Tovariši.

Domače vesti

DOBRODOSLICA.

Ali smo v »Stankoviću« pozdravili »pevce?« Menda niki! ni misli na to, ko smo tisoči Ljubljancev in ljubljank pričakali včeraj popoldne svoje ljudi iz našega Beograda. Jugoslovenski »Glasbeni Matice« je vrnila obisk jugoslovenskega »Pevačka družina Stanković«, svoji svojim.

Pozdravili smo se demonstrativno: »Živeli, dobrodošli!« Mi v Beogradu in mi v Ljubljani in Zagrebu smo eno, ker to čutimo in vemo in hočemo, pa naj govore okrog nas, kar hočejo in morejo in znajo. Trikrat pomemben je bil ta veliki demonstrativni pozdrav: Ljubljana je zopet enkrat govorila imenom vse Slovenije ob Dravi, Savi in Soči, in je manifestirala, da je resnična volja in naroda močnejša ko vse umetne politične zapreke. Zatrli niso speh, ne bodo nas bodečili!

En sam dan je zadostoval, da se je hipno podri papirni zid okrog naših src. Napisali so, da Srbe sovražimo, govorili so o separaciji in amputaciji. Evo, pridejo ti separirani in amputirani svojci k svojem, pa se niko ne spomni na ves ta izbijavani, zeleni žolč, ampak se svoji s svoji spozna, objame, in pozdravi: »Živeli! Dobrodošli!«

En sam dan je zadostoval in dokazal, da kri ni voda. Sedaj naj le zopet grade papirnate zidove in parijo vodene argumente. Naj zopet govore o separaciji in amputaciji, mi pa zopet povabimo pevce ali Sokole ali učitelje ali seljake ali kogarkoli, da pride v srbsko in hrvatsko Ljubljano, ali pa pojdemo zopet mi na obisk slovenskega Beograda, in vsak takšen dan bo dan dokazov, da smo in ostanemo v ljubezni in v krvi in zavesti eno trojedino sveto živo bitje, ki ne pozna med seboj ne mej niti omejenih in zmedenih teorij o treh narodih.

Množice so včeraj pozdravljale. Mladina v prvi vrsti, »kajti mladina je povračilo«.

Da bomo prihodnjič še bolj tudi na zunan naglasili, česar naš temperament doslej ne zna še naglašati z dovolj poudarjeno ekspresijo, — za to bomo Ljubljancev še poskrbeli, samo večkrat nam dajte prilike za to! M. A. C.

* **Kraljica v Splitu.** Na povratku v Beograd je kraljica Marija s svojo materjo kraljico Marijo Rumunko dospela v četrtek zvečer na ladji »Karađorđje« iz Dubrovnika v Split. Parobrod je pristal ob navdušenih ovacijah prebivalstva ob 19. na pomolu sv. Petra. Že od vohoda v pristanišče so ga spremljali številne ladje in ladice, na katerih so se nahajala pevska društva in godbe. Mesto je bilo prenapolnjeno naroda, ki je na tisoče in tisoče prispelo iz bližnje in daljne okolice. Zvečer je bilo mesto prekrasno razsvetljeno, po vseh okoliških hribih in na otokih pred splitsko luko so goreli kresovi. Kraljici sta bili predmet burnih pozdravov. V petek jutraj sta kraljici si ogledali mesto Prebivalstvo ju je obsipalo s cvetjem. Nato sta se odpeljali na Marjan, divno splitsko šetališče. Popoldne sta kraljici napravili izlet ob kaštelškem zalivu ter v staroslavni Solin ter v Trogir, povsod vzhliceno pozdravljeni. Zvečer se vršila v gledališču slavnostna predstava. Nato sta se kraljici odpeljali proti Bakru.

* **Stanković v Mariboru.** Beograjsko pevsko društvo Stanković pride v Maribor v torek ob 14.13. Ob 16. sestanek pevske družine v parku pri paviljonu, nato sprehod na Kavkarji. Po koncertu, ki se bo vršil v Götzovi dvorani, je sestanek v Grajski kleti, kjer gostijo pevce odbor »Glasbene Matice«. Mariborsko žensko se udeležijo sprejema in koncerta v narodnih nošah. Iz Maribora odpotujejo pevc v sredo ob 14.

* **Dr. Ribar potuje v Rusijo.** Bivši predsednik narodne skupščine in narodni poslanec dr. Ivan Ribar odpotuje v Rusijo kot predsednik našega odbora za prehrano gladujočih v Rusiji. Z njim se poda v Rusijo posebna komisija. Dr. Ribar ostane v Rusiji pet do šest mesecev.

* **Češki dijaki v Jugoslaviji.** Pod vodstvom dvojice profesorjev je predvčeršnjim prispelo v Zagreb dvajset dijakov trgovske akademije v Iliridmu na Češkem. Na kolodvoru so češke goste sprejeli in pozdravili profesorji in dijaki trgovske akademije za grobške. Češki dijaki so nastanjeni v poloficijski šoli. Iz Zagreba potujejo v Beograd, Sarajevo, Split in Kotor.

* **Jugoslovanski dijaki na Poljskem.** Kakor poročajo iz Varšave, so 9. t. m. prispeli v Krakov slušatelji trgovske akademije iz raznih krajev naše krajevine, 35 po številu. Sprejela in pozdravila jih je uprava krakovske trgovske akademije, ki je v počaščenje svojih gostov priredila lepo svečanost.

* **Slobodna Tribuna** prenehala izhajati kot dnevnik. Včerajšnja »Slobodna Tribuna«, glavno glasilo bivših Zajedničarjev, naznanja na uvodnem mestu, da s torkom, 15. t. m., preneha izhajati kot dnevnik in izide v soboto, 19. t. m., samo še kot tednik.

* **Spominski dvor. svet. Suklje.** Praki »Narodni Listy« poročajo, da je prišel v Prago dvorni svetnik Suklje, ki je pripravil za tisk svoje spomine.

Spominski bodo obsegali okoli 1200 strani. V glavnem se sučejo spomini na okoli političnih dogodkov za časa Hohenwarta in Taaffeja.

* **Radi ukinjenju Generalnega izseliškega komisarijata v Zagrebu** je vložil posl. Reissner upit na ministra socijalne politike, v katerem opozarja na zle posledice tega očividno prenapljenega koraka.

* **Dvestoletnica švabske invazije.** Vojvodinski Svabi pripravljajo veliko proslavo dvestoletnice naseljevanja v Vojvodini. Svečanosti se bodo vršile v Beli Crkvi, kjer je bilo prvih švabskim naseljenjem v letu 1717. izpostavljeno temeljno pismo. Vršil se bo svečan spreved v nošah prvih naseljencev, katerih potomci živijo edino še v Beli Crkvi in Vrhu. Proslava bo koncem avgusta.

* **Uspeh Jugoslavana v Ameriki.** »Amerikanski Srbobran«, ki izhaja v Pittsburghu v Ameriki, poroča, da je te dni napravil Jugoslovane Boris Eleš iz Novega Sada advokatski izpit. Ta Jugoslovane je dosegel petdesetimi leti v Ameriko in je danes tudi profesor angleškega jezika na univerzi v Detroitu. To je prav lep uspeh ameriškega Jugoslavana.

* **Reforme v ministrstvu prosvete.** Po proračunski odredbi se izvrši v ministrstvu prosvete v najkrajšem času znatna reforma. Mesto dosedanjih raznih oddelkov bo razdeljeno celo ministrstvo v dva velika odseka: v administrativno direkcijo in v direkcijo pouka. Po novem proračunu se vpeljejo v ministrstvu prosvete referenti za posamezne pokrajine; referenti bodo pozvani iz dotičnih pokrajin. Sam proračun dosega letošnji znesek 350 milijonov dinarjev, dočim je znašal lanski proračun ministrstva prosvete 264 milijonov, tako da je letošnji znatno povečan.

* **Imenovanje v Justični službi.** Minister pravde je imenoval sodnika pri višjem delnem sodišču v Ljubljani, dr. Leopolda Mastnaka, za namestnika državnega pravdnika v Ljubljani.

* **Izpit iz srbskega jezika v Ljubljani.** Učenci osnovnih šol v Ljubljani bodo polagali v kratkem izpite iz hrvatsko-srbskega jezika. Izpiti se bodo vršili na svečan način. Prisostvoval jim bo zastopnik ministra prosvete g. Jovanović, načelnik ministrstva za osnovno-šolski pouk.

* **Za rezervne oficirje in bojovnike.** Udruženje rezervnih oficirjev in bojovnikov razpolaga s kreditom 300.000 dinarjev za zdravljenje rezervnih oficirjev v kopališčih. Pogoji za podelitev takih podpor so objavljeni v številki »Ratniškega glasnika« za mare-april 1923.

* **Gojenci za vojno akademijo.** Kakor nam poročajo iz Beograda, bo letos v nižjo vojno akademijo sprejetih 320 gojencev, v višjo vojno akademijo pa 40 oficirjev.

* **Sramotal Slovenski invalid nam piše:** Včeraj je zopet pri sprejemu pevskega društva »Stanković« vihrala po ljubljanskih ulicah zastava sv. Mihaela (to je zastava »Slov. kršč. soc. zvez«) v isti vrsti z drugimi zastavami naših narodnih društev. To je sramota za nas in za društva. Ta zastava se je klanjala na Dunajski cesti ob prelazu, ko se je vozil iz Sarajeva Fran Ferdinand, ta zastava je spremljala s klerikalnim navdušenjem naše polke, ko so morali iti v boj proti Srbom! Ta zastava je bila povsod, kjer je bilo treba poniževati naš rod. Ali morejo nar. društva nastopati skupno s to zastavo? Mi mislimo, da ni prireditve, kjer bi to bilo mogoče. Zato naj zastavonoše v imenu naše nar. časti drugič odklonijo tako družbo. Sicer bo kdo drugi poskrbel za to! — Or.

* **V Zürich so se razširile neugodne vesti** zaradi razmejitve z Italijo, katere se bo v kratkem izvršila. Opozorjamo mednarodne kroge, naj temu vprašanju posvetijo pazljivost. — Kakor smo se informirali je obstojala res italijanska ponudba, ki se je tikala dela občine Ziri. Vendar ni govora o tem, da bi se ta ponudba akceptirala.

* **Oficielni lepak »Industrijsko obrtne vzorčne izložbe v Mariboru«.** V četrtek dne 10. maja se je sestel cenilni odbor za ocenitev poslanih osnutkov za oficijelni lepak prihodnje industrijsko-obrtno razstave v Mariboru. Cenilna komisija je bila sestavljena tako-le: Predsednik, ravnatelj A. Kriznič, odborniki: Mihael Vahtar, dr. Viktor Kac, Fran Burek, Fran Novak, Fran Kenda in kot strokovnjak profesor Gvajč in inženjer A. Dolenc. Prva nagrada se je priznala osnutku profesorja Frana Ravdarja, druga osnutku Frana Ambrožiča, slikarja v Mariboru, tretja pa Ceni Kožakovi. Skupno je bilo poslanih 21 osnutkov.

* **Gasilsko društvo v Kranju** je v četrtek priredilo v korist Gasilskega doma v Kranju v velikih kletih g. Ricita Mayrja, ki je dal prostoro brezplačno na razpolago, lepo uspešno veselico, ki bo vsekakor prinesla lep dobiček za ta dobrodelni namen. Razen Kranjčanov, ki so bili na mestu skoraj polnoštevilno, so se udeležili veselice tovariši iz vseh bližnjih krajev, zlasti se je odlikoval Tržič. Sodelovala sta godba kranjske požarne bramb in pevski zbor iz Kranja, ki je za svoja izvajanja že burno odobravljanje. Da pa tudi Tržičani v petju ne smejo zaostati, je samoočebni razumljivo. Šele pozno v noč je končala lepa prireditve naših nesebičnih ognjegašev.

* **Kje so fine cigarete?** Pomanjkanje finih cigaret se čuti ne samo v Ljubljani in Zagrebu, ampak tudi v provinci, zlasti v Sarajevu. Tudi tamkaj se pritožujejo tobakarji, da v trafikah ne morejo dobiti boljših vrst cigaret, dobijo pa jih pri prekupcih, zlasti po kavarnah, seveda vsaj za 80 do 100 odst. dražje.

* **Jugoslovanski »patrioti« — planinski »prince«** Windischgrätz, za katerega se je svoječasto pokrajinski namestnik g. Hribar v vsem svojim ožjim stebom živo potegoval, je zopet pokazal svoj jugoslovanski patriotizem. Neka naša državna komisija, ki ima uradnega opravka v okolici Planine, je naprosila tega gospoda, da bi ji dovolil — seveda proti plačilu — stanovati v njegovem gradu na Planini, v katerem je okoli 50 sob. Najprej je g. Windischgrätz to dovolil, potem je pa dal komisiji sporočiti, da pride na grad čla njegova družina, okoli 15 oseb, in da zaradi tega nima prostora za komisijo, ki — notabe — ni baš mnogostevilna! Prepričani smo, da bi se gospod princ, ako bi prišla kaka italijanska komisija, sam umaknil v zadnjo luknjo gradu, samo da ne bi odklonil usluge italijanskim gospodom.

* **Mariborski »speceristi« pred sodiščem.** V petek bo stalo 78 mariborskih »speceristov« pred mariborskim okrajnim sodiščem zaradi obtožbe prestopka o draženju živil, ker so prejšnji mesec sklenili povzpetje cen. Razprava se bo vršila najbrž v porotni dvorani zaradi velikega števila obtožencev. Toliko obtožencev že dolgo ni sedelo naenkrat na zatožni klopi.

* **Truplo utopljenke.** Včeraj smo poročali o neznanu utopljenki v Dolenjem pri Zidanem mostu. Kakor se nam naknadno poroča, je bila utopljenka žena premikata južne železnice, Amalija Bernik, rojena Pakole iz Poljan. Peljala se je v sredo v Celje po zdravila za svojo ga moza. Obiskala je tudi gostilno Wilson, kjer je bila v družbi treh moških, s katerimi je zapustila gostilno. Ni izključeno, da so jo imenovali napadli in vrgli v Savinjo. Na Bernikovi se poznajo namreč udarci na glavi in na nogah. Ali se je zagonetni dogodek izvršil med Celjem in Zidanim mostom, ali v Dolenjem to bo dognala preiskava.

* **Smrtna nezgoda pri cepljenju drv.** V Mariboru je šel včeraj 68letni delavec Alojz Krajnc v drvarnico cepiti drva. Pri cepljenju se je podrla nanj cela skladnica drv in ga tako težko poškodovala, da je čez nekaj časa v bolnici podlegel notranjim poškodbam.

* **Zastrupljenje krvi.** V Spodnjih Brulcih se je osemnajstletni posestnikov sin Janez Znidar vrezal v prst desne roke. Fant se ni dosti zmenil za neznatno rano. Zastrupil si je kri, vsled česar so ga prepeljali v bolnico. A bilo je prepozno: umrl je vsled zastrupljenja.

* **Opozorjamo na današnji inšerat »Osebnih čipkarske zadrage«** v Ljubljani.

* **Koncert v hotelu »Tivoli«** v Ljubljani, danes popoldne.

* **Da bomo rejeni in zdravi,** sezimo po hrani pravi. — Kupujte zato »Pekate«. So najcenejše, ker se zelo nakuhajo.

* **Čevlji domačih tovarn Peter Kozina & Ko.** z znamko »Peko« so najboljši in najcenejši. Zahtevajte jih povsod. Glavna zaloga na drobno in debelo Ljubljana, Breg št. 20 in Aleksandrova cesta št. 1.

VELIK POŽAR V POLJČANAH.

Včeraj jutraj okoli dveh je nastal na kolodvoru v Poljčanih velik požar. Domneva se, da je vžgala iskra iz lokomotive. Železniško skladišče je bilo v hipu v plamenih. Ogenj se je bliskovito razširil tudi na skladišče trdke Suppanz iz Pristave. Radi grozne vročine se je vnelo več v bližini stoječih železniških voz. Veter je nosil kupe utrinkov daleč po okolici, tako da je bila v nevarnosti vsa vas. Na pomoč je prihitela domača požarna bramba, ki pa situaciji ni bila kos. Telefonično je bilo obveščeno o požaru tudi mariborsko gasilno društvo, ki je ob 3/3. odrinilo s svojo novo avtotrubiško brigado na lice mesta. Na pomoč so prihiteli tudi gasilci iz Slov. Bistrice, medtem pa je bil ogeaj že omejen. Požar je popolnoma uničil železniško skladišče, skladišče trdke Suppanz, dva železniška prazna voza, dva voza opeke in dva voza oiva. Škoda še ni precejena. Računa se na več milijonov dinarjev. Pri rešitvi akciji se je eden mariborskih ognjegašev ponešrečil. Dobil je več lahkih poškodb.

GROZNA SMRT MATERE.

Dne 3. maja zvečer je prizadela elementarna sila vzorni in pošteti družini Valentina Lovrenčaka v Zagaju pri Kostivnici pretresljiv udarec. Ko se je bila huda nevihta, je spravljala mati svojo petletno hčerko in osemletnega sina k počitku. sama pa se je postavila poleg otroškega ležišča ter molila za oba otroka, da bi ju Bog ohranil vsega hudega. Naenkrat je udarila strela v gornjo kočico, ki je bila v hipu v plamenu. Mati je od strahu omedlela in se zgrudila nezavestna na tla. Deček je skočil na noge in skušal pripraviti nezvestno mater na beg. V zadnjem hipu je še pograbil svojo sestro in tikel prosi sosede, naj mu rešijo mater. Predno so sosede prišli na mesto nesreče, je bila usoda vzorne matere zapečatena. Zgorca je žena z vsem injetjem. Rešeneza ni bilo ničesar. K vseli nesreči moza

ni bilo čisti čas doma. Moči je za služkom, da pripori družini kruha ter jo izkople iz težkih dolgov in pomanjkanja. Z ozirom na pretresljiv slučaj in veliko bedo prizadetih prosimo usmiljena srca, da pripomorejo reševem z darovi na naslov Valentina Lovrenčak v Kostivnici, p. Podplat. Ob priiliki 80letnice posestnika Ivana Cverko iz Sv. Križa so nabrali v domačem krogu 550 kron za nesrečno rodbino. Tudi ostali naj se v istem smislu odzovejo.

Dopisi

NOVO MESTO. Lepaki po Novem mestu so naznanili da se vrši 6. t. m. shod, na katerem se bo poročalo o uradniškem vprašanju. Ko smo uradniki vseh strank, kakih 25 po številu, posetili shod, nam je na naše splošno presenečenje zapel bivši komuniz Stefanović pesem o edinoveličavni radikalni stranki in zabaval čez JDS in SLS. Ker pa nas je seveda bolj zanimalo uradniško vprašanje, so se slišali neprestano medklici: »Govorite o uradniškem vprašanju!« Stefanović nam je nato svetloval, naj se vsi uradniki organiziramo v NRS in cedilo se nam bo mleko. Privlekel je tudi iz žepa neko resolucijo, v kateri uradništvo pozdravlja g. Pašiča in mu izreka zaupanje in jo dal na glasovanje z besedami: »Kdor je proti, naj dvigne roko!« Toda zmotil se je. K besedi se je oglašil g. S. in izjavil, da nima uradništvo prav nobenega povišja pozdravlja Pašiča, ker radikalni niso še ničesar storili za uradništvo, resolucij pa je že dovolj v Beogradu. Pri glasovanju se je končno dvignilo 10 rok za resolucijo, med temi nekaj uradnikov, proti pa 4, dočim se je 15 — 20 uradnikov vzdržalo glasovanja. G. Stefanović je potem odslavl »dobro obiskani« shod z besedami, da smejo njegove nadaljne zlate nauke poslušati izvoljenci, nakar jih je ostalo samo 8 v sobi, dočim smo morali drugi oditi, ne da bi kaj slišali o uradniškem vprašanju. Pripomniti pa moramo nekaj: med onimi, ki so glasovali za resolucijo, jih je bilo nekaj, ki niso smatrali za potrebno, obiskati protestne shode uradništva, ker upajo kot pristajši NRS doseči lepa mesta, kakor so jih dobili dr. Lukan, dr. Pfeifer itd. Poročilo »Jutranjih Novic«, da bi kdo motil shod, pa je neresnično. Če so se slišali upravičeni medklici, na katere Stefanović

ni bil čisti čas doma. Moči je za služkom, da pripori družini kruha ter jo izkople iz težkih dolgov in pomanjkanja. Z ozirom na pretresljiv slučaj in veliko bedo prizadetih prosimo usmiljena srca, da pripomorejo reševem z darovi na naslov Valentina Lovrenčak v Kostivnici, p. Podplat. Ob priiliki 80letnice posestnika Ivana Cverko iz Sv. Križa so nabrali v domačem krogu 550 kron za nesrečno rodbino. Tudi ostali naj se v istem smislu odzovejo.

vič, ki se se prehitro prevelj in komunista v radikala, ni znal odgovoriti, mi pa ne moremo pomagati.

CRNA PRI KAMNIKU. (Iz delavskih krogov.) Pri nas imamo tovarno Kaolin, ki jo vodi ravnatelj češke narodnosti. Te dni smo brali v nekem listu na svoje veliko presenečenje osuđen napad na g. ravnatelja, s katerim se nikakor ne moremo strinjati. Razmerje med delavstvom in g. ravnateljem je zelo ugodno in je takl neupravičeni napadi tudi ne bodo škali.

PREVALJE. Dne 7. maja sta nakladala na kolodvoru Prevalje železniški kretnik Valentin Kapun in železniški uslužbenec Josip Kuster les. Bila sta oba vlnjena in sta se pričela prepirati, kdo zna bolje nakladati les. Iz prepira je nastal kmalu pretep, pri katerem je Kapun vdaril Kustera s kamnom po glavi ter ga lahko poškodoval, potem pa ga vdaril in stisnil za vrat, kar je imelo za posledico, da je pričel Kustru vrat otekat. Kuster je šel še sam od skladišča do kolodvorske postaje, kjer ga je še orožništvo pri polni zavesti zasililo, pol ure kasneje pa je umrl. Pravi vzrok smrti se bo dognal pri sodnem raztelesenju. Kuster je bil vdovec, Kapun pa, katerega so odvedli v zapore okrožnega sodišča v Mariboru, je poročen in ima enega otroka. Pahnili je sebe, ženo in otroka v nesrečo.

Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani. Lastnik in izdajatelj Konzorcij »Jutra«. Odgovorni urednik Fr. Brozovič.

IZJAVA.

Na palači Ljudske posojilnice imam pritrjeno na desni strani glavnega vhoda tablico z napisom v državnih barvah: Doktor Groyer.

Ljudska posojilnica je s tožbo O II. 141/23 zahtevala, da moram ta napis odstraniti, navajajoč med drugim tudi to, da kvari vtis hiše, ker je v kričavih barvah. Sodišče je z razsodbo z dne 25. IV. 1923 ta zahtevek zavrnilo.

V noči od 8. na 9. maja po polnoči je zlobna roka to tablico poškodovala, hoče jo s silo odstraniti.

Da doženem storilec, obljubljam 500 Din nagrade tistemu, ki bi kaj pripomogel izslediti ga.

Ljubljana, dne 11. maja 1923.
DR. GROYER
zdravnik, Miklošičeva cesta 6.

Vremensko poročilo

Ljubljana, 12. maja 1923		Ljubljana 306 m nad morjem				
Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana	7.	763.1	5.3	sev. zap.	oblačno	—
Ljubljana	14.	758.3	19.7	jug. vzh.	več obl.	—
Ljubljana	21.	759.7	14.0	jug. zap.	—	—
Zagreb	7.	762.2	9.0	jug. vzh.	—	—
Beograd	7.	762.4	16.0	brezvetra	jasno	—
Buda	7.	760.4	7.0	vzhod	—	1.0
Praga	7.	758.2	7.0	jug. zap.	—	—
Luomost	7.	768.6	0.4	zajad	—	1.0

V Ljubljani: barometer nižji, temper. nižja. Sonce vzhaja ob 4.30, zahaja ob 19.25

Pred tednom je stalo na tem-le mestu napisano, da bo perijodo nenavadne vročine prav gotovo zaključila vremenska reakcija, ki bo prinesla občutno ohlajenje. Taka napoved ni bila posebno težavna v vremenskem tipu preteklega tedna. Kajti enormna vročina zadnjih deset dni je bila vsa importirana; razbeljen čisto poletni zrak so prinesli zapadni vetrovi od zapada iz Francije, Španije itd. Saj je istočasno ko je toplotmer pri nas kazal 28 — 30 stopinj C, v Parizu kazal celo 35 stopinj!

Da pa se je vršila transportacija vročega zraka od zapada proti nam, to je povzročila razporeditev zračnega tlaka. Ves jug in jugozapad Evrope se je nahajal stalno pod območjem maksima, dočim je njen sever zavzemala depresija, kar ima v vsej srednji Evropi za posledico strnjenje zraka od zapada proti vzhodu. Kolikor bolj se je depresija pomikala proti vzhodu ter se hkrati širila na jug, tem bolj se je slabšalo vreme pri nas. Ponekod, zlasti v severnem delu Slovenije, je močno deževalo že v četrtek, drugod šele v petek, ko je nastopil vrhunec vremenskega preobrata s točo in severnim pišem. V petek popoldne je temperatura padla na 7 stopinj C, dočim

je bila zadnje dni ob tem času vedno nad 25 stopinj C. Reakcija pa je nastopila, ko se je depresija odmaknila še toliko proti vzhodu, da so planili preko nas mrzli severozapadni vetrovi. Vpad mraza pa je bil severno od Alp še mnogo občutnejši nego pri nas, in se je izvršil nekoliko prej, kakor je povsem normalno.

Toplotne reakcije, kakor se je zgodila ravnokar, nastopajo vse leto, v vsakem letnem času; najobčutljivejši pa smo za one v maju, ker v tej dobi največ škodujejo in ker smo ta čas za toplotne razlike najbolj občutljivi. Vremensko situacijo kakor te dni smo imeli tekom letošnje zime in spomladi nešteto krat in vedno je bila združena z nenadno jako izrazito hladitvijo, nič manj ko te dni. Dognano je dalje, da nastopa povprečno v vsem majniku, ob vseh dnevih, ne le na dni 12., 13. in 14., ko so takomneno-vani ledeni možje. Kdor dvomi o tem, naj kar pazi, kolikokrat bomo še imeli sličen preobrat v maju in juniju, ko ne bo Pankracija, Servacija in Bonifacija.

Med tem pa se je nad Anglijo pojavila nova depresija, obeta se zopet slabo, spremenljivo vreme. Sicer je pa dež sedaj — zlato.

OBLEKE ZA BIRMANCE v vseh velikostih in barvah

Pri plamenem naročilu zadostuje navedba starosti. Največja izbira pri trdki DRAGO SCHWAB, manufaktura, moda, konfekcija LJUBLJANA, Dvorni trg 3. 719

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Namesto vsakega obvestila.

Potrti globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanecem, da nam je naš srčnoljubljeni soprog, oče, stric in svak, gospod

MATKO ZALAR

bivši sodavičar in hišni posestnik

v soboto, dne 12. maja, po dolgi, mučni bolezni, previden s tolažili sv. vere, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb nepozabnega nam pokojnika bo v ponedeljek, dne 14. t. m. ob 6. popoldne iz hiše žalosti, Opekarska cesta št. 37 na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 12. maja 1923.

Zalujoča soproga in otroci.

Mali oglasi

službe s državnim davkom na izdatke vred do 20 besedi Din 5⁰⁰, vsake nadaljnje besede 50 par
veš. — Plače se vodno zapre (lahko tudi v znakih). Na vprašanja odgovorja uprava le, ako je vprašanje
priročeno znakom na odgovor ter menipolstojke prijateljske si Din.

Službe

Izvrstna kuharica

se išče za odlično rodbino v
Beogradu. Plača dobra, vsi
ostali pogoji zelo zadovoljivi.
Nastop službe takoj ali naj-
kasneje s 1. junijem. Po-
nudbe s pogoji glede plače
na upravištvo »Jutra« pod
»Kuharica«.

Natakarice

za nedelje in praznike so
iščejo za hotel Tivoli. Ogl-
sijo naj se istotam. 1811

Učiteljica za oskrbnika

na veleposredstvu ali gradnji
išče upokojeni nižji uradnik,
vešč slovenskega, nemškega in
italijanskega jezika v govoru
in pisavi, vzame tudi gostil-
no za več let v najem. Po-
nudbe na naslov A. J., Tr-
bovlje 1. 50. 1809

Kuharica, 1801

50 let stara, s desetletno
prakso, išče mesta v kopalnici
čez sezono ali pa v večjo
hišo. Pisma naj se pošljejo
na podružnico »Jutra«, Celje.

Privatna učiteljica,

Nemka, a francoskimi, angle-
škimi in italijanskimi jezi-
kovnimi znanostmi, išče me-
sta kot vzgojiteljica k večjim
otrokom. Dopolni se prošjo
pod: Univerzitetni diplom
št. 1639 na oglasni zavod
Fran Voršič, Maribor, Som-
škov trg 16. 1792

Uradnik - tehnik

išče kakršnegakoli popoldan-
skega dela ali dela na dom.
Ponudbe na upravištvo »Ju-
tra« pod »Uradnik-tehnik«. 1788

Krepak deček,

star 15 let, bi se rad učil
mesarskega obrta, najraje
v Ljubljani. Ceniene ponudbe
na A. Trdnja, Slomškova
ulica 11. 1787

Instruiral, 1794

atenografo in nemščino go-
spodnina. Cenjene ponudbe
na upravo »Jutra« pod »In-
strukcija«.

Blagajničarka 1781

išče trdnja Brata Kopač v
Slovenjgradu. Hrana, stano-
vanje in perilo v hiši. Nastop
takoj. Ponudbe s navedbo
plače in podatki o dosežanju
službovanju naj se blagovo-
ljo poslati na trdnjo.

8 do 10 pomočnikov,

dobro izveščanih, potrebuje
čevljarica zadruga v Ljubnem
(Stajersko). Plača po dogo-
voru. Pismene ponudbe na
Čevljarico zadrugo v Ljub-
nem. 1780

Gospodinja,

zveščana v pletenju nogavic
us stroj, se išče. Naslov pod
»500« na podruž. »Jutra« v
Mariboru. 1763

Konjski hlapeo,

anesljiv, priden, trazen in
pošten, se išče. Ponudbe na
Sadjejevo »Karolinški dvor«,
pošta Ptuj. 1762

Kupim

Vreče,
rabljene, dobro ohranjene,
kupi Jos. Bahovec, Ljubljana,
Sv. Jakob trg 7. 52

Drva, 1795

večje množine, jesenske in
zimsko sečnje, 1 m dolga, lepe
debele cepanice kupimo. Po-
nudbe pod »Suma« na upr.
»Jutra«.

Kino-aparat

kupim ali ga vzamem proti
odškodnini v najem. Pismene
ponudbe na upravo »Jutra«
pod št. 1925. 1766

Prodaj

Motorno kolo 18.4
»Snob« 1 1/2 HP, dobro ohran-
jeno, prodam za 6500 Din.
Poizve se v trgovini M. Kra-
marja, Cerklje pri Kranju.

Bukovo ogilje, 1803

več vagonov, lepo blago so
prodaja. Več se poizve pri M.
Solobirja, trgovina, Sv. Jakob,
p. Sv. Jurij ob juž. žel.

Hotelirji in

gostilničarji, pozor!
Prodaj po nizki ceni 170 ko-
madov novih vrtnih in klopnih
trpežnih stolov. Naslov pove
uprava »Jutra«. 1483

Lepa kuhinjska 1806

oprava se prodaja. Naslov pove
uprava »Jutra«.

Motorno kolo

s priklonim vozom 5 do 6 HP
se prodaja. Ogleda se pri gosp.
Florjancu. Selenburgova ul.
št. 6. 1814

Pozor! 1815 Pozor!

Kinopodjetnik!
Prodaja približno 1000 ko-
madov ogilja za obločnice
(Bogenlampen) različne di-
mensije, več električnih mo-
torjev, nadalje Ampere in
Voltmetri ter več drugega
električnega materiala. Isto-
tam se prodaja skoraj nov
Kino, »Ernestmann«-aparati. Na-
slov se izve pri anončni
družbi Aloma Company, Ljub-
ljana, Kongresni trg 3.

Dva harmoniki,

ena čisto nova na tri tone,
druga rabljena na štiri tone,
obe za 3500 Din naprodaj.
Bleje, Karlovac, Vječniška 24.
1781

Izdelovatelj lesene ro-

be, mizarji in trgovci s
pohištvom!

Zaradi odpotovanja se prodaja
vornica pohištva, kompletna,
s nanovo opremljenimi moder-
nimi električnimi stroji in
orodjem. Velika prostorna
skladišča in delavnice v sre-
dini mesta. Resne ponudbe
na naslov: M. Ciciliani, Split
(Dalmacija). 1638

Motorno kolo 1760

s priklonim vozom prodam
po nizki ceni. Poizve se pri
g. Praprotnik, Jenkova ulica.

Lokal

Mesarija, 1806
dobro ideoča, se prodaja v Mari-
boru. Vprašati je v Mariboru,
Meljski breg 58.

Gostino na račun,

v prometnem kraju na deželi,
iščem. Naslov pove uprava
»Jutra«. 1810

Gostilna, 1812

zelo dobro ideoča, s krasnim
stanovanjem na prometnem
kraju v okolici Ljubljane, se
odda v najem, proti odkupni
gostilniškega inventarja ter
takojšnjega plačila dveste
najemnine. — Naslov pove
uprava »Jutra«.

Pekarija v najem

se išče takoj na prometnem
kraju, ako mogoče brez kon-
kurence, v trgu ali faru cer-
kvi v Sloveniji. Ponudbe na
Jovana Ožirja, peka v Dobri
pri Celju. 1778

Lokal, 1769

lep, svetel, za večje podjetje,
adaptirano skladišče, delav-
nica, v sredini Maribora, so-
takoj odda. Ponudbe pod
»Lokal« na upravo »Jutra«.

Nepremitnosti

Malo posestvo,
s sadonosnikom in travnikom
in nekoliko gozda se v bližini
Celja prodaja. Cena se izve v
Celju, Breg št. 28. 1800

Vogalna hiša, 1797

enonadstropna, v sredini Ljub-
ljane, s trafiko, s pripravnimi
trgovskimi prostori, za vsaki
obrt, na prometni točki in z
osmimi stanovanji se za ceno
180.000 Din prodaja. Le resni
reflektantje, ki se zglasijo
osebno, pridejo v postel. Na-
slov pove uprava »Jutra«.

Pritlična hiša,

pred desetimi leti zgrajena,
na periferiji mesta, oddaljeno
pet minut od električne želez-
nice, prodam zaradi odpoto-
vanja v Ameriko. Zraven hiše
je velik vrt in je kupcu takoj
na razpolago: ena soba in
kuhinja, pozneje še dve sobi.
Zglasiti se je treba osebno.
Cena 180.000 Din. Naslov v
upravi »Jutra«. 1798

1807 Hiša v Kosjem

s 5 sobami in pritliklinami,
vrtom in veliko njivo, ugodno
takoj naprodaj. Vprašati pri
Mariji Vovčini, Kosje 14.

Mala vila, 1815

opremljena, na Biedu, se ceno
prodaja. Poizve se: Bied, Vila
Helena.

Manjša parcela

na periferiji mesta se kupi.
Ponudbe s navedbo cene je
poslati na upravo »Jutra«
pod »Parcela«. 1791

Amerikanci, pozori

Prodaj v domstaleki obdobi
srednjemoderni valjni mlin
s 46 konjskimi silami stalno
vodno močjo. Oddaljen je 8 km
od kolodvora. Tedensko melje
15.000 kg. kar se lahko
potroji; veliko gospodarsko
stanovanjsko poslopje, okla-
dišča, blon in 1 1/2, ura do
dobre zemlje, lastna električna
razsvetljava. Pripraven tudi
za vsako drugo industrijo,
kakovostni dišar, barv, so-
železno industrijo itd. Cena
zmerza. Naslov pove uprava
»Jutra«. 1799

Vila s stavbiščem pri parku;

žaga in mlin na turbino
in par; gostilna s ali brez posresta;
posresta do 150 oralarov,
eno 28 oralarov, vse kulture
in inventar K 1.800.000;
stanovanjske in trgovske
biše; graščinsko posestvo,
krasna lega, prodaja pisarna
Zagorci, Maribor, Bar-
vareška ulica 8. 1675

Hiša 1722

na prometnem kraju v Ljub-
ljani, v kateri je bila vedno
znana gostilna, s velikim sa-
lonom, vrtom, hlevom in
gostilniškim inventarjem, se
prodaja po ugodni ceni. Infor-
macije se doka v pisarni od-
vetnika dr. Dinkota Puca,
Beethovnova ulica 15, pismeno
in ustno.

Hišica 1757

s vrtom in njivo, vas Stari
grad hiš. št. 10, okraj Videm,
krasna lega, pol ure od ko-
lodvora Krško - Videm, pri-
pravna za rokodelstvo, se takoj
prodaja. Cena 35.000 Din. Na-
slov: Terezija Dime, Pobrežje
hiš. št. 20 pri Mariboru.

Lepa hiša 1784

z Stojčih št. 53, pol ure pe-
hoda od Ljubljane, popolnoma
moderno urejena, s prostim
stanovanjem, štirimi parket-
iranimi sobami, kopalnico ter
s lepim ograjenim vrtom, se
ugodno prodaja. Na željo se
dobi z vrtom tudi gospodarsko
poslopje. Vpraša se istotam.

Hiša 1770

v ljubljanski okolici s dvema
njivama, pripravna za vsako
obrt je ugodno naprodaj. V
hiši je vpeljana mesarija in
prekajevalnica, velika lede-
nica, voda in električna luč.
Naslov pove uprava »Jutra«.

Zemljišče

v Spodnji Šiški, v obsegu
1028 m², pripravno za sisanje
dveh do treh hiš, prodam po
zelo ugodni ceni. Naslov v
upravi »Jutra«. 1748

Stanovanja

Dijak - akademik
se sprejme kot sostanovalec
v bližini univerze s 15. ma-
jem. Naslov pove upravištvo
»Jutra«. 1790

Soba, 1743

meblirano, s popolno sepa-
riranim vzhodom, išče samec
v mestu takoj za dobo do
30. junija t. l., oziroma da se
mu prepušči majhno mebli-
rano stanovanje. Plača do
400 K mesečno. Ponudbe
pod »Popolna mir« na upravo
»Jutra«.

Dopisovanje

Izobražena mladenka,
trgovsko naobrazena, sedaj v
državni službi, s kapitalom
300.000 K, želi znanja s sim-
patičnim gospodom. Ponudbe
s sliko na upravo »Jutra«
pod »Katica«. Tajnost naj-
cena. 1793

Dekle, 1802

staro 29 let, kuharica, želi
znanja s poštenim fantom
Ponudbe pod »Vrtna roža
št. 409« na podr. »Jutra«, Celje.

Dopisovati 1796

in se osebo seznaniti z na-
obrazno, emancipirano, sim-
patično gospodnjo ali gospo,
oziroma učiteljico, ki ima
zmesel in čut za umetnost,
zlasti za glasbo in ki ji ni
predpogoj ženitve, želi in-
telligenten, samostojen gospod,
srednjih let. Cenjene dopise
se prosi pod šifro »Kore-
spondenca« na upravo »Jutra«.

Razno

4000 Din posejila 1782
nujno želi definitivno dr-
žavno uradnika. Vrno v 1 1/2
letu. Ponudbe pod »Takoj«
na uravništvo »Jutra«.

Posestniki mlinov,

pozor!

Po večletni praksi v mlinoski
obrti se je posredilo nadmli-
narja Ivanu Kormanšku v
Oštrlju (Bozna) izumiti pri-
pravo pri štul ali merčnih
mlinih, ki popolnoma nado-
mestuje pojtle. Ta priprava
je šestkrat vrednejša in se
večkrat trpežnejša kakor
druge, kar melje mnogo izdat-
neje in lepše. Priprava je
priprosta in v sedanjem času,
ko so sita jako draga, po-
sešno priporočljiva. Pojasnila
daje izumitelj. 1817

Zahtevajte povsod

česko-eksportno pivo
iz zagrebške pivovarne. Iz-
vrstna kakost. Cene kon-
kurenčne. Glavna saloga v
Ljubljani: Bajželj, Šiška.
1751

Otroški vozički, 1808

več vrst, dvokolesa raznih
modelov, najnovejši motorčki
amerikanskega tipa »Evang«.
Velika saloga pneumatike in
delov po najnižji ceni. Spre-
jemajo se tudi vsa popravila.
Emaliranje in ponikanje.
»Tribuna« in F. B. L., tovarna
dvokoles in otroških vozičkov,
Ljubljana, Karlova cesta 4.

Poziv: 834

Prosim vse one delavce in profesionaliste,
kateri so bili zaposleni pri izgotavljanju vile
lekarstva g. Bakarčiča na Prulah, da se takoj
javijo pri podpisnem in ko so videli, da
smo se pred približno dvema mesecema s
avtomobilom pripeljali do omenjene vile, jaz
sedel zraven soferja, zadaj :
»Gospod inženir A. A. Kristan, se-
daj ravnatelj Slovenske banke itd., poleg
njega gospod Dr. Kisovec, ravnatelj Slove-
nske banke, in ki so videli, da sem razkazal
omenjena gospodoma vse notranje pro-
store vile.
Gospode delavce in profesionaliste rabim
nujno za priče v važni pravdi provizijski
sadevi, proti omenjenima gospodoma.
Ljubljana, 13. maja 1923.
Hinko Privšek, Zabjak št. 3/L.

Praktična, poštna šivilja

ki bi bila tudi
opora gospodinji
dobi stalno službo v dobri hiši.
Ponudbe pod »Stalen dom za
zvestobo« na upravo »Jutra«.

Kdor želi slovensko ali

nemško harmoniko

lastnega ali ljubljanskega
izdelka, naj se obrne na

F. RUCLER

Izdelovatelj harmonik

Drenov grlo

p. Vrhnika

Za odgovor je

priložiti znakmo.

Sprejememo pod ugodnimi pogoji

dva provizijska potnika

enega za Ljubljano in okolice in

enega za ostale kraje Slovenije.

Ponudbe s referencami na »Mexida«, med-
narodna ekspozita in importna družba s o. z.,
Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 33. 335

Važno za:

1.) restavracije,

2.) menage,

3.) izkuhovalnice!

Prekuhane

mozgove kosti

kupi vedno in plača najboljšo ceno:

»GUMBARNA« - Slov. Bistrica.

Trgovska hiša

z nad 50 let obstoječo trgovino z

mešanim blagom in deželniimi pridelki

v trgu Središče ob glavni cesti poleg

farne cerkve se da v najem. Po-

trebni kapital eden do dva milijona

kron. Ponudbe sprejme in pojasnila

daje lastnik J. Zadravec, Središče

ob Dravi. 800

Modne cefirje

za srajce v najnovejših vzorcih priporoča

LJUBLJANA.

A. & E. Skabernè Mastni trg 10

50/IV

Brusne kamne se kose,

prave italijanske, naprege-
ljive v dobroti, modro ga-
lico, rafajsko lišje, mor-
sko travo za modroce v

vsaki množini priporoča

SEVER & KOMP., Ljubljana,

Wolfova ulica 12. 1705

Kde posedli 3000 Din?

Vojna dvora s otroci, traf-
kantinja v bližini Ljubljane,
prosi usmiljena srca, da bi ji
kdo posedil 3000 Din in ji s
tem omogočil nadaljnje vzdr-
ževanje trafike. Kot obresti
bi plačevala vsak mesec 1%
prodajne provizije. Cenjene
ponudbe pod »Trafičkaninja«
na upravo »Jutra«.

Spalnica, 1772

Jesenove, javorjere, hrastove,
češnjeve in smrekove, ima
po nizki ceni v zalozbi Pavel
Kosec, strojno mizarstvo v
Mengešu. Kopen se oprava
po dogovoru tudi obrabi in
primeru, da nima stanovanja.

Vžigalno vrvice

(Zündschnur) na novo došlo
partijo nudimo po konkuren-
čnih cenah. »Mexida«, med-
narodna ekspozita in import-
na družba s o. z., Ljubljana,
Sv. Petra cesta 33. 1816

Družabnika - mizarja,

večje vseh v to stroko spa-
dajočih del, iščem. Obrat s

stroji na električni pogon.

Potrební kapital 50.000 do

75.000 Din. Ponudbe na upr.

»Jutra« pod »Dobra bodo-
nost 1000«. 1790

Vrtnice,

niske in visokodebelne, le-
pih novih vrst, ter cvetlične
dekoracije oken in balkonov
priporoča al. občinstvu Anton
Ferant, trgovski vrtnar v Ljub-
ljani. 1789

Male oglase »Jutra«

se smatra za najpriprav-
nejše posredovalno sredstvo,
ki odgovarja vsem potrebam
danežnjega časa in je o-
neje kot vsak drug inšerat.
Posebno ugodno je, da si
sam že vnaprej lahko izra-
čuna, kaj Te bo stal Mali
oglas, ter ga tudi lahko
plačaš v znakmah. III

Poskusi vsaj enkrat,

četudi s prav majhnim besed-
ilom med Malimi oglasi
»Jutra«. Če sploh kje, bos
tu dosegel zaželjeni uspeh v
izdatno večji meri kot
povsod drugod. II

Idrijske čipke

iz najknejšega lanenega sukanca

prodaja

Osrednja čipkarska zadruga

Pod trančo št. 1.

Najstarejša slovenska

pleskarska in čaršarska delavnica

Ivan Bricej, Dunajska cesta 16

se priporoča. Izvršilec ločen, cena zmerza.

Strešno opeko,

žgano, najboljšo vrsto po 6 K komad

franko vsake železniške postaje

v Sloveniji dobavi Frano Prijatelj.

Tržišče, Dolenjsko.

Politični odmevi

Težkoče v pogajanjih z Italijo

Poleg spora za ureditev reškega vprašanja stoji med Jugoslavijo in Italijo še cela vrsta neresenih problemov. V pogajanjih za trgovinsko pogodbo je nastal zastoj, ker so pričeli Italijani stavljati zahteve, ki jim ni mogoče ustreči. Tako zahtevajo m. dr. pravo slobodne plovitve (kabotažo) med vsemi pristanišči jugoslovanske jadranske obale. Pravo kabotaže je, kakor znano, po mednarodnem pravu pridržano državi, ki ima nad obalo suvereniteto. Nadalje zahtevajo carinske privilegije za uvoz in izvoz, posebno pa obvezo Jugoslavije, da se stalno odredi vsaki izvozni carini na tkiv, tupino, kamen, ki se izvaža iz Dalmacije v Italijo v svrhu produkcije cementa.

Tudi vprašanje razgraničenja je zadelo na nove težkoče. Vseled pogreške v zemljevidu priloženem rapalski pogodbi zahtevajo Italijani otočič Trstenik blizu Lošinja. Otočič je neznan, brez prebivalstva, ima pa svetilnik. Po besedilu rapalske pogodbe pripada Jugoslaviji, ker je del Dalmacije. V mapi pa je zahtevan kot laška posest.

Podobno je s Triglavom, kjer se meja, odrejena v pogodbi po črtah ne strinja popolnoma s črto v mapi, ki gre od kote do kote tako, da pripade vrh Triglava Italiji.

Italijanski listi v zadnjem času povdarjajo pripravljenost laške vlade, da se čim prej v vseh vprašanjih doseže sporazum, vendar pa ne izgleda, da ima Italija resno voljo.

Član jugoslovanske delegacije, ki vodi v Rimu pogajanja za trgovsko pogodbo, načelnik trg. ministrstva dr. Todorović je te dni došel v Beograd, da vladni obširno referira ter dobí nove instrukcije.

Po krizi pred krizo

Do volitvah v marcu smo dejali, da je glode nadaljnje Radičeve taktike presojati položaj s tega stališča, koliko si upa Stipica še pridobiti mandatov pri eventualnih novih volitvah.

Kakor je podoba, smatra Radić ne le za možno, marveč za popolnoma gotovo, da se bo armada njegovih volivcev še vedno večala in množila. Svoj čas smo s številkami dokazali, da je Radić pobral že malo manj, ko vse nesrbske glasove po Hrvatski-Slavoniji, vse hrvatske, razen dveh disidentskih mandatov, v Bosni in da more le nekoliko še napredovati v Dalmaciji. Sedaj pa se kaže vedno bolj, da Radić računa še na Volvodino, kjer misli pridobiti Bunjeve, Nemce, zlasti pa Madžare, da računa na Južno Srbijo in celo na Šumadijo, dalje brčkone tudi na Črno goro in pa na Slovenijo.

O tem, kaj v resnici namerava Radić, to se pravi, kaj on sam o končnem cilju svoje dosedaj navidez tako uspešne politične akcije misli, v čem obstoja zanj smoter na zunaj tako nedoseženo demagoške politike, o vsem tem je bilo že mnogo ugibanja. Očividno pa je ona razlaga najtočnejša, ki trdi, da Radić v resnici nikdar ne misli normalno trezno, da sploh nima jasno opredeljenega načrta za realno politiko. On je resnično tak, kakor govori na velikih zborovanjih kmetskih mas, on uživa v tem, da vodi te mase, da jim je bog, da živi v njihovi in svoji fantaziji kot prvi, kot najmodrejši mož v državi. Noben kompromis

ali »sporazum« mu ne more dati za tako razumevanje življensko karijere boljše položaja. Zakaj si ne bi mogli misliti, da je v stanju, voditi enako politiko do konca — svojem svetu je krallj.

Dosedanji uspehi so mu morda dali toliko optimizma, da nemara zares misli, da bo napredoval v navedenih pokrajinah in naposled združil v svojih listah absolutno večino volivcev v Jugoslaviji, gotovo pa vsaj vse nezadovoljne elemente, in sicer narodno in socialno nezadovoljne.

Ne bomo ponavljali svojih misli, v koliki meri smatramo to za mogoče, oziroma, naglasiti pa je treba še samo konstatcijo, da namerava Radić resnično poskušati v »srbske« domene, kakor se smatra za radikalne strani Volvodina, Južna in Severna Srbija ter Črna gora. Kajti ta konstatcija ima važne posledice: pripravila nam na nelzbežno najnost, da pride naposled do odkritega spopada med obema največjima separatističnima strankama. Da se radikali ne bodo čisto egrožati od radičevstva v lastnem taborišču, to se nam zdi izven vsake dvoma. V tem trenutku neha tudi zanje doba slepmišenja, kakor ga uganjajo v famoznih konferencah z radičevskimi delegati, potem pride do bitk.

Ker je videti, da Radić zares namerava po opisani poti, postaja jasno, da je sedaj »zaključena« kriza v resnici jako malo zaključena; da se marveč pripravljajo končni in definitivni obračun med separatisti. Mi jugoslovanski unitaristi želimo, da do tega obračuna čim prej pride in da se izkaže, na kakih temeljih je edino mogoče voditi politiko v naši kraljevini.

Radić o Markovem protokolu

Zagreškemu dopisniku »Prager Presse« je Radić izjavil, da bodo radikali morali izvesti tkzv. Markov protokol, ker jim edino to daje možnost, da ostanejo stabilni v svoji vladi. Ako se ta protokol ne bo izvedel in ako bi radikali s silo hoteli izvesti ustavo, potem bo pa (pravi Radić) »Evropa sigurno intervenirala«. Protokol vsebuje pogoje za spremembo sistema »v smeri človečanstva« in sicer 8 praktičnih točk za Hrvatsko, katerim je dodal Korošec 7 točk za Slovenijo in Spaho 8 točk za Bosno. To so samo primeri, kako naj se protokol izvede.

V nadaljnjem razgovoru je Radić rekel, da mu je Pribežević simpatičnejši kakor Davidović. Pribežević je doktrinarec, pa ima vsaj svojo ideologijo, dočim Davidović menja svoje politične nazore. Radić se hvali, da je on nagovoril Korošca in Spaho, da sta šla v Beograd. Naj gresta še v vlado, toda ne s politiki, temveč s strokovnjaki. Morebiti bi šel tudi on v vlado, seveda po svojih zaupnikih.

Zahteva seljaške stranke so po Radičevem zadržali maksimalne, klerikalne so srednje, Spahove pa minimalne. Radić sam ne bo šel v Beograd, ker bi se to smatralo, da hoče kapitulirati. Glede ureditve države je rekel, da zahteva za Hrvatsko, da dobi izjemno stališče v državi. Glede legislative bi bil precej popustljiv (susteljiv), težje zahtev pa bi polagal na to, da bi bila eksekutiva v njegovih rokah. Vsekakor bi zahteval savor v Zagrebu. Država bi na zunaj ostala monarhija, v Zagrebu bi se pa morala imenovati drugače, n. pr. bosnska vla-

da. To kar zahteva on (Radić) pod imenom »konfederacije«, da je isto, kar razumeva Korošec in Spaho pod »avtonomijo«.

Končno Radić zopet operira z inozemskimi prijatelji, čeč, ako ne bomo mogli pokazati, da se znamo sami vladati (to se pravi: ako država ne bo akceptirala Radičevih pogojev!) potem bo Evropa vzela stvar v svoje roke in bo Srbe prisilila, da »umaknejo svojo vojsko za Drino!« Radiću pa bo, izgleda, »Evropa« dala polnomoč, da uredi na Hrvatskem in Slovenskem svojo človečansko republiko!

Ukinjenje patrijarhata v Rusiji

Is Moskve prihaja poročilo, da je sovjetska vlada ob zaključku Tihonovega procesa ukinila patrijarhat ruske pravoslavne cerkve.

Razvoj ruske pravoslavne cerkvene organizacije je v najtesnejši zvezi z vsakokratno vlado v Rusiji. Z zmago Rusov nad Tatari in osvoboditvijo izpod tatarske sužnosti prične nova doba Rusije, prične moskovsko carstvo. Istočasno je padel Carigrad v roke Turkov in Rusija je postala najmočnejša, oziroma sploh edina samostojna pravoslavna država. Ruski vladarji so se začeli smatrati za naslednike bizantinskih, zlasti ko je Ivan III. leta 1572. vzel za ženo Sofijo, nečakinjo zadnjega bizantinskega cesarja, in se začel sam imenovati za carja. In kot naslednik carigradskih cesarjev je postal prvi zaštitnik pravoslavja.

Sto let pozneje je povzdignil car Fedor, sin Ivana Groznega, moskovskega mitropolita, za patrijarha. Tako je bil osnovan moskovski patrijarhat, ki pa ni trajal dolgo kajti že l. 1721. ga je ukinil veliki car Peter. Ni slučaj, da je odstranil institucijo patrijarhata ravno Peter Veliki, kajti ta vladar, najizrazitejši tip racionalnega, jako inteligentnega in še bolj brezobzirno enegačnega absolutista, ni trpel, da bi mogla poleg njega obstajati še kaka oblast, ki bi mu mogla ovirati absolutno moč.

Odtlej je rusko pravoslavno cerkev upravljal »svjetajšij sinod« — kot najvišja instanca, sestojala iz prvih ruskih škofov, z »ober-prokurorjem« kot carskim namestnikom na čelu. Tako se cerkev ni mogla obračati zoper carske naredbe in reforme, za kar pa posej stvarno itak skoro da ni bilo niti potrebe.

Tako stanje je ostalo do velike revolucije l. 1917., ko se je sv. sinoda odpravila in izvolil zopet patrijarha glava ruske pravoslavne cerkve. Tako preuredba cerkvene organizacije je bila že davna želja velikega dela ruskega pravoslavja.

Da so sedaj sovjetski mogočniki sklenili znova konec patrijarhata, je tedaj jako umljivo, saj jih veže s Petrom Velikim enako racionalistično stremljenje, enako v metodah in smotih. Njihov absolutizem in patrijarhijska cerkvena uredba takorekoč drug drugega izključujeta.

Kaj bo postavil sedaj zborujoči ruski cerkveni zbor na čelo cerkvi, je še neznan in brčkone tudi še negotovo. Nedvomno pa nekaj takega, kar bo v načrtu sovjetske vlade ali vsaj njeje po godu.

Da bi med prebivalstvom odprava patrijarhata dobila kak večji odmev, ni pričakovati. Ta institucija, stara komaj šest let, še ni mogla postati dovolj popularna med narodom. Reakcija bi se mogla vzbuditi pač glede

drugi činov protiverske bošjevske politike, usoda patrijarhata pa z ruskim verskim življenjem ne more biti preveč povezana.

Francoski uspehi v Poruhrju

Italijanski dobiček od okupacije Poruhrja.

Trst, 11. maja.

Današnji »Piccolo della Sera« objavlja na uvodnem mestu dopis znanega publicista Virginija Gayde iz Poruhrja. Dopis dokazuje, da je francoska okupacija vsaj deloma dosegla svoj cilj, da si mora za bodočino obetati sicer tudi še velike težave, ali zato pa tudi naraščajoče uspehe.

Meseca decembra lanskega leta je Nemčija dobavila Franciji 526.000 ton kuriva, ali približno 17.000 ton na dan; sredi letošnjega marca pa je dobila Francija iz Poruhrja samo po 300 ton na dan; ob koncu istega meseca pa tudi le okoli 500. Francoska železna industrija trpi vsled tega pomanjkanja kuriva velike izgube in od 114 plavžev, ki jih ima Francija, jih je bilo ob koncu marca vsled tega 40 ugašenih. Proizvodnja litnega železa se je od decembra do marca zmanjšala na dve petini, proizvodnja jekla pa od 415.000 ton v decembru na 290.000 v marcu.

V zadnjem času pa se je dobava kuriva iz Poruhrja znatno zboljšala. V Poruhrju se namreč nahajajo velike zaloge železa za transport pripravljenega premoga in koksa, ki pa se niso mogle izvoziti deloma vsled odpora nemških železničarjev, deloma vsled pomanjkanja delavstva za nakladanje. Danes poslujejo železnice s francoskim in belgijskim osebjem že skoraj normalno, nakladanje pa oskrbujejo francoski, belgijski in iz inozemstva naročeni nakladalci, zlasti italijanski in poljski, ki so zelo dobro plačani. Uspeh je očividni: 4. aprila je šlo v Francijo že 3000 ton koksa in 7150 ton premoga, 20. aprila pa 9740 ton koksa in 5200 ton premoga. V Loreni so zopet užgali nekoliko ugašenih plavžev.

Poleg te splošne slike je zelo zanimivo, kar piše Gayda o večlojalnem stališču Francije napram Italiji, v vprašanju nemških reparacijskih dobav za Italijo. Italija je namreč v času, kar je Francija zasedla Poruhrje, dobila več premoga kot pa prej od Nemčije. »Italija je tako doslej zaradi te premogovne krize le na dobičku, namesto da bi bila na izgubi«, pravi Gayda. Italija ima zato vso pravico biti zadovoljna s položajem v Poruhrju in to tembolji, ker se je njenemu brezposelnemu delavstvu odprlo lepo polje zaslužka. Zato je tudi precej nerazumljivo stališče, ki naj bi ga po raznih glasovih zavzela Italija v svojem odgovoru na zadnjo nemško noto in ki naj bi bilo skorodno žaljivo za Francijo. Danes so vesti o tem odgovoru drugačne in je jasno, da bo Italijanski, oziroma angleški in italijanski odgovor na nemško ponudbo tak, da ne bo žalil francoske občutljivosti, ker bo poudarjal presenečenje, oziroma celo nevoljo zaradi nemških predlogov, ki so absolutno nesprejemljivi za Francijo, in izjavljati, da angleška in italijanska vlada ne bosta posredovali, dokler Nemčija ne poda ponudb, ki bi bile sprejemljive za Francijo in zavezničke.

Pojavljajoči se uspehi francoske okupacije očividno že odsevajo v zavezniški politiki.

A. Ekar.

O Radičevem rojstvu. Pri razpravi o radičevskem volilnem terorju po Hrvatskem in posebno v varaždin-

ski županiji so izjavljali politični Vilderja napravila na parlamentarnos velik utis. Le gosp. Hohnjec se je čutili poklicanega, da v Radičevu obrambo pove svoje besede. In je izpustil novo krilatico, da je Radića rodil — Pribežević. Namreč s pomočjo »krutega centralizma«. Ko se je polegel smeh, je poslanec Vilder opomnil g. Hohnjca, da je Radić dobil dva mandata tudi v Sloveniji, ni s tem rušil klerikalce, čeprav so prvovrstni proticentralisti. In še gosp. Hohnjec takrat Radičev pokret enostavno kot Pribeževićevo dete, potem ji to isto, ko da je dr. Zerjav ustvaril — gospoda Hohnjca.

— Radičev račun. Kakor poročajo iz Zagreba, so Radičevi krogi zelo zadovoljni z razvojem dogodkov. Radić prav veče izgrava Korošca in Spaho, ter jih eksponira in kompromitira proti radikalcem, kakor se je svoj čas eksponirala Hrvatska zajednica. Radić smatra, da bodo klerikalci in spahovci pri prihodnjih volitvah kot rezimovci izgubili ravno tako, kot je izgubila Zajednica in da jim on pobere mandate. Tudi upa Radić osvojiti še vse druge pokrajine in je že razposlal agente, da delajo v tej smeri. Računa, da bi mogel dobiti skupaj 150 mandatov. To bi bilo po njegovem mnenju dosegljivo, ako sedanjí režim traja čim dalje in se volitve razpišejo šele prihodnje leto. Zato ni verjetno, da bi Radić sedaj odločilno nastopil proti radikalom, izvzemši da bi bil močno izžvan.

— Sovjeti o pomenu potovanja maršala Focha. Moskovsko časopisje javlja, da je potovanje maršala Focha v Varšavo posledica prizadevanja francoske vlade, da pride do vojaške konvencije med Poljsko, Češkoslovaško in baltičnimi državami. V kolikor so ti načrti naperjeni proti sovjetski Rusiji, povdarja ruski tisk, da se baltične države radi Focha in Piłsudskega ne bodo dale spoprijati, ker one dobro vedo, da jim je bližja sovjetska Rusija in njena rdeča armada nego francoska republika.

— »The World Crisis.« Pod tem naslovom je izdal znan angleški državnik Winston Churchill, svoja razmišljanja o svetovni povojni krizi. Knjiga je silajno pisana ter ji poznavalci angleške politične in sociološke literature prisojajo eno prvih mest med podobnimi publikacijami. Izšlihi v zadnjih letih. Knjiga je v Angliji dosegla največji uspeh.

— Napad na Caillauxa v Toulouse. Bivšega francoskega ministrskega predsednika Caillauxa so v četrtek politični nasprotniki v Toulouse napadli in ga tako premikastili, da se je moral podati v bolnišnico. Napadalec so poškodovali tudi Caillauxovo spremstvo. Vendar Caillaux ni dobil takih poškodb, ki bi ogrozile njegovo življenje.

— Možnost sporazuma med Angleži, Italijani in Nemci. Londonski poročevalec Italijanske »Stampes«, ki je običajno verodostojno informiran, poroča svojemu listu: »Odkar je Anglija v rukskem konfliktu zavzela odločno stališče, in odkar se angleško-italijanska zveza tudi vidno pojavlja se položaj v Angliji obrača. Edina možnost rešitve rukskega problema leži v sporazumu med Anglijo, Italijo in Nemčijo. Stvari se pričelijo razvijati v tej smeri, toda teren je še težak.«

— Angleži za zaščito svojih ribiških ladij. V vodah Belega morja so Rusi pred kratkim zaplenili neki angleški ribiški parnik. Radi tega je angleška admiraliteta izdala povelje, da se mora v bližino ruske obale podati ena britanska vojna ladja, kar se je že zgodilo.

Guy de Maupassant:

Simonov oče

Poldne je odzvonilo. Odprla so se šolska vrata in že so se vsuli akoci nje dečki, se prerivali, kdo bo prej na cesti, in razgrajali. Ali tisti dan se niso tako hitro razšli h kosilu kakor druge dni; takoj tam zunaj so se ustavili, stopili v gručo in si nekaj šepetali.

Ta dan je bil namreč Simon, sinček Blanchotte, prikrvat v šoli.

Vsi so že ujeli doma kako besedo o Blanchotti.

Vaske žene so se si sicer kazale prijazne, med seboj so pa govorile o njej z velikim zaničljivim sočutjem, ki so ga občutili še otroci, dasi niso vedeli zakaj.

Simona niso poznali. Bil je vedno doma in se ni preganjal z njimi po vasi in ob vodi. Pa ga tudi niso nič kaj radi videli. Zato so si pa pripovedovali zdaj s posebnim veseljem in bkrati z nemajhnim začudenjem besede, ki jim jih je povedal paglavcec štirinajstih, petnajstih let in jim povrh pometiknil, češ da ve še več:

»Veš, ta-le Simon, ta pa nima očeta.«

Prišel je iz šole še Simon, sinček Blanchotte. Bilo mu je sedem ali osem let, malo bled je bil, zelo snažen, vedel se je bojazljivo, skoraj nerodno.

Hotel je domov k materi, ali tovariši, ki so stali v gručah, šebjali in ga pogledujejo otroci, kadar snujejo kako pogledajo otroci, kadar snujejo kako porednost, so ga obstopili. Iznenaden in v zadregi se je vstavil; nič ni vedel, kaj bi mu radi. Večji paglavcec, ki je govoril o njem tiste besede, je bil ponosen nad učinkom, ki je bil nazovno delo, in je vrtal dečka:

— »Kako ti je pa prav za prav ime?«

— »Simon«, je odvrnil.

— »Simon, pa naprej?«

— »Simon«, je ponovil preplašeni otrok.

Paglavcec se je zadržal:

— »Simon je premalo. Kaj je to, Simon? Povej celo ime!«

Dečku je šlo na jok, pa je odgovoril tretjkrat:

— »Simon sem.«

Paglavci so se zakrohotali. Večji paglavcec je zmagovalno vzkliknil:

— »Ali zdaj vidite, da nima očeta?«

Vse je utihnilo. To se jim je zdelo tako nenavadno, tako nemogoče in tako strašno, da so kar zijali. Deček brez očeta! Pa so ga gledali kakor čudo, kakor nenaravno bitje. In zaničevanje, ki je navdajalo njih matere do Blanchotte in ki ga dotlej še niso razumeli, je raslo v njih srch.

Simon se je bil pa naslonil na drevo, da bi ne omahnil. Strašna nesreča ga je doletela vse preveč iznenada. Hotel si je stvar razložiti. Mogle se pa ni domisliti nič takega, kar bi lahko ovrglo strašni očitki, da nima očeta. Bled kakor zid je zaklical kar tako:

— »Saj imam očeta.«

— »Kje ga pa imaš?« se je hitro oglašil zopet oni paglavcec.

Simon je molčal; ni vedel, kje ga ima. Otroci so se glasno zakrohotali. Teh vaških paglavcev, ki so rasli sporedno z živili, se je lotilo kruto pozelenje, da bi se zagnali vanj kakor kure, ki kavsajo po ranjeni tovarščici.

Simon je zagledal malega sosedu, sinčka vdove, ki ga je tudi videl vedno samo z materjo.

— »Ti ga tudi nimaš več?«, se je obrnil k njemu, »ti tudi nimaš več očeta.«

— »Kdo pravi, da ne! Jaz, jaz ga že imam,« se je odrezal oni.

— »Pa povej, kje?«

— »Umri je.« je razložil otrok samozavestno. »Tam doli počiva!«

Te besede so paglavci kar požirali in tiho so jim pritrdjevali, kakor da bi bil tovariš, ki je imel očeta na pokopališču, zato kaj več vreden, oni, ki ga sploh ni imel, pa zdaj še toliko manj. In ti maloprideži, ki so jim bili očetje skoraj sami zločinci, pijanci in tatovi in so doma matere pretepali, so silili zmerom bolj v Simona, kakor bi ga hoteli, oni, legitimni, njega, brezpravnega, pri tej priči zdobiti.

Tisti, ki mu je bil najbližji, mu je pokazal jezik in porogljivo zaklical:

— »Aje, ti pa nimaš očeta!«

Simon ga je zgrabil z obema rokama za lase, ga od vseh strani obrcal in vgriznil v lice. Ali je završalo! Ločil so ju, Simona pa pretepli, razprskali in pohodili, da se je valjal po tleh, potem pa veselo tleskali z rokami. Ko se je pobral in mehanično brisal z roko prašni suknjič, ga je še nekdo malo podražil:

— »Pa pojdi in povej očetu!«

Bridka bol mu je segla v srce. Bili so močnejši od njega, topli so ga, pa jih še zavrniti ni mogel, zakaj dobro je čutil, da res nima očeta. Poskušal je ponosno premagati solze; dolgo jih je požiral, nazadnje so se mu le udrele. Ni kričal, samo ihtel je silno in brez prenehanja.

Njegove sovražnike je navdalo div-

prijeli kakor divjaki za roke, zaplesali okoli njega in ponavljali refren:

— Ti pa nimaš očeta!

Zdaj pa je Simon nehal ihteti. Razkail se je. Zagledal je na tleh kamne, jih pobral in zalučal na vso moč v svoje preganjalce. Dva ali trije, ki jih je zadel, so zbežali. Videti je bil tako strašen, da so dobili strah še drugi. Množica se obupanoma človeka boji, in razkropili so se strahopetno in zbežali.

Ko je bil mali deček brez očeta, sam, je stekel proti polju. Zmislil se je na nekaj in storil velik sklep. Hotel se je v reki utopiti.

Spomnil se je, da je pred osmimi dnevi skočil v vodo siromak, ki je živ vel od tega, kar je priberal, pa se ga ni nazadnje nihče več usmili. Simon je videl, kako so ga potegnili iz vode. In nesrečni mož, ki se mu je zdel vse dotlej tako pomilovanja vreden, umazan in ostuden, ga je s svojim mirnim izrazom presenetil. Lica so mu bila bleda, brada mokra in oči vdane. Ljudje so rekli: Mrtev je! — Nekdo je še dodal: Zdaj je pa srečen.

— Pa se je hotel utopiti še Simon. Oni nesrečnež ni imel denarja, on pa očeta ne.

Stopil je čisto k vodi in videl, kako je tepla svojo pot. V jasnih valovih so se poigravale ribice, se metale nad vodo in hlatale po mušicah, ki so letale nad njo. Gledal je ta prizor s takim zanimanjem, da je kar nehal jokati. Ali kakor se zažene ob nevihti burja z vso silo, in podira drevesa, potem pa izgubi v daljavi, tako se je vzbudila tudi v njem zdaj pa zdaj misel: Utopil se bom, ker nimam očeta. Lep, gorak dan je bil. Prijazno solnce je ogrevalo zelenje. Voda se je leketala kakor srce. Simona je sem-

intja veselo izpreletelo, čutil je, da mu je odleglo, saj človeku vedno odleže, če se razjoka. In zahotelo se mu je, da bi legel v gorko travo.

Blizu njega je skočila žabica in hotel jo je uloviti. Zivalca pa mu je ušla. Iztegnil se je za njo in segel po njej trikrat raman. Nazadnje jo je pa le ujel za krak in se smejal, ki je videl, kako se trudi, da bi mu ušla. Žabica se je skrčila, potem pa sunkoma iztegnila, tako da so bili njeni kraki trdi in sabljicam podobni. Očesci sta bili okrogli, okoli njih je bil zlat rob: prednja kraka sta cepetala v zraku kakor ročice. To ga je spomnilo na igračko iz ozkih deščic, ki so bile križem pritrjene druga na drugo. Sprožila se je kakor žabica in lesene figure na njej so se premikale. Zmislil se je na dom, na mater, prevzela ga je nova žalost in zopet je zaplakal. Izpreletela ga je po vsem životu groza, pokleknil je in molil, kakor zvečer, preden je legel spat. Ali dokončati molitve ni mogel, zahtel je iznova tako silno, da ga je vsega pretreslo. Nič več ni mislil, nič več videl, kaj se godi okoli njega, samo jokal je.

Zdaj pa je nekdo položil težko roko na njegovo ramo in ga s krepkim glasom nagovoril:

— Zakaj si pa tako žalosten, dečko?

Simon se je obrnil. Velik delavec s kratkimi kodri in z brado se je prijazno sklonil k njemu. S solznimi očmi in drobnim glasom mu je odgovoril:

— Natepli so me, ker ... ker nimam ... ker nimam očeta.

— Kaj da ne, se je nasmehnil mož. Vsak človek ima očeta.

Otrok si je prizadeval, da bi skril bolelost, in rekel:

— Jaz ... jaz ga pa nimam.

Simfonični koncert Glasbene Matice v Ljubljani

(dne 7. maja)

Zadnji jubilejni koncert Glasbene Matice, na katerem so prvič izpolnili večer sama domača orkestralna dela in pondeljov koncert, ki nam je predstavil dve novi domači skladbi, ki nas jih pred tujci gotovo ni treba biti sram, sta zelo pomembna dogodka v zgodovini naše glasbe. Zdi se, da moremo od teh dveh koncertov dalje šteti veliko slovensko glasbo, s katero morajo brez-pojno računati tudi sosedje kulturnoslovci, ki so nam doslej dovoljevali le, da jih obdajamo iz takšne perspektive.

Kar se tiče Lajovčevega psalma, je naš list nedavno objavil formalno analizo te skladbe, torej nam je govoriti danes le še o njeni izvedbi in njenem orkestrskem učinku. Nekoliko strausovski značaj skladbe — rabimo primeriti le radi opisa stila, mislimo namreč na njeno polifono masivnost, je dirigent g. Stritof dosledno uveljavil napram homofonim mestom, krepko podčrtal oba zvočja in uveljavil gibanje in protigibanje kontrastirajočih tematičnih kompleksov v celoti tako izrazito, da je bila plastika skladbe v svoji arhitekturi malone nazorno pred našimi očmi. Lajovčev orkester je enkrat občutje slikajoče koloristično ozadje, drugič podčrtava tekst zbora ali solista, tretjič besedo samostojno povzame ali govori poleg zorske svojo samostojno govorico: je kakor trganje, izginjanje in gradnje. Kanonočne igre, fugati v zboru so vrste z recitativni, plesni ritmi in orkestrskimi intermezzi, vse napravi pester vtis kakor zbirka karak-terističnih kosov, ki so pa formalno do-bro zvezani v celoto. G. Stritof je zgra-bil skladbo v njeni brezcezurni arhitek-tonski celoti namreč genialno in je z redko intuicijo dajal motivom in frazam njihov muzikalni zmisel. Vendar je trpela preciznost instrumentalnega so-zvočja radi neakustičnosti dvorane in — naj oprostite — godal, ki so bila to-pot tako diferencirana, da so nam en-krat dosti bolj imponirala pihala.

Da se je k izvedbi obeh izvajanih del edružilo naše najboljšje, je prav in na-mestu, predvsem pa je zasluga g. diri-genta, ki je imel tu velike neprimliko in mnogo truda. G. Simenc je odpel svoj part, izborni obvladuje prostor in tudi kar se tiče linearne izraza njegove recitacije si skoraj nismo več želeli. Nje-gov sonorni tenor nosi velik del zasluge poleg zasluge Matičinega zbora, čigar glasovna izenačenost in jasna vokaliza-cija sta tu še posebej vse hvalevredna, ker sta se uveljavili kljub orkestru.

Premirje je koncertu sedito od ju-bilejnega koncerta sem, ko smo je prvič čuli, znatno ostriželi in deloma prein-strumental in reči moremo, ne v njeno škodo. Predvsem je napravila skladba sedaj bolj orkestralen vtis od zadnjic, ko je bila bolj orgeljska — veliko pa je pripomogel k njenemu še večjemu učinku g. Stritof, ki je eminentno poetično izra-zil nemir prvega stavka, mehkoost dru-gega, dal scherzu značilen tempo in uveljavil kontrastiranje obeh tem v njem. Z zadnjim, dokonanim stavkom «Sv. Trije Kralji», je Premir učinkovito uporabil idejo Devete in dal skladbi njen monumentalni vtis v unisonem sklepu zbora. Stilsko označuje skladbo deloma klasična zasnova in uporaba stavkov in moderni kolorit uporabljenih disonance.

Beethovno osmo, škoda da je prišla na konec, ko je bila večina že precej trudna in je ni več mogla dovolj inten-zivno doživljati, je dal g. Stritof, kakor v štiri mahe. Vsak stavek je bil kakor ena sama poteka — škoda, škoda, le še četrti je napravil nekaj učinka, dočim smo prepričani, da bi bila skladba bolj učinkovala na prvem mestu na pro-gramu.

Koncert je prav dobro uspel, da mo-ramo srčno čestitati obema skladateljema, dirigentu še posebej in pa izvajal-cem. Vendar bi pa ne bilo napačno, če bi se ponovil, da bi čuli le reči tu-di tisti, ki jih še niso, in pa da bi jih slišali drugi v drugič.

Dramatično društvo v Celju

Ob zaključku sezone 1922/23 se je vršil v sredo dne 9. maja občni zbor tega važnega kulturnega društva v Celju. Iz-poročil posameznih odbornikov je bilo posneti, da je napravilo društvo v po-slovnem letu razvojljiv korak v na-predku svojega težavnega dela v celjs-kem mestnem gledališču. Sezona izka-zuje 25 gledaliških predstav. Bile so po vsebini raznovrstne ter so predstavile občinstvu najboljša dela domačih in tu-jih pisateljev. Člani narodnih gledališč v Ljubljani in v Mariboru so nudili s svojim gostovanjem lep umetniški užitek, domači igralci pa so hvalevredno tekmovali s svojimi pobratimi in pokle-nimi igralci. Gledališče je bilo pri vsa-ki predstavi polno in še nikdar ni bilo opažati tako tesnega kontakta med igral-ci in občinstvom, kakor ravno to poslov-no leto. Tudi finančni efekt je bil za-dovoljiv.

Tembolj je občalovati, da se je pojavilo na občnem zboru nesoglasje, povzročeno od nekaterih izvršujočih članov društva, ki bi bili lahko svoje zmnožnosti in po-šrtvovalnost pokazali na gledaliških de-kah, kjer je treba prebiti marsikateri večer v mrazu in žrtvovati svoje zdravje. Muzin hram je odprti vsakemu ideal-nemu in strpemu igralcu, kakaj torej razdirati tam, kjer je treba z združen-i mi močmi ustvarjati. Pri slučajnostih se je sklenilo angažirati za prihodnjo se-zono kot režiserja poklicnega igralca.

Jugoslovanska rojakinja kot Saloma. V breslavlski operi je to delo ustvarila krasno Saloma zagrebška rojakinja go-spodinja Ljubica Oblak-Strozi, ki je pela naslovno vlogo v Straussovi operi. Breslavsko časopisje hvali elementarno silo pevke, ki je rešila svojo nalogo na-ravnost genialno.

Nove knjige. Gospa Jela Spiridonovič-Savič je izdala svoj najnovejši pes-niški proizvod «Pergamenti». Knjiga ima 72 strani, je opremljena jako okusno tor-stane 40 Din. Založil jo je S. B. Cvija-nović v Beogradu. — Jugoslovanska Stampa v Zagrebu je izdala v prevodu Dumasov roman «Dvorski ljudje». — V zagrebški «Zabavni biblioteki» je izšel fantastični roman H. G. Welsa «Prvi zemljani na mescu». Knjiga je opremlje-na s slikami. — «Zabavna biblioteka» je izdala tudi ilustriran seznam 5118 knjig leposlovne vsebine. Katalog obsega 80 strani in stane 3 Din.

Ivo Vojnovič v Beogradu. Dne 8. t. m. je v novi zgradbi beogradskega narodnega pozorišta dramatik Ivo Voj-novič čital svojo najnovejšo dramo «Maskerate ispod kuplja». Povodom Vojnovičevega predavanja so beogradske

listi prinesli zelo pohvalne članke o piscu, njegovi drami in še posebno o umetnosti čitanja, kakor tudi o poseb-nem kultu jezika, s kakršnim razpolaga-jo sloer samo latinski narodi in Rusi. Ivo Vojnovič v francosčini. «Srpski Književni Glasnik» poroča, da je hrva-tski dramatik Ivo Vojnovič tisti jugoslo-venski avtor, o katerem se je v Fran-celji zadnje čase največ pisalo. O njem so prinesle obširne članke revije: «Le Monde Slave», «Revue Yougoslave», «Le Monde Nouveau». Poleg tega je objavila «Revue de Geneve» njegovo «Lazarjevo vstajenje», dva dela «Dubrovniške tri-logije» in prestavo drame «Gospa s solnčnikom».

Poljska literatura pri nas. Šele v 19. stoletju so postali literarni odnošaji med Poljsko in jugoslovanskimi narodi tesnejši. Prvi od Poljakov je bil pre-stavljen v arbohrvaščino Sienkiewicz (Trilogija In Quo vadis), katerega je pre-stavil Harambašić. Iza Velikanović je potem prestavil roman «Brez dogme» ter izbrane pesmi Mickiewicza. Hrvatno je dal Maretić «Pana Tadeusza», poseb-ne zasluge za širjenje poljske literature pri nas pa si je pridobil lektor za poljs-ščino na zagrebški univerzi Julij Bene-sić. Ta je prestavil Slowackega «Lillo Wenedo» in «Baladyno», Wypianskega «Boleslaw Smelega», «Wyzwolenie», «Protektija», «Warszawianko», in «Se-dziowie», dalje Perszynskega «Aszantko», Zeromskega «Dzieje Grzechu», Sienkie-wicza «W pustyni i puszcy» ter dramo Gabrijele Zapolske «Moralnost gospe Dulske», ki se je lansko sezono z uspe-hom izvajala v Zagrebu. V slovensčino je malone vsega Sienkiewicza prevedel Podravski. Z veseljem beleži poljsko ča-sopisje dejstvo, da posveča zadnje čase jugoslovanska javnost poljski literaturi čim dalje več pozornosti in da se pred-stave poljskih del v jugoslovanske je-zike bolj in bolj množe.

Še ena dramatičnija Dostojevskega «Idiot». Te dni igrajo v Trstu troje-jansko dramo «Nostasijsa», katero je po Dostojevskega romana «Idiot» priladi-l za oder v gledališču Politeama Rossetti Italijan L. Ambrosini. Uprizoritev trša-ški listi jako hvalijo. Zlasti je na poset-nike drame vplivalo treste dejanje, ka-tero je baje zelo efektno. Naslovno vlogo mogočene drame je ustvarila igra-lka Marija Melato, kneza Moskina pa je predstavljala igralec Marcaraoci.

Jubilej največje ljudske knjižnice na kontinentu. V terek je praznovala dunajska ljudska knjižnica «Centralna biblioteka» 25letnico svojega obstoja. Slavnosti je prisostvoval zvezni pred-sednik dr. Hainisch ter številni zastop-niki najodličnejših kulturnih institucij. Umrlemu profesorju Reyerju, ki je bil ustanovnik te ljudske knjižnice, so ta dan s slavnostjo odkrili v glavnih prostori-«Centralne knjižnice» doprni spo-menik. Dunajska «Centralna biblioteka» je s svojimi podružnicami največja ljud-ska knjižnica na kontinentu. Na leto izkazuje čez 7 milijonov izposojenih knjig. Tudi slovenski akademiki so se v predvojnihi časih pridno posluževali te dunajske ljudske knjižnice. Ona je tudi bila vzor našim ljudskim knjižnicam. Simon Gregorčičeva knjižnica in knjiž-nice akademskega ferialnega društva «Prosveta» so bile ustanovljene v veliki meri po vzgledu dunajske ljudske knjiž-nice. Ako imamo danes pri nas več prav krepkih in odličnih ljudskih knjižnic, je to zasluga tudi prof. Reyerja, ustanovi-telja dunajske «Centralne biblioteka», ki je pred 20 leti dal našim akademikom za osnivanje ljudskih knjižnic veliko pobud in osebnih nasevov.

Sokolski vestnik

Otvoritev Sokolskega doma v Poljanski dolini

Na binkoštno nedeljo se slovesno otvori Sokolski dom v Gorenji vasi. Dom, ki je zgrajen večinoma iz darov in žuljev domačega ljudstva, bo posvečen spom-nu tukajšnjega rojaka dr. Ivana Tavčarja.

Premagati je bilo marsikatero težavo in velike skrbi, ki so marsikomu kratile spanje, da je zrasla ta za dolino na-ravnost veličastna stavba.

Na dan otvoritve so vabljena v Poljan-sko dolino vsa bratska in druga napred-na društva, vsi pravi rodoljubi in vse domače občinstvo, da se udeleži slavnosti v narodnih nošah. Slavnost se prične na predvečer s primerno gledališko igr-o. Drugi dan dopoldne je okrog 9. ure po-set dr. Ivan Tavčarjevega groba, potem sprejem gostov v Poljanah okrog 10. ure. Skozi Poljane do Gorenje vasi spre-vod do doma, kjer se vrši okrog pol 12. ure otvoritev. Popoldne ob treh javna telovadba in nato ljudska veselica s ple-som. Skrbelo se bo za postrežbo v naj-večji meri. Da se pa v približno preskr-beiti živili in poskrbeti za prevozno sred-stva (vozove in avtomobile) iz Skofje Loke v dolino, se prosijo vsa društva, da do 15. maja sporoče približno število udeležencev.

Na binkoštno nedeljo vsi v Poljan-sko dolino, rojstni kraj in počivališče So-kola-staroste dr. Ivana Tavčarja!

Sokol II v Ljubljani

To najmlajše izmed ljubljanskih so-kolskih društev se je začelo v zad-njem času živahno gibati. Največja ovira za razvoj društva je pomanj-kanje lastnih prostorov, lastne telo-vadnice. Telovadnica na realki, v ka-teri društvo telovadi, mora deliti z «Ori» in «Svobodo». Razumljivo je, da je to jako neugodno za društvo, ki goji telovadbo vseh oddelkov članov, članice, naraščaja in deca.

Toda društvu se obeta boljša bo-dodnost. V februarju je kupilo v druž-bi s St. Jakobskim naprednim gos-podarskim društvom na Prulah (Sredina) lepo parcelo, ki meri 3249 m². Prostor je suh, brez pstru, v bližini gozda in solince. Ob cesti bo tam stal v do-glednem času prostoren dom, ki bo zadoščal potrebam obeh društev, za-daj bo pa še dovolj prostora za letno telovadlišče in drugo. Omeniti mora-mo, da se bo letno telovadlišče skušalo že letos urediti, že zdaj pa stoji na prostora priprosta hišica, katere se je preuredila za društvene lokale in v kateri za enkrat rezidira marljivi društveni glasbeni odsek. A koliko požitvovalnega truda in koliko gmo-tnih žrtv bo treba, predno bo le te-lovadišče gotovol! Planiranje prostora, zasipanje kotlin, napeljevanje še po-trebnega materiala, poprava ograj, investicije za klopi, lope itd.!

Da se je doseglo današnje stanje, ki nam odpira boljši pogled v bodo-dnost, je predvsem zasluga prejšnjega «Društva za zgradbo doma Sokla II.», sedanjega gradbenega odseka, ki upravlja samostojen gradbeni fond in katerega člani so z doletnim po-žrtvovalnim trudom omogočili nakup prostora. Res je, da sredstva, s katerimi je društvo razpolagalo, niso za-dostovala za popolno pokritje kupni-

ne in ostalo je še precej dolga, od ka-terega se morajo plačevati primerne obresti. Toda upati je, da bodo razne projektrane akcije v toliko uspele, da bo najknešnje prihodnje leto dolg od-plačan. Zato pa apeliramo na vsa so-kolstvo prijazno javnost, da koristno in plemenito prizadevanje tega društva moralno in materijalno podpira.

Sokolstvo društvo Ljubljana II. je tudi na tehničnem polju jako delavno. Priredilo je v pretekli zimski sezoni že dve dobro uspešni akademiji in dne 13. t. m. priredi v telovadnici na re-alki tekmo vseh oddelkov naraščaja. Za 10. t. m. je bil projektiran narašča-jevan dan in razvijte naraščajevoga pra-pora, a vled neprimčkanovnih ovir se je morala ta slavnost preložiti in se bo vršila spojeno z največjim društve-nim slavljem letošnjega leta, proslavo 15letnice društvenega delovanja in s veliko javno telovadbo dne 3. junija. V kratkem bomo objavili natančni program te slavnosti, ki mora postati impozantna sokolska manifestacija.

Sokolska župa Ljubljana II. je pri-redila 10. junija t. l. zelo dobro uspeš-pešizlet iz Ljubljane preko Velikih Lašč na Turjak in dalje skozi Škofjan in Sv. Jurj pri Grosupljem na Grosuplje, od-koder se je članstvo vrnilo z večernim vlakom v Ljubljano. Pešizlet, ki jih pri-rejajo sokolska društva v kroju so ve-likoga vzgojnega pomena. Cela župa Ljubljana I. je zato zbrala v četrtek bra-te in sestre iz društev Sokol I. in Sokol II., Ljubljane, Most, Štepanje vasi ter po-letela z njimi v divni turjaški kraj, kjer so nas že v Vel. Laščah pričakovali brat-je iz Ribnice, Sodražice, Kočevja, Velikih Lašč in Dobré polja, tako da je naraš-ja naša četa na 150 oseb. Na čelu z godbo Sokola II. smo obiskali hišo Primoža Trubarja, kjer je župni načelnik br. Am-brožič na mestu polasnih pomen Trubar-jeve dobe za naš narod. Pot nas je vo-dila med veselim koracnicami, med pet-jem in vriskanjem vesela članstva na Turjak, kjer je bil odmor. — Popoldan-ski del zleta je bil propagandna po-mena. Sokolska četa je nastopila pohod skozi Škofjan, Sv. Jurj pri Grosupljem, Ponovo vas na Grosuplje, kjer se je četa okrepčala pri Koprivcu. Med izvajanjem kola, prepevanjem in zvoki sokolskih ko-racnic je prav hitro minul tudi odmor. Zadovoljni nad lepo uspešim zletom smo se vrnili v Ljubljano z željo, naj nam župa Ljubljana I. še večkrat da priliko, da se sldnemo bratje iz cele župe ter se skupno spoznamo in skupno delamo.

Sokolsko društvo v Ljubljani (Na-rodni dom) naznanja svojem članom, da je pričel društveni sluga s pobra-tem članarine za prvo polletje 1923. To objavljamo, da pripravljamo članstvo svoj prispevek, ki znaša mesečno 3 Din (sa-vezni in župni prispevek je všteti). Pro-simo članstvo, naj naroči v slučaju od-sotnosti svojcem (gospodini), da porav-na zanje članarino, ker p:hranijo s «em nabralcu dvakratno pot. Oni, ki čl-u-narino ne bodo poravnali, se v smislu «pravilnika o spremljanju in črtanju iz-brišejo iz seznamov članstva. — Pri tej priliki opozarjamo ponovno, da mora posebej vsak član (ica), do izpolnjenega 26. leta telovadbo. Kdor ne sme ali ne more telovaditi radi tehničnih vzrokov (bolezen, zanesljivost itd.), se mora osebno opravičiti pri načelniku, načelnici, po potrebi z dokazili.

Danes popoldne vsi na tombolo Sokola I. ki bo nudila mnogo krasnih dobikov!

Delavcu se je lice zresnilo. Izpoznal je, sinčka Blanchotte. Dasi še ni bil dolgo v tistem kraju, je že nekoliko poznal njeno življenjsko zgodbo.

— Le tiho boji, fantiček, je tolažil dečka. Stopiva k mami; ti moraš dobiti očeta.

Pa sta šla. Mož je držal dečka za roko in se smehljaj Bilo mu je čisto prav, da vendar že ugleda tisto Blau-chotte, o kateri so pravili, da je bila med najlepšimi dekletji vse okolice. Morda si je prav naskrivoma celo kaj obetal; mladost, ki je grešila, se rada povrne v greh.

Prišel je pred anažno hišico. — Pred našo hišo sva, je rekel de-ček in zaklical:

— Mama!

Prikazala se je žena in delavca je minil smeh; precej je videl, da se s to veliko, blede ženo ne bo dalo šaliti. Obstala je resno med vrati, kakor bi hotela braniti hišni prag, ki ga je ne-koč izdal moški, zdaj pred drugim moškim. Boječe, s čepico v roki je delavec zajecal:

— Vašega fantička sem pripeljal, ki se je izgubil od vohi.

Simon je objel mater okoli vratu in v solzah vzkliznil:

— Ne, mama, nisem zašel, utopiti sem se hotel, ker so me pretepli ... pretepli zato, ker nimam ... očeta.

Lica mlade žene so zagorela, zgra-žilo jo je na dnu duše in poljubljala je strastno svojega otroka, po obrazu pa so ji lile solze. Tudi delavca se je lotilo razburjenje in sam ni vedel, ka-ko bi se umeknil. Takrat je pa skočil predenj Simon in ga vprašal:

— Ali hočeš biti moj oče?

Vse tiho je bilo. Blanchotte se je sema in osramočena naslonila na zid in stiskala srce z rokami. Ko je otrok videl, da ni odgovora, je zopet začel:

— Če nečeš, pojdem nazaj tja in se utopim.

Delavec je zdaj obrnil stvar na smešno stran in v smehu odgovoril:

— Seve-la bi bil rad.

— Kako ti je pa ime, je vprašal otrok. Da bom vedel, če me zopet vprašajo!

— Filip, je pojasnil mož.

Simon je malo pomislil in si skušal zapomniti ime, potem mu je pa dal potolažen roko in rekel:

— Dobro, Filip, ti si moj oče.

Delavec je dečka vzkliznil, ga pol-jubil na obe lici in odhitel z dolgimi koraki.

Ko je prišel deček d-nji dan v šolo, so se mu hudobno rogali. Ko so od-hajali iz šole in so ga malopričneži hoteli zopet zasramovati, jim je Si-mon kakor kamenje zabrusil v obraz besede:

— Moj oče je Filip.

Vsi so se mu zakrohotali.

— Kateri Filip? — Kakšen Filip?

— Kdo pa je tisti Filip? — Kje si pa tega Filipa pobral?

Simon je bil tiho V svoji veri ne-omajen — nezaupljivo opazoval vsako njihovo kretnjo in bi se bil dal rajši mučiti do smrti, kakor da bi pred njimi zbežal. Rešil ga je učitelj in vrnil se je k materi.

V naslednjih treh mesecih je šel delavec Filip dostikrat mimo hiše Blanchotte in jo včasih, ko je šivala pri oknu, kar ogovoril. Odzivala se je vljudno, zmerom revno, nikoli se mu ni nasmehnila in nikoli ga ni povabila v hišo. Vendar si je na domisljal, ka-kor so že nečimrni vsi moški, da je bila včasih, ko je z njo govoril, neko-liko bolj rdeča kakor po navadi.

Življenski madež se težko izbriše. Čeprav je živila Blanchotte tako sa-ma zase, je ostala na njej pega in je-zikanje ni prenehalo.

Simon je imel novega očeta zelo rad in je šel z njim skoraj vsak večer po končanem delu na izprehod. V šolo je hodil prično, napram tovarišem se je vedel dostojno, na besedice je ni odgovarjal.

Neki dan ga je pa nagovoril pagla-vec, ki se je bil prvi zagnal vanj: — Nalagal si nas. Saj nimaš očeta, ki bi mu bilo ime Filip.

— Kako to, da ne! se je razburil Simon.

Paglavce si je mel roke in nadalje-val:

— Če bi imel očeta, bi moral biti mož tvoje matere.

Simona je to pravilno dokazovanje vznemirilo, vendar je odvrnil:

— Pa je le moj oče!

— Naj pa bo, je dejal paglavce in se zarežal. Ampak prav tvoj oče pa le ni.

Deček je povesil glavo in krenil razmišljen proti kovačnici očeta Loi-zona, kjer je Filip delal.

Kovačnica je bila med samim drev-jem. V njej je bilo silo temno, samo rdeči svet ognja na velikanskem ognjišču je osvečal s svojim živim od-sevom pet kovaških pomočnikov, ki so goleroški razbijali po nakovalih, da je strašno odmevalo štali so kakor hudiči v ognjenem svitu, gledali raz-beljeno železo, kamor so padali udar-ci, s kladivom pa so se dvigale in pa-dale tudi njih težke misli.

Ko je Simon vstopil, ga ni videl nihče; tiho se je vsplazil do prijatelja in ga potegnil za zavihani rokav. Ta se je obrnil. Hitro so vsi prenehali z delom in pogledali kaj hoče deček. Sredi te nenavadne tišine se je oga-sil Simon tiho in plaho:

— Kako je to, Filip. Michaudov mi je prav kar dejal, da ti le nisi moj oče?

— Zakaj pa ne? je vprašal delavec. Otrok je z vso svojo nedolžnostjo pojasnil:

— Ker nisi moj oče.

Nihče se ni zasmehal. Filip se je sklonil in položil čelo na drugo stran svojih velikih rok, ki so oklepale to-porišče kladiva. Razmišljal je. Njegovi štirje tovariši so gledali in Simon, ki je bil med temi orjaki še manjši, je čakal s strahom na odgovor. Zdaj pa je izpregovoril eden izmed kovaških pomočnikov za vse druge in rekel Fi-lipu:

— Naj govore ljudje kar hočejo, Blanchotte je pa le dobra in vrla žen-ska, navzile vsaj svoji nesreči delavca in poštena. Dobremu možu bi bila lahko najboljša žena.

— Res je, so pritrdili še drugi trije.

Delavec je pa zopet povzel besedo:

— Je mar njena krivda, če je grešila? Objubil ji je, da jo vzame. Ko-liko jih poznam, ki niso storile nič drugače, pa jih danes vse spoštuje.

— Prav res! so vzkliznili vsi trije tovariši hkrati.

In govoril je še naprej:

— Pomislite, kak se je morala ubo-žica mučiti, ko je čisto sama vzgajala otroka, in koliko je prejkala, samo če je stopila iz hiše in šla v cerkev. To ve samo Bog!

— Tudi to je res! so pritrdili drugi.

Šli so se samo še meh, ki je raz-pahval ogenj. Filip se je urno raz-pognil k Simonu:

— Popli k mami in ji povej, da bi rad danes zvečer z njo govoril.

S temi besedami je spravil otroka do vrat.

novi, tako je odmevalo tudi Filipovo kladivo, ki je padalo z vedno večjo silo, vse bolj kakor drva štiri. Okoli njega so švigale iskre, oči so se mu svetile in tolkel je kar se je dalo.

Ko je potkal pri Blanchotti, je bilo vse nebo z rvezdami posejano. Oble-kele je bil nedeljski suknjič, preoblekle srajco in si naravnaj brado. Mlada žena se je prikazala na pragu in mu rekla otožno:

— Kaj pa mislite, gospod Filip, da prihajate k meni tako pozno?

Hotel je odgovoriti, pa je samo za-jecal in zmeden obstal.

Oglasila se je zopet ona:

— Saj si lahko m.šlite, da se ne smem dajati ljudem še bolj v zobe.

— Kaj pa je, naj govore, če le bo-čete biti moja žena, se je ojunčal.

Odgovora ni bilo, zdelo se mu je pa, da je slišal, kakor bi bilo v sobi nekaj padlo. Skočil je noter. Simon, ki je bil že v postelji je slišal poljub in besede, ki jih je njegova mama še-petala. Potem pa je začutil, kako ga je prijatelj s svojimi orjaškimi rokami vzdignil, in slišal njegove besede:

— Povej svojim tovarišem, da je tvoj oče kovač Filip Remy, ki bo na-vil usesa vsakemu, ki ti stori kaj zlega.

Ko so bili drugo jutro že vsi dečki v šoli in bi se moral že skoro začeti pouk, je mal Simon vstal in izprego-voil bled in s tresočimi se ustnicami, a vendar s krepkim glasom:

— Moj oče je kovač Filip Remy.

Naročil mi je, naj vam povem, da od-trga usesa vsem, ki bi mi kaj storili.

Tistikrat se ni nihče zasmehal. Ko-vača Filipa Remyja so poznali vsi. Bil je tak oče, da bi bil lahko vsakdo vesel, če bi bil le njegov.

Gospodarska vprašanja

Mesečno poročilo o stanju posevkov za april

Poljedelsko ministrstvo je izdalo poročilo o stanju posevkov meseca aprila. Iz poročila posumamo.

I. Severna in južna Srbija: Oznaki posevkov dobro napredujejo in obetajo dober prinos, razen v nižkem okrožju, kjer ni dovolj vlage. Jari posevki istotako dobro napredujejo, izjemni okrožja niški, kruševački in prilješki, kjer nedostaja vlaga. Trgovinske rastline, okopavine, krmilne rastline so dobro razvijale. Pašniki in travniki so zadovoljivi, izjemni okrog prilješki, kjer bi bil potreben dež. V sadovnjakih je napravil nekaj škoda mraz, in sicer v okroglih smodrevskem in timoškem. Živina je zdrava, izjemni v valjevskem in bitoljskem okrožju, kjer se pojavlja mešavost (jeterna bolezen) pri ovčah; golubiški komarji so povzročili občutno škodo zlasti pri mršavi živini v kraljevskem okrožju. V splošnem je živina radi pomanjkanja krme mršava, toda se popravlja, ker prehaja na zelena hrana.

II. Crna gora: Oznaki posevkov so v gorskih pokrajinah zaostali, v toplejših so dovolj dobri, a v primorskih zelo dobri. Jari setve se v hladnejših krajih še le vršijo, v toplejših so končane in se dobro razvijajo. Pašniki dobro napredujejo, razen v metohijskem okrožju. Istotako so dobri vinogradi. Sadovnjaki obetajo dobro, izjemni nekaj kraljev v harskem okrožju, kjer je pada toča. Živina je zdrava ali je slabo krmiljena.

III. Vojvodina: Zita dobro napredujejo in obetajo dober prinos. Istotako obetajo vinogradi dobro trgati. V sadovnjakih je mraz škodoval breskvam in drugemu zgodnjemu sadnemu drevju. Živina je v splošnem zdrava, izjemni nekaj primer konjske bolezn. V srezu kovinskim so se pojavili golubiški komarji in je bilo nekaj primer svinjske kuge.

IV. Bosna in Hercegovina: Posevki v splošnem dobri, ponekod tudi zelo dobri. Istotako se ostale rastline dobro razvijajo. Travniki in pašniki napredujejo srednje. Zdravstveno stanje živine je v severni in srednji Bosni dobro, izjemni nekoliko primer bolezni pri ovčah v bilhaškem, travniškem, tuzlanskem in banjaluškem okrožju. V ostalih krajih, zlasti v Hercegovini je zdravstveno stanje živine slabo radi velikega pomanjkanja krme.

V. Dalmacija: Obni vrti vegetacije pri vseh vrstah posevkov je zelo povoljen. Istotako se dobro razvijajo ostale rastline. Sadovnjaki so trpeli v metohijskem kotaru radi toče. Živina je zdrava in ima dovolj paše razen v sinjskem srezu.

VI. Hrvatska in Slavonija: Oznaki posevkov zelo dobro napredujejo, izjemni modruško-reško županijo, kjer se je setev vršila kasneje. Jari posevki istotako dobro kažejo. Krmilne rastline zelo dobre. Istotako vinogradi. Živina je zdrava, izjemni zagrebško županijo, kjer je bilo nekaj primer vraničnega prisada.

VII. Slovenija: Oznaki in jari posevki se razvijajo povoljno radi obilne vlage. Hmelj je dobro prezimil in se povoljno razvija. Detelja lepo raste in obeta lep prinos. Travniki in pašniki radi obilne vlage dobro napredujejo. Razvoj vinogradov je zadrževalo deževno in hladno vreme. Mraz je nekoliko slabo uplival na cvetoče drevje v sadovnjakih. Zdravstveno stanje živine je povoljno. Krme je občutno primanjkovalo in se je zato pričela živina ponekod že goniti na pašo.

Industrijsko-obrtna izložba v Mariboru

Izkušnje kažejo, da so razstave za razvoj obrti in industrije velikega pomena. To so spoznali tudi agili mariborski obrtniki, ki so doslej priredili že dve lepo uspešni obrtni razstavi. Ta uspeh jih je napotil, da tudi letos v času od 15. do 26. avgusta priredijo večjo razstavo, ki naj seznanja našo javnost z našo industrijo in obrtjo.

Dosedanje razstave v Mariboru so bile omejene samo na obrt, letošnja pa je namenjena tudi domači industriji. Udeležiti se je lahko vsak jugoslovanski obrtnik in industrijalec, katerega podjetje se nahaja v naši državi.

Na razstavi je tudi poseben oddelek za vaješka dela in za take izdelke, ki se doslej pri nas še ne izdelujejo, pa bi se lahko izdelovali. Namen tega oddelka je predvsem seznaniti naše obrtnike in industrijaľce s temi izdelki, ki jih moramo še vedno uvažati iz inozemstva, da bi se lahko z malimi adaptacijami izdelovali tudi v domačih že obstoječih podjetjih.

Rok za prijave razstavilcev je določen do 30. junija. Vsa polarsila glede razstave daje pisarna razstavnega odbora, Maribor, Aleksandrova ulica 22, (telefon Interurb. 325).

Onim industrijaľcem, ki se nameravajo udeležiti Ljubljanskega velikega sejma, se priporoča, da se brez skrbi lahko udeležijo tudi industrijsko-obrtni razstavi v Mariboru, ker bo poseben oddelek skrbel za pravočasni prevoz razstavnega blaga iz Maribora v Ljubljano. Transport se bo vršil z direktnimi vozovi in je zamuda izključena.

Razstavljeni odbor je zaprosil pri prometnem ministrstvu za dovoljenje 50% popusta na vseh železniških progah v naši državi. Stvar bo urejena tako, da dobi vsak obiskovalec razstave na raz-

Občni zbor Trgovske banke v Ljubljani

Dne 9. t. m. se je vršil občni zbor Trgovske banke v Ljubljani. Zborovanje je vodil v odsotnosti predsednika g. Modena podpredsednik g. Fran Dolenc, industrijec iz Škofje Loke. Občnemu zboru je prisostvoval kot vladni zastopnik g. okrajni glavar dr. Mramor.

Iz letnega poročila tega zavoda izhaja, da je bil ustanovljen februarja 1922 z ustanovno delniško glavnico 10 milijonov kron, dočim reprezentira danes radi popolnoma posrečene fuzije s Slovensko eskomptno banko veliko bančno podjetje z delniško glavnico 60 milijonov kron. Zavod se peča specijelno s finansiranjem trgovskih podjetij ter je zbral okrog sebe precejšen del izvoznih in uvoznih podjetij, tako da docela ustreza svoji nameni, poslovati predvsem in specijelno kot stanovska trgovska banka. Svoje poslovanje ni razširil samo v centrali, temveč ima že deloma stare, deloma nove podružnice v Novem mestu, Rakeku Slovenjgradcu, Slovenski Bistrici in Konjicah. Poleg tega se je silajno razvila podružnica v Mariboru, ki ima že jako obširen delokrog. Tudi Menjalnica v Ljubljani v Kolodvorski ulici ima zelo živahen promet. Družba si je postavila lastno stanovanjsko hišo s 14 stanovanji v Anton Knezovi ulici, kjer ne bliva samo lastno uradništvo, temveč tudi druge stranke. V njeni hiši na oglu Frančiškanske ulice in Dunajske ceste si je zgradila trinadstropno poslopje, deloma v stanovanjske deloma v poslovne svrhe. V procelju se pravkar izvršuje adaptacije za nove poslovne prostore, ki bodo zahtevam in velikosti banke docela ustrezale ter se bodo ti prostori nahajali na najbolj prometnem kraju v Ljubljani.

Banka je prevzela v svojo last podjetje »Bistra« v Domžalah, ki se je jako lepo razvilo, tako da zaposluje danes že nad 150 delavcev. Specijelni izdelki »Bistre« so okovi za pohištvo in ključavnice ter poleg tega galvanizacija kovinskih izdelkov. Ti izdelki »Bistre« so na zagrebškem velikem sejmu vzbujali splošno pozornost radi svoje prvovrstne izdelave. Sicer se je banka pri vseh onih industrijah, kjer ni imela majoritete, odtegnila ter stavila pridobljena sredstva trgovskim potrebam in klijenteli na razpolago.

Stanje zavoda in uspehi lanskega leta so razvidni iz nastopnih števk:

Aktiva: Blagajna: gotovina in kuponi K 14.065.063,80. Valute: K 2.796.388,05. Devize: K 358.754,--. Menice: K 2.766.000. Lastni vrednostni papirji: K 6.861.440,68. Konzorcijski posli K 1.900.000,--. Dolžniki K 275.236.013,40. Nepremičnine K 19.377.051,05. Inventar 1.829.829,76. Skupaj 325.190.540,74.

Pasiva: Delniška glavnica K 60.000.000. Rezervni zakladi (redni rez. zaklad 415.147,38, ažijska rezerva 6.091.052,32, za kurzne izgube 493.800,30, za pokojninski sklad uradništva 500.000) K 7.500.000,--. Vloge na hranilne knjižice 46.169.822,76. Upniki 203.743.094,84. Nedvignjenost dividenda K 22.900,--. Prenosne postavke K 57.624,02. Čisti dobiček 7.697.099,12. Skupaj 325.190.540,74.

Vsi predlogi upravnega sveta so bili na občnem zboru, na katerem je bilo zastopano več kot polovica delničarjev in delniške glavnice, soglasno sprejeti ter je bila po predlogu delničarja g. dr. de Franceschija izrečena tako upravnemu svetu kakor tudi nadzorstvu in ravnateljstvu zavoda za njegovo vseskozi uspešno delovanje popolna zaupnica in zahvala.

— Direktni tovarni promet z Nemčijo. Z 8. t. m. so bili uvedeni za direktni blagovni promet med našo državo in Nemčijo tako zvali Merkurjevi vlaki, ki bodo znatno olajšali in pospešili izmenjavo blaga med obema državama. Ti vlaki bodo vozili kot kompletni vlaki v obeh smereh med Freilassingom (Salzburg) in Ljubljano in se bo z njimi prevajalo blago, ki je oddano z mednarodnimi tovarnimi listi in za katere je predpisana pot Salzburg — Rosenbach. Železniške uprave bodo skrbjele za to, da se zadrževanje Merkurjevih vlakov na obmejnih postajah reducira na minimum. Uprava nemških železnice bo izdala v kratkem seznam važnejših tarifnih in odpravnih ter prevoznih predpisov za uporabo teh vlakov.

— K okrožnici Narodne banke o nadzorovanju obrestne mere. Nedavno je poslala Narodna banka na vse denarne zavode, ki so z njo v kreditnem razmerju, okrožnico, v kateri so se zahtevali gotovi podatki o obrestnih merah. Bančni krogi so razumeli pod tem, da namerava Narodna banka določiti maksimum obrestne mere za bančne komitente. Po informacijah, od Narodne banke, pa se je odposlala ta okrožnica v zmislu čl. 6. o reeskomptu in dovoljenju kredita. Ta člen določa, da mora Narodna banka pri določanju višine kreditov strogo upoštevati premoženjsko stanje prosilcev za kredit, da se dalje morajo dobiti podatki o načinu poslovnega opravljanja in o moralnih lastnostih kakor tudi o obrestnih merah za dovoljene kredite in

vloge. Narodna banka se hoče informirati o danem denarju in o obrestni meri, ki jo banke ali posamezniki pobirajo od svojih komitentov. To nadzorovanje ne pomenja obenem omejitve ali določitve obrestne mere s strani Narodne banke, temveč samo omejitev dajanja kreditov v slučaju, da se pobirajo prevelike obrestne mere.

— Povišanje glavnice Trboveljske premogokopne družbe. Kakor javljajo, namerava Trboveljska družba v najkrajšem času izvesti povišanje glavnice, pri čemer bodo nove delniške ponudene dosedanjim delničarjem po zelo zmernem tečaju. Dividenda za leto 1922 bo znašala 25 Din od delnice.

— Gospodarska kriza v Bosni. »Jugoslav. List« poroča, da postaja gospodarska kriza v Bosni vedno večja. Trgovina stagnira, kredita ni in nihče ne more plačati dolgov. Mnoge trgovinske firme, ki so se zadnje leta razvile, stoje pred polomom. V kritičnem položaju se nahajajo tudi razne delniške družbe in podjetja. »Jugoslav. List« napoveduje gospodarski polom večjega obsega.

— Izvoz lesa preko Rakeke zopet dovoljen. Kakor nam poročajo, je od dne 11. maja zopet dovoljen izvoz lesa preko Rakeke. Zabrana je veljala 10 dni.

— Sporazum z Avstrijo o vprašanju sekvestrov in financ. Z Dunaja poročajo, da je pravni odbor avstrijske narodne skupščine sprejel soglasno dogovor med Avstrijo in Jugoslavijo glede vprašanja sekvestrov in financ.

— Dohodki glavnih carinarne v tretji dekadi aprila so znašali 41.229.891 Din. Skupaj od 1. avgusta 1922 do konca aprila so znašali 1.073.290.906 Din.

— Za III. Ljubljanski vzorčni veliki sejem se letos posebno zanima inozemstvo, odkoder je dospelo že veliko prijav. Na letošnjem sejmu bodo razstavili češkoslovaške, poljske, avstrijske, nemške, belgijske, francoske in italijanske tvrdke. Prospekte je zahtevalo tudi več tvrdk iz Anglije, Amerike, Severne Afrike in Male Azije, ki žele potom Ljubljanskega velikega sejma stopiti v ožje stike z našimi trgovci. Ljubljanski veliki sejem ima po vseh za nas važnejših državah Evrope svoje zastopnike in v kratkem se otvori tako zastopstvo tudi v Ameriki. Opozarjamo pa vse domače pridobitne kroge, da je veliki sejem v prvi vrsti namenjen domači industriji, obrti in trgovini in da se bo predvsem oziralo na domače tvrdke.

— Naša trgovina preko Soluna. Tekom prošlega tedna je prišlo iz naše države v Solun: 2 vagona sode, 1 vagon turščice, 6 vagonov dog, 4 vagoni desk, 4 vagoni fižola, 10 bal vrvarskih izdelkov, 4 zaboji opija, 2 vagona opeke, 17 vagonov konj, 6 vagonov volov, 2 vagona mui in 34 zabojev sira.

— Znižane vozne cene za sejem v Padovi. Ravnateljstvo južne železnice je dovolilo za tovore namenjene na vzorčni veliki sejem v Padovi 50odst. znižanje običajnih tovarnih tarifov. Veliki sejem se vrši od 1. do 15. junija 1923.

— Znižanje italijanskih železnih h carin. Iz Rima poročajo, da je parlamentarna komisija za izdelavo carinske tarife zaradi sklepa, znižati carino za lito jeklo, priporočala tudi znižanje carinskih postavk za nekatere druge železne izdelke, tako cevi, železo v palicah in pločevine.

— Lloyd Triesteño znižal prevozne cene v Egipt. Iz Trsta poročajo, da je Lloyd Triesteño znatno znižal prevozne cene v Egipt.

— Zlata pariteta v Avstriji za dobo od 14. do 20. maja je določena na 14.000 avstr. kron.

— Težkoče madžarske industrije zaradi dobave deviz. Iz Budimpešte poročajo, da madžarska industrija odpušča delavstvo in omejuje obrate, ker ne more dobiti dovolj za obrat potrebnih deviz.

— Omejitve obratov v italijanski tekstilni industriji. Iz Trsta poročajo: Izvršilni odbor sekcij predilne, tkalne in oplemenitelne industrije v italijanski bombažni zvezi se je na zadnji seji posvetoval o težkem položaju italijanske tekstilne industrije. Poročalo se je, da razpečevanje v državi pada in da se je istotako zmanjšal izvoz. Ker je že mnogo predilnic in tkalnic omejilo delo, pozivlja odbor celo industrijo, naj vsaj za 1 dan v tednu suspendira obrat.

— Zakon o prenosni družbi z omejeno zavezo v zadrugi se pripravlja na Češkem. Kakor je po zakonu od 15. aprila 1906 možna prenosna delniških družb z o. z. brez likvidacije, tako naj novi zakon omogoči prenosni družbi z o. z. v zadrugi. Vsem družabnikom se daje na prosto, da premene delež v združni delež. Upniki lahko prevzamejo novega dolžnika ali pa zahtevajo plačilo. Starim upnikom jautijo poslovodje solidarno. Sklep o prenosni poveri notar ali okrajna sodnja.

— Nova trgovinska pogodba med Češkoslovaško in Italijo. Med obema državama je bila sklenjena, kakor znano, trgovinska pogodba, ki ima veljavnost do leta 1925. Češkoslovaška vlada zahteva sedaj revizijo te pogodbe glede na ugodnosti, katere je Italija v pozneje sklenjenih trgovinskih pogodbah dala Franciji, Švici in Avstriji.

— Odložitev pri plačanju rumunskih zunanji dolgov. Iz Bukarešte poročajo: Zunanji minister je predložil parlamentu zakonski osnutek, po katerem more sodnik dolžniku, ako se je prepričal o njegovi plačilni nemožnosti, dovoliti pri plačanju inozemskih dolgov v dobri valuti odgoditev plačilnega roka za največ tri mesece.

Amerikanci! Pozor! Primorci!

Večje tvorniško podjetje

z vodno silo od 18 do 20 PS, električno centralo se proda takoj. Poleg sta večje gospodarsko poslopje in parcela zaraščenega gozda. Vse v najboljšem stanju. (V neposredni bližini Ljubljane).

Pod »Ugodno« na Aloma Company, Ljubljana, Kongresni trg št. 3.

S francosko

CABLE

vozijo vsi poznavalci auto pneumatike.

Zakaj? Ker se vozi z njo najsigurneje in stane na kilometer najceneje. Zahtevajte cenik!

Stock Jugo-Auto d. s. Dunajska cesta 36

RAZPRODAJA!

Pozor! Razprodaja Pozor!

prodaia

vsakovrstnih naramnic iz domače tovarne

M. Turnšek

po znatno znižanih cenah, dokler traja zaloga.

Razprodaja na drobno in debelo ob sredah in sobotah v Sodni ulici št. 1, v ostalih dneh natančne informacije v pisarni Urada za pospeševanje obrti

v Ljubljani
Dunajska
cesta 22.

Pozor! Razprodaja! Pozor!

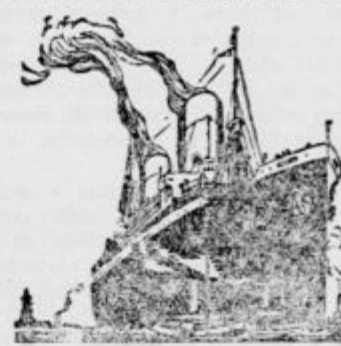
RAZPRODAJA!

„Pri nizki ceni“

Ign. Žargi, Ljubljana, Sv. Petra cesta 3

nudi cenjenim odjemalcem

veliko izbiro potrebščin za šivilje in krojače. — Damsko, moško, otroško perilo. — Najnovejše bluze v staminu. — Površne jopice, volnene in modne jumperje. — Nogavice, rokavice, majice, kratke nogavice. — Svilene in pletene samovoznice itd. po priznani najnižjih cenah. — Na debelo in na drobno!

Bremen-Amerika

Redna vožnja v Severno in Južno Ameriko z novimi

velikimi parniki. Posebno priporočljive so III kajute, s svojo izvrstno prehrano, snago in veliko udobnostjo. Hlita in varna vožnja!

Z stopnik podružnice za SLOVENIJO „Severnonemškega Lloyd“

ED. TAVČAR

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 13 (za sodiščem).

TRGOVSKE ADRESE

UREJENE PO STROKAM
IZ VSEH KRAJEV JUGO-
SLAVIJE IN INOZEMITVA

!! ZAJAMČENO PRAVILNE !!

OSKRBI TOČNO IN PO
!! ZMERNIH CENAH !!

ALOMA COMPANY

ANONČNA IN REKLAMNA D. Z. O. Z.

CENTRALA LJUBLJANA BEOGRAD PODRUŽNICA
KONGRESNI TRG 3 SREMSKA ULICA 9

Mariborski profili

Maribor, 10. maja.

V Jurčičevi ulici je v izloži knjižarne Vilke Weixla lepa diploma, katero je te dni izročila »Zveza jugoslovanskih železničarjev« v Mariboru svojemu ustanovitelju Ivanu Kejžaru. Isti večer je poklonila tudi »Drava« svojim častnim članom diplome in darila. Bil je lep večer, na katerem so dobili nekateri naši mariborci narodni delavci vsaj nekoliko prižigalca za svoj dolgoletni trud nesebičnega in požrtvovalnega dela.

Narod potrebuje posebno v težkih dneh moč, ki so mu s svojim požrtvovalnim delom v vzgled in včasih tudi v tolažbo in vero na boljše bodočnost. Zato je prav, da dajemo takšnemu neobičajnemu žrtvovanju odlično javno zadoščenje.

»Drava« je marljivo narodno-prosvetno pevsko društvo, ki je bilo ustanovljeno po prevratu, da zbira krog sebe s pesmijo zlasti delavske kroge, posebno med železničarji, in je to težko, vzvišeno nalogo doslej tudi odlično vršilo. Pri vsaki narodni slavnosti vidimo »Dravo« s cvetočo našo mladino iz vseh slojev. Lahko je ponosna na svoje dosedanje delo. Ravno tako je lahko ponosna na svoje delo njen ustanovitelj g. Vokač, ki je dobil na zadnjem večeru kot znak častnega članstva s svojim vnetim in idealnim sodelavcem, pevovodjo g. Premrjem, lepo fotografijo »Dravin« članov.

Prosvetni delavci najbolje vedo, kako težko je dandanes vršiti vsako še tako idealno narodno delo, če ni — cvenka. Sotrudniki so vedno eni in isti ljudje, izmuzganci srednjih slojev, kojih vsak je pri desetih društvih in že sredi meseca — suh. Zato je za najvažnejše kulturne in človekoljubne naprave prava sreča, če najdemo med boljše situiranimi toliko razumevanja, da si priborijo tem potom izdatnejših podpor. Ko je bila »Drava« v svojih prvih letih, so ji ponovno prisločili na pomoč odvetnika dr. Ravnik in dr. Irgolič ter industrialec g. Alojzij Kriznič. Društvo je tudi njim poklonilo čedne diplome, ki jih je izdelal sam g. Vokač.

Markantna mariborska osebnost je naš Ivan Kejžar, sedaj ravnatelj špeditijske tvrdke »Balkan«. Po rodu Gorenjec iz Sorice, je še do leta 1905. služboval v Ljubljani. Tekom svojega 18letnega življenja v Mariboru, katero je izpolnil izključno z delom, pa se je preobrazil že v pravega Stajerca, tako da visi sedaj z vso dušo in telesom na Mariboru. Četudi je mož preživel vse življenje v vednem boju za javni blagor in pri tem samo ob sebi umljivo trčil ob tega in onega, vendar menda nima sovražnika pod solncem božjim. S svojimi 52 leti izgleda še vedno živahen kot mladenič v polni sili prekipelave mladosti. Ni samo član vseh mogočih narodnih društev, on je tudi povsod energičen in neumoren delavec. Nobena skrb, noben trud, ne tisočera razočaranja in nobeno preganjanje mu še ni uklonilo duha, še manj vzelo volje do vedno novega in novega dela. Popis njegovega delovanja bo pokazal, da je skromni Ivan Kejžar cel mož kot ga redko najdemo.

V Maribor so ga prestavili iz Ljubljane nekako kazenskim putem leta 1905. In tu je začel kot blagajnik Južne železnice svoje narodno-prosvetno delo, katero so po prevratu zaslužno kronali s tem, da so ga počastili s »Kejžarjevo ulico«. Že v Ljubljani ga je poslala narodno-nepredna stranka v občinski svet, v Mariboru se je pred vsem posvetil nacionalnemu in kulturnemu delu. Posegel je takoj v »Slovensko gnezdo«, med železničarje, katere so dotlej organizovali izključno nemški nacionalci in nič manj nemški so-

cijalni demokrati. Kejžar je ustanovil podružnico takratne tržaške »Zveze jugoslovanskih železničarjev«, ki pa je imela kmalu več članov kot njena tržaška matična. Tej zvezi je potem posvetil vso vmeno in ljubezen in še danes ga smatrajo mariborski slovenski železničarji kot pravega svojega očeta, kar je ob priliki poklonitve častne diplome v ganljivih besedah poudarjal sedanjí predsednik Zveze g. Lukačič.

Polagoma je Kejžar svoje delo razprostrl tudi na druga polja. Ustanovil je preprosto Dramatično društvo ter potem skoro vsakih 14 dni organiziral v Narodnem domu gledališke predstave, in katerim je ljudstvo naravnost vrela iz vseh strani in črpalo poleg navdušenja za narodne svetline tudi svojo izobrazbo. Malo pred prevratom je združil še vsa mariborska društva in priredil velikanško narodno proslavo 500letnice ustoličenja zadnjega koroškega vojvode.

Njegov narodni ogenj pa je probudil celo v preprosti železničarji v časih najhujšega nemškega pritiska toliko narodne zavesti, da so si pod njegovim vodstvom ustanovili podružnico Ciril-Metodove družbe, ki je tudi kmalu štela več članov kot obe drugi mariborski podružnici, moška in ženska. Še danes visi v Narodnem domu diploma Ciril-Metodove družbe tem železničarjem, ki so takrat zbrali pet kamnov — 1000 K, kar je za tedanje razmere naravnost ogromna vsota. To so seve le glavne poteze ogromnega dela, ki ga je vršil Kejžar, vseh tisočeriha drugih del pa odgovornost ne bo mogla oteiti pozabljenosti, ker je delal, kot številni drugi njegovi sotrudniki iz tistih časov, tiho in skromno.

Ko je vstala na Stajerskem Narodna stranka, je Kejžar bil med ustanovitelji prve napredne politične organizacije leta 1906. v Mariboru in leta 1910. zopet med ustanovitelji naprednega političnega društva. Tudi tam je vestno vršil prevzete težke naloge. Nemcem je bil seveda vsled tega dela vedno trn v peti in tako so ga leta 1914. aretirali in ga za par mesecev internirali v Gradcu. Končno so ga za nagrado še premestili z bolno družino v nemški Leoben, sin pa je moral kljub svoji maturi in z odliko prestatim izpitom kot porporal s »p.v.« na fronto. Pa Kejžar je še v Leobenu razpredal svoje niti in postal kmalu zatočišče raznih emigrantov.

Po prevratu je zapustil železniško službo ter odšel v Ljubljano. Demokratska stranka je svojega odličnega prvoboritelja poslala kot narodnega poslanca v Beograd v privremeno predstavništvo. V Ljubljani pa ga je klicalo delo nazaj na svoje življensko točišče v Maribor, kamor se je preselil leta 1920. Skoro leto dni je že delal v Mariboru, kjer je pač imel svojo »Kejžarjevo ulico«, ni pa dolgo mogel dobiti stanovanja.

In ko se je končno etabliral z rodilno v stanovanju, ni šel v zaslužni pokoj, ampak nasprotno, z novo silo je posegel na vseh poljih v delo. Celo železničarji so ga zopet poklicali v vodstvo svoje Zveze, stara Čitalnica mu je poverila predsedstvo, katero že dve leti vzorno vodi. Demokratska stranka ga je pozvala v Oblastno načelstvo, v krajevni organizaciji ne manjka skoraj pri nobeni seji, enako pri občinski, pri nešteti drugih društvih in gospodarskih korporacijah je vedno ravno on najmarljivejši. Povsod, prav povsod, kjer je treba delavca, je on zraven.

Takšni možje vliivajo ognja v druga srca, le žal, da so tako redki ravno takšni, ki vzdržijo vse življenje, ne da bi jih sklonila nehalnost, nerazumevanje in razočaranja. Naj ti bodo, dragi starina, poleg Zvezine diplome tudi te vrstice v skromno zadoščenje! d.r.

Državni svet

Državni svet! Vir modrosti, regulator administrativne površnosti, pravični interpret upravnih zakonov. Vse te lastnosti opravičeno pričakujemo od našega državnega sveta, najvišje upravne sodne instance.

Težko smo opetovano prenašali razne odločbe naših upravnih oblasti, posebno naših ministrstev, odločbe, ki so bile večkrat brez vsake zadostne logike in ki so nasprotovale obetoječim zakonitim določilom. Take odločbe in rešenja so bila v stanu omajati zaupanje v našo upravo; zategadelj smo z veseljem pozdravili željno pričakovano ustanovitve državnega sveta, ki naj taka »rešenja« upravnih oblasti popravi ter preskrbi s tem zadoščenje tam, kjer je bil v škodo državljana zakon kršen.

Konkreten slučaj, ki ga imam na razpolago, pa me navdaja z bojaznijo, da bi državni svet ne izpolnil nad, ki smo jih vanj stavili.

V znanem mi slučaju se je stranka pritožila proti rešenju ministrstva financ v carinsko-kazenski zadevi na državni svet. Državni svet je to pritožbo reševal 16. februarja 1923. in dostavil rešitev 25. aprila 1923. To rešenje se kratkoma glasi, da je državni svet razmotril žalbo in ostala akta, pa je našel, da je pomenuto rešenje proti kojemu je žalba izjavljena na zakonu osnovano, sa ravnoga izmetih u ožalbenom rešenju u vezi čl. 68. car. kriv. postopka. S toga je na osn. čl. 50. zak. o državnem svetu in upravnim sudovima i čl. 26. zakona v poslovnem redu u državnem svetu, od 31. januarja 1902. rešio: da se ova žalba odbaci kao neumesna.

Tako se glasi rešenje državnega sveta. Državni svet se niti z besedico v svojem rešenju ne poča z vsebino pritožbe, z njenimi očitki in razlogi proti rešenju finančnega ministrstva, sploh ne skuša ovreči pritožbenih razlogov, marveč kratkoma lakonično reče, da je izpodbijano rešenje pravilno in žalba neumesna.

Tako postopanje se nam vidi nepravilno. Pritožnik ima vsakako pravico, da dozna za razlogo razsode državnega sveta in da državni svet te svoje razloge v svoji razsodbi tudi pove, da v slučaju zavrnitve pritožbe ovreči pritožbene razloge in jih označi kot neopravičene in te označbe tudi utemelji. Le s tako obrazloženo razsodbo moreta pritožnik in administrativna oblast priti na jasno, kako naj se zakoni in naredbe interpretirajo in uporabljajo. Razlogi so

ponk in navodilo za obe stranki, t. j. za pritožnika in za oblast. Državni svet pa danes razsoda tako, kakor porotniška hlopa: za svoje izreke ne navaja nobenih razlogov, lakonično pravi: rešenje finančnega ministrstva je v zakonu utemeljeno, žalba je neumesna. Roma locuta, causa finita.

Pri vsem spoštovanju do našega državnega sveta, vendar ni pričakovati, da bomo v njegovo avtoriteto verovali, ako bodo njegove odločbe ostale brez razlogov in ako bodo te odločbe preko očitkov pritožbe prešle kratkoma na dnevni red z besedami: očitki so neumesni. Hočemo vedeti, zakaj so očitki neumesni; le tedaj je pritožnik lahko pomirjen, kadar mu razsodba obrazloži neutemeljenost očitkov v pritožbi. V pomirjenju vendar ne more služiti dejstvo, da podpis rešenje državnega sveta ta ali oni več ali manj znani član državnega sveta. Ne dotikam se tu vprašanja, jeli je imenovanje članov državnega sveta, kakor se je pri nas izvršilo, priporočljivo, in jeli daje način imenovanja »po strankah« in dodelitev posameznim oddelkom »po kočkah« zadostno garancijo za kvalifikacijo posameznih oddelkov in članov državnega sveta.

Konkretno rešenje državnega sveta je bilo izdano tudi brez vsake ustne obravnave. Pri ustni obravnavi bi stranka vsaj ustno mogla državnemu svetu predložiti pomisleke proti izpodbijanemu rešenju. V slučaju ustne obravnave bi se morda laže zadovoljila s pisanim rešenjem brez navedbe razlogov, toda brez obravnave in brez navedbe razlogov pa rešenja državnega sveta ne more zadovoljiti. Rešenje se sicer sklicuje na poslovni stari red o državnem svetu od 31. januarja 1902., ker je bila predmetna pritožba vložena, še preden je stopil sedaj veljavni zakon o državnem svetu v veljavo in se je vsled tega po členu 50. sedanjega zakona morala rešiti pritožba po starem postopku. Toda tudi nov postopek se v napominanem pogledu ne razlikuje od starega, čl. 50. novega postopka se glasi: »Državni svet razsoda o tožbah in pritožbah brez prisotnosti pravnih strank«. Čl. 54. pa pravi: »ako državni svet spozna, da je vložena pritožba neutemeljena, jo odkloni z odločbo kot neumesno ter o tem obvesti pritožnika«.

Po mojem mnenju je v tem pogledu potrebna remedijs; postopek pri državnem svetu naj se izpolni in preuredi, morda tako, kakor je določeno za upravna sodišča. Dr. Fran Novak.

To in ono

× Ženski talenti. Prvi doktorski naslov in diplomu je podelilo ženski l. 1208. znamenito vseučilišče v Bologni v Italiji. Bila je to neka pravica, ki je napisala celo vrsto učenih razprav. V 16. stoletju sta bili na isti univerzi dve študentinji sestrí, hčerki nekega profesorja. Ena izmed njih je po očetovi smrti zavzela njegovo katedro in predavala z velikim uspehom. Toda kronika pripoveduje, da je bila takolepa, da je morala prihajati na predavanja pokrita z gostim pajčolanom, da ne bi njena lepota odvrčala študentov od študija. V novejši dobi je mnogo ženskih učenjakov, od katerih je bila najbolj znana Rusinja, Sonja Kovalevska, profesorica matematike na univerzi v Stockholmu. O njej se govori, da je bila najizjemnejši matematik svoje dobe. Med učenjake prve vrste pa spada nedvomno tudi gospa Curie, ki je skupno s svojim možem odkrila radij — eno najznamenitejših odkritij moderne dobe.

× Liberté, égalité, fraternité. Nekateri trdijo, da je to geslo ustvaril Jean Nicolas Pache, ki je bil leta 1792. minister voine in l. 1793. župan v Parizu. Drugi pa pripisujejo rek Francu Momoro-u, ki je zapustil nekaj knjig o knjižni umetnosti in uporabi jedkovin v lepi knjigi. Momoro je bil rojen v Besançonu l. 1746. in ne ukaz Robespiera leta 1794. v Parizu obglavljen. Bil je eden najvplivnejših in najdelavnejših članov francoskega kluba (Club des Cordeliers) za časa francoske revolucije. — Leta 1792. je bil komisar za javne prireditve in slavnosti in v tej lastnosti je izumil in dal povsod nalepiti in napisati geslo: »Liberté, égalité, fraternité ou la mort!« (Svoboda, enakost ali bratstvo ali smrt.) — Ker je bil Pache miren človek, Momoro pa turbulenten in njegovemu značaju bolje pristajalo take zanosne besede, bodo imeli tisti prav, ki Momoro-a smatrajo za njih duševnega očeta. Pristavek »ou la mort« se je kesneje zabrisal in izgubil, in ostale so samo prve tri besede, ki tvorijo tudi službeno geslo današnje francoske republike.

× Koliko preleti lastovka? Angleški listi poročajo, da so v Langharnu izpustili z odhajajočimi lastovkami tudi eno, ki je imela na nogah pritrjeno obročko. Našli so jo nato v bližini Johannesburga v Južni Afriki, oddaljeno 6000 milj. To je prvi dokaz, ki potrjuje, kako velike razdalje lete lastovke, da pridejo v Evropo do svojih gnezdišč.

„Lepa vila“
v okolici Ljubljane
na prodaj.

Pojasnila daje Aloma Company, Ljubljana, Kongresni trg 8. 830

Išče se

za eno tukajšnjih večjih restavracij, oziroma kavarn, nastopno oseboje:

prvovrstna kuharica za restavracijo, kavarniška kuharica, plačilna natakarica za restavracijo, plačilna natakarica za kavarano, 2 pomožni kuharici ter pomožna natakarica,

vse z nastopom dne 17. t. m. Natančnejša pojasnila daje informacijska pisarna Sever, Ljubljana, Dunajska cesta šte. 5.

„Koranit“

zajamčeno pravi asbestni skril za kritje streh.

KORANIT ne premoči, ne odsebe, se ne lomi in ne trga, je popolnoma siguran proti ognju, toči in viharju, tehta na 1 m² samo 12 kg, je neomejeno trpežen, je boljši kot vsi eterniti, je najboljša in najcenejša streha, ker ne potrebuje nikdar popravila.

Fran Hočevar
Zirovnica-Moste, Gorenjsko

Papirnat odpadke kovine, stare
cunje, vsake vrste
litino, staro
kosti

kupuje vsako množino po najvišji dnevni ceni ter ima vedno v zalogi
cunje,
desinficirane in čiste za snajenje strojev itd., tvrdka

Viktorija Panholzer
Ljubljana, Pražakova ulica.

FERROSTAAL D. ZAGREB D. WILSONOV TRG 7.

Ponuja: ves potrebni v SHS ležeči material za ozkotirne in normalne železnice, n. pr. tračnice, spojnice, vijake, žeblje, vozičke vsake oblike in za vsako svrhu, njih dele, lokomotive, potem ploščevino, kovino za ležaje, vse stavbeno železo, jeklo vsake vrste.

Zastopnik za Slovenijo:
Fran Hočevar, Ljubljana, Miklošičeva cesta 36

Dne 20. maja t. l. bo otvorjeno
po popolnoma modernem prenovljenju
termalno kopališče
Toplice pri Novem mestu

Vulkanično juvenilni vreli 37–38° naravne toplote.
Kopeli neposredno nad vreli.
Najbolj radioaktivne kopeli z najvišjo radioemanacijo. Tisoče let znani visoko zdravilni vreli.
Indikacije: revmatizem, protogona, neuralgije (ischias), ženske bolezni (ekssudati), težave pri klimakterium, oslabeleost itd.
Glavno posloplje, preurejeno v sanatorijum, s celoletnim obratom.
Moderni komfort: Centralna kurjava s toplo vodo, v vsaki sobi topla in mrzla voda, električna luč itd. Nova velika garaža. Izborna popolna oskrba. Pošta in telefon v mestu. Cene zmerne.
Postaja Straža-Toplice na progi Ljubljana-Karlovac.

Pojasnila daje ravnateljstvo kopališča.

Modna manufakturna trgovina
JANKO ČEŠNIK
Stritarjeva ul. LJUBLJANA Lingerjeva ul.

priporoča svojo zalogo novosti pomladanske in letne sezije za ženske in moške obleke; etamin, markizet, crêpe de Chine, delen, saten, belo in barvasto perilo, bele, barvaste, bombažaste, platnene damast-garniture za 6 in 12 oseb, bele in barvaste mizne prte, salonske preproge, pliš, tapestri, jute, linoleum, kokos vseh velikosti, čipkasta posteljnina pregrinjala, zastore, posteljne gobelin-garniture itd.

Po nizki zmerni ceni.

DIAMANT
PUČEK
PREMIER WINTZEL
PTUJ

Amerikanske zapuščine
naših državljanov, kakor tudi vse druge zadeve z ameriškimi oblastmi rešuje z uspehom najhitreje in najceneje
UNIYERZAL
obl. konc. prometna pisarna v Mariboru, Aleksandrova cesta 28.
Dopisujemo tudi v madžarskem in vseh drugih evropskih jezikih.

Zaloga klavirjev in pianinov
najboljših tovarov Bösendorfer, Czapka, Ehrbar, Schweighofer, Original Stingl itd.
:: JERICA HUBAD roj. DOLENC ::
LJUBLJANA, Hliserjeva ulica 5.

Naši kraji in ljudje

Melikova „Jugoslavija“

Anton Melik: „Jugoslavija“.

Zemljepisni pregled, II. del.

V zbirki „Pota in čiji“ je „Tiskovna zbirka“, naša najbolj poštovana založnica, izdala II. del jugoslovanske geografije, Na 522 straneh je Anton Melik nabral ogromno gradiva, s katerim se opisuje vse ozemlje, kjer bivalo Jugoslovenci, od Tarčeta do Soluna: Slovenija, svobodna, avstrijska in italijanska, Istra, Hrvatska-Slavonija, Dalmacija, Bosna-Hercegovina, Crna gora, Vojvodina, Severna Srbija, Južna Srbija, Južna Makedonija (Solunska ravnina ter Ostrovska in Kosturska kotlina). Dodan je pregled poglavitne geografske literature o jugoslovanskem ozemlju, ki ga predočuje Šenoa zemljepis v merilu 1:2.500.000.

Nam vsem, ki nam iz šolske dobe manjka potrebno zemljepisno znanje o Jugoslaviji, je za pravilnejše razumevanje vseh prilik in neprilik v naši domovini zelo potrebno, da si prečitamo to delo. Pisano je lahko in tako zanimivo, da se čita in čita brez truda. Melik je znal premagati suhoparnost stvarine in pripoveduje tako, da o vsakem kraju in kraju podaja nekaj, a ne preveč, to pa, kar nudi o popisu prebivalstva, zgodovinskega značaja, gospodarskih in drugih posebnosti, je podano tako, da te zadržijo do konca v napetem zanimanju. Ko sem knjigo odložil, sem bil zadovoljen, a vzdihnil sem: da bi mogel vso to kratosoto enkrat videti s svojimi očmi!

V postskriptu pisatelj skromno dostavlja, da smatra svoje delo kot prvi koncept, kot plod ekstenzivnega dela. Kdor pa čita, mora priznati, da je bilo treba nepopisne marljivosti in veliko intenzivnosti, da je zbral in tako spretno uredil toliko gradivo. Melikova „Jugoslavija“ je kolosalno delo, ki je prvo na tem polju.

Vsaka slovenska hiša naj bi knjigo imela in se v njej učila spoznavati domovino.

Knjiga se naroči pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ulica št. 54, in stane s poštnino vred 52 Din, v boljši izdaji pa 67 Din 50 par.

Zagrebsko pismo

Zagreb, 8. maja.

V Tuškancu je vse živo, pisane množice vrve po senčnih potih navkreber in se spet izgubljajo na drugo stran hriba. Avtomobili srečnejših izprehajalcev drže z neslišno brzi in v mesto, puščajoč za seboj oblake prahu, kar pa ne moti nedeljskega razpoloženja. Pestrost ženskih toalet je izredno velika, vse moderno, čeprav ne vselej elegantno. Poedine gručaste stoji ali se šetajo po dolgih drevoredih in nasadih, na klopih pa sede zagrebške lepote in se puste občudovati. Med njimi je malo prijetnih svežih obrazov, mnogo pudra in šminke ter parfumov vseh vrst. Škoda dobrega zraka. Tu in tam se razveseliš kake lepe oblikovane noge, prepogosto pa so stisnjene v preozke in premajhne čevlje. Toda je moderno, brez dvoma... In to je glavno.

Ne vem, kako bi človek Zagreb najbolje označil? Je veliko mesto in vendar spet ni. Po prometu, ropotu, kriku in šumu sigurno, toda čim dalje in natančneje se opazuje vrvež in življenje, tem bolj se ti zdi, da je velikomestni značaj naroben in prisiljen. Preprosto kmetsko dekle z dragim modnim klobukom na glavi. To velja za hrvaški, ne za internacionalni čitustki Zagreb, ki ga ni mogoče prepoznati ali zamenjati. Saj je tu samim Hrvatim. Njegov občevalni jezik je nemščina, njegova kultura običajna politura civilizacije, ki se v svoji polovici in lažljivosti izraža v vsem dejanju in nehanju teh ljudi.

Tako zasledite v zagrebškem prebivalstvu predvsem dva ekstrema: seljaško dušo širnih delavskih predmestij (samo s to oznako, da ni več preprosta in nepokvarjena), v najodličnejših in najlepših delih mesta pa židovski živelj z alijami velikomestnosti. Med obema je široka masa avtohtonega meščanstva z malomeščanskimi tradicijami, ki se jih pa z občudujočim posnemanjem tujeve skuša otresti za vsako ceno. V imenovanjih treh kategorijah je zaznamovati le malo ali nič kulturnega dela. Izven njih gradi osamljena pečica ljudi in ustvarja hrvatsko kulturo.

Večina hrvatske inteligence se mora, kakor naša, težko boriti za svojo eksistenco, zato zasluži njeno delo vse priznanje; zlasti danes, ko je mnogo uspešneje rihariti v kalnih vodah politične protekcije. Povdariti je treba uspešno delovanje prosvetnih institucij kakor so n. pr. „Pučko sveučilište“, „Prosvetni savez“, „Francuski institut“ i. dr. Tekom zimskega semestra je sledilo predavanje predavanju, a z manjšo intenzivnostjo se nadaljujejo tudi zdaj. Tako je nedavno priredil „Francuski institut“ zanimiv ciklus predavanj s skopičnimi slikami o razvoju francoske kulture. V biološkem inštitutu medicinske fakultete pa govori dr. Zarnik o razvojni teoriji. Predavanja jako posečajo, značilno je veliko število žensk in pomanjkanje nižjih slojev. Tako tudi tukaj — kakor pri nas — ni došen pravi namen, ker ne donaja koristi onim, katerim je namenjen v prvi vrsti: preprostemu narodu.

Predavatelji so po večini vseučilišni profesorji mnogoštevilnih fakultet, oziroma strokovnih visokih šol, s katerimi se Zagreb kaj rad ponaša. Objektivnemu opazovalcu se pač zdi, da je bilo preveč dobrega naenkrat, kar dokazujejo tudi majhni uspehi znanstvenega dela. Krivo pa ni samo pomanjkanje prostorov, laboratorijev, učil in knjig, nego v veliki meri nesoglasje v vrstah profesorjev. Ljute polemike v dnevnem časopisu in v revijah, s prikrito ali neprikrito osebno ostrijo, karakterizujejo način boja in rivaliteto med starimi konservativci in stremočimi mlajšimi. Včasih dobiva stvar naravnost nelepe oblike in ni v čast najodličnejšim predstavnikom znanosti. Dilaštvo igra v splošnem precej pasivno vlogo, čemur se pa ni čuditi. Danes študirati je težko, prav posebno še v Zagrebu.

Resnično veselje nudi gledališče. Skoro vsaka uprizoritev dokumentira resno hotenje po čim večji umetniški dovršenosti. Drama vsekakor ne pride vedno na svoj račun, ali tudi ona izkazuje odlične uspehe (tako n. pr. Križna „Golgota“). Na višku sta opera in balet. V prošlem tednu smo mogli uživati ljubko „Mignon“ in prelesto „Seherazado“. Gledališki dogodek prve vrste obeta biti nocojšnja premijera kolosalne Ibsnove dramatične pesnitve „Peer Gynt“. Zanimanje je velikansko — za premijero so bile vse vstopnice razprodane že pred tremi dnevi. Natančneje o tem prihodnjik.

Koncertne prireditve ne zaostajajo za gledališčem. Prijubljene so nedeljske matinee s skrbno izbranimi programi in prav takim izvajanjem. Tam se zbirajo oni Zagrebčani, ki jim naša doba še ni mogla vzeti misla za čisto umetniško uživanje. Odlična, destingvirana publika se prijetno razlikuje od publike, ki jo moreš pogosto videti v gledaliških ložah. V splošnem se sliši več vokalnih kakor instrumentalnih koncertov, izvajanih po solistih in zagrebških pevskih družinah. Med mlajšimi kompozitimi najbolj cenijo Štolcerja, izmed slovenskih je najpogostejše zastopan Lajovic.

Obisk gledališča in koncertne dvorane ni slab, nikakor pa se ne more meriti z navalom v mnogobrojne varietete, kabarete, bare in kinematografe. Tam je

vse prenapeto in živno v občinski nasladi najnovejših dumajskih „Slagerjev“ in miške raznih div. „Nur etne Nacht sollst du mir gehören...“, „Anjuška...“ to čujete vsepovod: v razpitihi nočnih kavarnah, v ustih pijancev in zagrebških lahkotnikov. Krvavo risani plakati vabijo navdušene množice v svetlišča lahke zabave, osladne operetne in druge melodije vzbujajo lažnivo-sentimentalno erotiko. Vse znak našega časa: talmikultura. Zagrebška „jeunesse dorée“ je srka s užikom. Seveda ni samo tukaj tako: to je povsod, v večjih in manjših mestih, toda Zagreb si s hlastno naglico osvaja pridobitve te vrste, ki mu dajejo gotovo obilje že na zmagi. Človeka prevzame melanholija, če opazuje te in slične pojave in si riše razvojne možnosti velikega dela našega naraščaja. Predvsem onega, ki si lahko privošč... So spet drugi: stradajo in tleče v knjigah, da čim prej prebijejo potrebne izpite in pridejo k ljubemu kruhu. Nikjer širokega razmaha, nikjer svobodnega pogleda v daljine, nikjer ustvarjalnega dela...

Na literarnem polju je nekaj več življenja kakor pri nas: veliko število revij in novih književnih izdaj, med katerimi prevladujejo prevodi iz tujih književnosti, posebno iz francoske. Sedaj smatramo „Savremeni“ pod Begovićevim uredništvom za najboljšo hrvatsko leposlovno revijo. Najmlajši literarni revolucionarji, ki so pa dokaj umerni, so se v zadnjem času zbrali okrog „Literarnega piedestala“. To vam je razkošno opremljena revija z lepim papirjem in še lepšim tiskom. Od svojih sodelavcev zahteva samo eno kvalifikacijo: „talent i duh“. To je prav lepo, žal je v prvi številki duha nekam malo, ali če sodimo mileje, ničesar originalnega, ničesar silnega. Videti je, da ni nastala iz kulturne potrebe, nego je to rodila darenost bogatega mecenca. Naj omenim še „Ozon“, dete famoznega „Zenita“, ki ga urejuje neki Ljubomir Mičić („directeur Mitichitch“). Naši „Trije labodje“ se pred „Ozonovi“ umetninami lahko skrijejo, tudi niso imeli tako internacionalnega lica: „Wir wollen die Balkanisierung Europas...“, samo to bi rad Mičić... druge bolezni nima...

V zagrebških knjigarnah ima prvo mesto nemška knjiga, leposlovna kakor znanstvena. Nasmehni se moram, če se od časa do časa loti kak ultrahrvatski list ali „Hrvatski borac“ slovenske kulture, češ da je vse vzela od nemške. Tu si pač lahko podamo roke in še moremo Slovenci reči v opravičilo, da so nas politične prilike silile v nemško šolo, dočim so imeli Hrvatje svojo tolik hvaljeno kulturno in šolsko avtonomijo.

Pri nas in pri njih bi bilo potrebno pravo narodno delo. Ali kako malo je delavcev, kako malo poštrevnosti, kako malo idealizma... G. Š.

Versko razmerje v naši državi

Po ljudskem štetju iz leta 1921. je v naši kraljevini 12.015.307 pripadnikov raznih ver in 2016 brezkonfesionalcev. Najštevilnejši so pravoslavni, in sicer 5.602.227. Za njimi pridejo rimski katoliki s 4.735.154 ali 867.073 manj kakor pravoslavni. Od ostalih veroizpovedi ima največ pripadnikov muslimanska vera, namreč 1.337.687. Protestantov je 216.847. Na peto mesto pridejo židi, ki jih je 64.159, to je pet na vsak tisoč prebivalcev. Pripadnikov grško-katoliške veroizpovedi je 43.597. Pristašev raznih manj razširjenih konfesij je okoli 17.500.

Od celokupnega pravoslavnega prebivalstva odpade največji del na severno Srbijo, kjer je nad dva in pol milijona pravoslavni: 2.612.889. Radi velikih izgub v svetovni in balkanski vojni je število za 268.331 manjše kakor pred vojno, ko je bilo 2.881.220 prebivalcev pravoslavne vere. Muslimanov je v severni Srbiji 15.533, rimsko-katolikov 18.666, židov 5994, protestantov 1392, grških katolikov 304, brezkonfesionalcev pa 94.

Južna Srbija šteje 743.873 pravoslavni, 705.554 muslimanov, 17.699 rimokatolikov, 5737 židov, 884 protestantov in 694 pripadnikov grško-katoliške veroizpovedi. Brezkonfesionalcev je 8.

Tudi v Bosni in Hercegovini je največ pravoslavni. Njihovo število znaša 829 tisoč 162. Muslimanov je 588.247, rimokatolikov pa 443.914. Nepriznanih veliko je židov — nad 12.000, to je več kakor v severni in južni Srbiji skupaj. Od ostalih veroizpovedi je grkokatolikov 9297, protestantov 6649, brezkonfesionalcev 94.

V Hrvatski in Slavoniji je največ katolikanov, ki štejejo skupno 1.867.988 duš, dočim je pravoslavni 659.083. Na Hrvatskem in v Slavoniji je več židov, kakor v katerikoli pokrajini naše države. Njih je okoli 20.000, to je deset na vsakih tisoč, ali ena tretjina židov cele naše države. Od ostalih veroizpovedi je protestantov 46.199, grkokatolikov 16 tisoč 504, muslimanov 2439, brezkonfesionalcev 287. Pristašev manj razširjenih konfesij je 1826.

V Sloveniji so v ogromni večini rimokatoliki. Od celokupnega prebivalstva, ki šteje po vojni 1.056.464, je rimokatoliki 1.020.287. Razliko od celokupnega števila spolnopolnjujejo protestanti, ki jih je 27.253, večinoma v Prekmurju. Ostale veroizpovedi so zelo maloštevilne. Pravoslavni je 6.627, grkokatolikov 501, muslimanov 650, brezkonfesionalcev 141. Židov in pripadnikov manj razširjenih veroizpovedi je v Sloveniji najmanj v naši državi in sicer prvih 946, drugih pa 59.

V Banatu je pravoslavni 308.970, rimokatoliki 224.318, v Bački in Baranji rimokatoliki 495.988, pravoslavni samo 166.515. Od ostalih veroizpovedi je v Banatu 1.754 grkokatoliki, 33.848 protestantov in 4.022 židov. V Bački in Baranji je grkokatoliki 12.415, protestantov 100.038, židov 14.155. Muslimanov je 1.700, brezkonfesionalcev 1.351, pripadnikov drugih konfesij pa 14.739.

Crna gora šteje 168.398 pravoslavni, 22.856 muslimanov in 8.507 rimokatoliki. Ostale veroizpovedi štejejo po par ljudi.

Dalmacija prihaja po številu pravoslavni na drugo mesto. Največ je rimokatoliki 514.607, dočim je pravoslavni 105.560. Židov je 322, muslimanov 652, dočim so ostali maloštevilni. Brezkonfesionalcev je 22.

V Medimurju je 94.507 rimokatoliki, nov, 1.127 pravoslavni in 736 židov, prebivalcev brez konfesije pa sploh ni.

Naši šentjakobčani

Kulturna in politična slika iz Ljubljane.

Da podamo slovenskim prosvetnim društvom pa tudi političnim organizacijam JDS primer, koliko zmore sistematično in smoteno delovanje, prinašamo v nastopnem kratkem pregledu poslovanja najmočnejše ljubljanske organizacije JDS šentjakobskega gospodarskega naprednega društva. Delokrog tega društva je danes tako razširjen, da posega s krepko roko v naše javno in družabno življenje. Poedini društveni odskli, agilni v svojem pravcu in določeni misli, zbirajo radi svojega demokratičnega značaja stotine in tisoče ljudi iz vseh ljubljanskih slojev ter jih pridobivajo za idejo vsestranskega napredka.

Smotrenost društvenega delovanja šentjakobčanov se izpolnjuje v poslovanju poedinih odskodov. Tu je predvsem šentjakobska KNJIZNICA, prvotna in najvažnejša kulturna naprava. Tekom 12 let se je po zaslugi svojega upravitelja g. M. Rodeta tako izpolnila, da jo moramo šteti med prve javne ljudske knjižnice v državi. Po izbiri knjig in svoji razsežnosti slovi po vsej Sloveniji in ima skoro v vsakem večjem kraju svoje odjemalce. Dnevno se izposojeje 400—600 knjig, v preteklem letu okrog 140.000. Število čitateljev se stalno večja in znaša sedaj 6200. Knjižnica ima v

prometu in v rezervi nad 20.000 knjig slovenskih, srbohrvatskih, čeških, ruskih, nemških, italijanskih, francoskih in angleških. Splošno se čuti pomanjkanje do megle leposlovja, ker so stare zaloge večinoma pošle s knjižnega trga, nove publikacije pa ne zadostujejo potrebam in željam prebivalstva. Šentjakobska knjižnica prednjači v tem, da stare zaloge črva toliko v rezervi, da lahko zagotovi povpraševanju tudi po starejših knjižnih raritetah. Zato tak naval na knjižnico. Splošno in primanjkuje le znanstvenih knjig. Povpraševanje po njih je mnogo silnejše kakor pred vojno. Zato si bi knjižnica do jesenske sezone nabavila znatno število prvovrstnih znanstvenih spisov, da bo ugodno različnim željam in potrebam. Knjižnica je gospodarsko toliko trdna, da gmotno podpira ostale društvene odseke. Navzlic premajhnemu lokalu je ona središče kulturnega napredka v šentjakobskem kraju.

Drugi odsek, ki pravzaprav zunanje najbolj reprezentira društvo, je šentjakobski GLEDALIŠKI ODER v upravi poštrevovalnega in za slovensko igrstvo mnogo zaslužnega g. Rudolfa A. Binterja. Dramatični odsek obstoja šele dve leti in si je sprilo intenzivnega truda prizadevanjih mladih talentov pridobil obliko naklonjenega občinstva. Doslej je spravil na skromne svoje deske 87 predstav in sicer v prvi sezoni 23, tekoni preteklega leta pa kar 64! Repertoar njegov je raznoliken, prilagojen pogojem malega odra in potrebam stalnega občinstva, a obenem odgovarjaajo prosvetnim intencijam. Od otvoritve odra (9. junija 1921.) do zaključka letošnje sezone 5. majem je bilo uprizorjenih 12 dram in 16 veseleto. S posebno pohvalo je treba ugotoviti, da je posvečal skrbno nego izvorni domači dramski literaturi, saj je uprizoril 12 slovenskih del, nadalje po eno srbsko, hrvatsko, rusko, češko in poljsko, francoskih stvari je bilo uprizorjenih dvoje, italijanska ena; nemških del je bilo na repertoarju 6, angleško 1, in švedsko 1. Vsaka uprizoritev je doživela po več repriz, nekatere izredno posrečeno pa so šentjakobčani ponesli tudi v goste na okoliške odre.

Dramatični odsek šteje 39 članov in članic, ki se rekrutirajo izključno iz javnih nameščencev, idealno pojmujejo kulturno misijo ljudskega odra. Glavna ovira širšemu znanju razmaha je lokal in oder sam. Tekom aprila so se sicer izvršila najnujnejša popravila, oder se je podaljšal za polmetra meter, nabavilo se so nove kulise, preproste sofite in okusno zagrinjalo. Nova oprema učinkovito povečuje priljubljenost dvorane, ki pa vseeno ostaja preskromna. V novem šentjakobskem domu bo dramatični odsek dobil najprimernejše domovanje. Dotlej bo pač treba vztrajati kakor doslej: no, za poglobljeno delovanje so nam poroki gg. načelnik odseka Binter, štab njegovih režiserjev: Gnidovec, Podreberšek, Bučar in dr. ter vse poštrevovalne osebe. Letos se hočejo šentjakobčani lotiti tudi operete: s svojimi pevci in igralci, s svojo godbo!

DRUŠTVENI PEVSKI ODESK šteje nad 30 članov. Tekom leta je pridobil na dobrem materialu. Imel je 101 skubnjo. Daljša pavza je nastopila z odstopom prejšnjega pevovodje Fr. Marolta, ki mu fizične moči niso dopuščale nadaljnjega udeleževanja. Nato je prevzel vodstvo zbora vsestranski Danilo Bučar; in šlo je v novem tiru. Zbor je priredil več javnih nastopov; omenjamo proslavo nedeljnega, Miklavčev večer v Kazini in vsesokoljski zlet. V tekočem letu čakajo zbor večje naloge, ki si jih je zastavil in jih bo s poštrevovalnostjo tudi izvršil.

Najmlajši sinke šentjakobkega društva je GODBENI ODESK, ki datira šele od 11. marca 1922. Po zaslugi gg. Bučarja, Kita i. dr. se je zbralo lepo število godbenikov, društvo je votalo 40.000 kron za nabavo godal in nemudoma so pod Bučarjevo taktirko pričele prve skušnje novega šentjakobkega salon-

Dr. Škapin:

„Ubijač“

(K uprizoritvi na mariborskem gledališču.)

Mariborsko narodno gledališče je uprizorilo 1. majnika kot delavsko predstavo v režiji ravnatelja Bratine slovit Zolajev roman „Ubijač“ (L'assommoir) v dramatisaciji A. Busnacha in O. Gastinaua. Predstava je pokazala, kaj zmoro resno in intenzivno delo, ustvarjano iz ljubezni. Zasluga gre v prvi vrsti ravnatelju režiserju Bratini in tudi prav celemu mariborskemu gledališkemu ensembu.

Zola je zastopnik umetniškega naturalizma. Njegova dela nosijo pečat posebne dramatične in literarne estetike, ki jo je Zola strastno zastopal v nedeljskih fejttonih „Bien public“ in v predgovoru k zbirki „Theatre d'Emil Zola“ ter v spisu „Le naturalisme au theatre“. Vsa njegova dela pa obdaja tudi več ali manj nimbus idealizma. Ta nimbus nosi tudi roman „L'assommoir“, dramatisiran od W. Busnacha in O. Gastinaua.

Dramatisacija tujega literarnega dela je reprodukcija tuje ideje, tuje snovi v novi dramatični obliki. Če iz tega samega sledi z neobhodno nujnostjo, da dramatisacija v celoti ne more dosežati vrednosti originalne umetniške stvaritve in to niti idejno, niti oblikovno. V

umetniku se porajajo ideje in oblike ne- ločljivo v onih globinah duše, kjer kalé iz realnosti one veri, one tenke srebrne niti, ki vodijo v transcendentalnost, v večnost. Ob mejniku realnega sveta in metafizičnega, tu je izvor umetnosti in to snovno, idejno, kakor tudi oblikovno. Če ne privrta giba ta elementa umetniškega dela iz istega vrelca, če nista oblika in njena stilizacija popolnoma adekvatna notranji idejni dinamiki in ritmiki, ni v delu one idejne in oblikovne enotnosti, skladnosti, organičnosti, one harmonije, ki je karakteristikom vsakega močnega umetniškega dela. Umetniška dela so ravnotako naravni tvorci, kakor so na primer cveti ali listi drevesa, ki se rode z isto nujnostjo iz nam sicer neznanega, kljub temu pa nujno obstoječega metafizičnega življenjske dinamike in ritmike stvarstva.

Te misli naj pojasnijo, da prelitzje umetniškega dela v drugo umetniško obliko, v drugo posodo, v našem slučaju v dramatično obliko, ne more dosežati popolnosti dovršenega umetniškega dela. Zato pogrešamo pri „Ubijaču“ na več mestih onega harmoničnega, idejnega in oblikovnega zlitja, ki je bistvena lastnost močnu umetnine. Ni moj namen, kazati na te pomanjkljivosti dela. Jaz hočem pokazati le na to, da nosi dramatisacija kljub temu značaj monumentalnosti in zlasti, da se je tudi tako uprizorila na našem odru in dosegla zato velik umetniški uspeh.

Kakor roman, tako je tudi drama naturalistična. Edina simbolično-mistična osebnost je grobar Bazouga. Naturalistična značaja ni zgubilo delo tudi pri uprizoritvi. Vendar je režiser Bratina namenoma za dobro njanso dvignil delo nad navadno naturalistično linijo. To je dosegel z enotnim senčnim okvirjem, ki je bil pri vseh slikah isti, tako, da so se spreminjali le v glavnem deli stranic, ozadje in pohištveni deli. Tudi je dvignil sceno na podij s tremi stopnicami. S tem je dosegel to, kar se doseže pri kipu s podstavkom, ali pri sliki z okvirom. Okvir pri sliki ter oziroma podstavek pri kipu izražata najodličnejše, da se nahaja v okvirju, oziroma na podstavku nekaj, kar spada v idealni svet. S tem se pa ta idealni svet loči od zunanjega, realnega, materijskega sveta, stisne in poglodi se v sé. Je to v umetnosti princip omejitve umetnine na se in od ostalega sveta. Tudi potom tega principa se doseže isto, kar se doseže z drugim principom, to je s principom popolne negacije nebitvenih delov: Še večje pozitiviranje in ojačanje glavne ideje. Temu smotru so služili režiserju ravno tako barva in stil scenerije, luč in godba. Vseh teh scenerijskih sredstev se je poslužil režiser Bratina s popolnim uspehom in na korist delu, da ustvari krepko, enotno, izrazito linijo v skladu z idejo dela, dvignjeno za dobro njanso nad naturalistično vsakdanost. S tem je pa tudi dvignil njegovo umetniško

kvaliteto. Z enotnim scenerijskim okvirjem je dosegel režiser skrajšanje pavz med posameznimi slikami. S tem pa je zopet časovno zblizal in stisnil dogodek ter zgostil umetnino.

Posamezne slike so bile vsaka zase umetniška barvena impresija. Velja to zlasti za 1. sliko „Hotel Garni“, 2. sliko „Prainico“, 3. sliko „Barriere Poissoniere“, 5. sliko „Stavbišče“, ter zlasti za 7. sliko „Zganjarna pri ubijaču“ in 9. sliko „Na boulevardu Roche-chonart“. Slike same so bile umetniške po svoji scenerijski kompoziciji in barveni impresiji. Naj opozorim le na impresijo, ki jo je nudila zganjarna in na boulevardu Roche-chonart.

Dramatično dejanje se v vseh slikah lepo razvija. Preveč raztegnjeno se ni zdi le v 6. sliki Gervaisin god. Nepotreben je v tej sliki razvoj do prihoda Goujeta (Jerman). Pač pa nudi ta slika najlepši lirčni moment med kovačem Goujetom in Gervaiso (ga. Buksekova), ko ponudi Goujet Gervaisi sopek: „Ne želim Vam srečo, Gervais: Gervais: „Če drugega? Na to Goujet: (če se ne motim): „Veliko, veliko srečo.“ — Molk. — Gervais se približa Goujetu z obrazom, ki se je nagnil k nji in jo poljublja. Prizor se je izvršil tako naravno in tako globoko občuteno, da sem se spomnil Maeterlincka: (Aglaivne et Seltjeete) „Le chocs les plus profondes et les plus pures peuvent ne sortir pas de l'ame tant qu'un baiser ne les appelle.“

Če bi mogel pokazati na vse lepote dela in zlasti na nanizane lepote mariborske uprizoritve, bi se g. urednik, ki strastno skopari s prostorom, jezil in bi mi najbrže zopet ne privoščil razmaha, kakor mi ga ni zadnja v kritiki „Onor.“

Delo nosi v celoti, gotovo pa v posameznih slikah značaj monumentalnosti. Ta značaj je režiser še poudarjal. To ne velja le o sceni, ampak ravno tako o njegovi režiji nastopajočih oseb. Ako se hoče prav oceniti veliko, skrajno težavno delo režiserja, se mora vpoštevati, da je nastopil v delu celi gledališki ansambl in razen tega še skupine delavcev. Koliko intenzivnega, tehničnega in idejnega dela je bilo izvršiti, mora presoditi le oni, ki mu je znan kompliciran gledališki aparat. Vsako mrtvo in živo kolese tega aparata je moral režiser projicirati na ono, od njega po avtorju enotno zamišljeno linijo. Naj si bo g. režiser v evstvi, da se mu je delo v polni meri tudi posrečilo. Vse nastopajoče osebnosti so živele na oni, malo dvignjeni naturalistični liniji, ki pomenja idejno oduševljeno, oblikovno ojačeno življenje. Bila je to menda ena izmed uprizoritev na mariborskem odru, pri kateri je tudi vsak statist vršil izrazito svojo vlogo.

Jaz gledam na odru v glavnem vedno skupno igro, in ne igre posameznikov, kakor ne gledam na sliki detajlov, ampak se prepuštam vtisu cele slike in v nji izražene ideje in lepote. Ta skup-

skega orkestra. Po skromnem početku in večjih ovirah z lokalom je študij vedno jasneje napredoval. Prvi nastop je slavil orkester po šestih mesecih ob proslavi desetletnice Aškerčeve smrti. Publiko mu je priredila navdušen krst. Odlej vrši orkester pri vseh prireditvah šentjakobkega društva najprijetneje in — najunosneje naloge. V prvem letu obstoja je absolvirao sedem javnih nastopov. Za bodoči program pripravlja orkester marsikaj, tako samostojen koncert junija v Kazini, Kantato «Jestejeva prisega» in otvoritveno predstavo v novi sezoni z nastudirano opereto. Za prvo jih sledi še dvoje. Orkester šteje 17 godbenikov, a se v kratkem izpopolni na 25 instrumentov.

Osrednja točka notranjega društvenega interesa in potrebe je ZGRADITEV LASTNEGA DRUŠTVENEGA DOMA. Ustanovil se je gradbeni odsek, ki je skupno s Sokolom II. kupil na Prulah stavbno parcelo, razsežno 3000 kvadratnih metrov, kjer naj se v doglednem času dvigne ponosna stavba, sokolski in društveni dom. Šentjakobčani namenjajo v njem urediti moderno gledališko

dvorano ob enem s telovadnico — dalje potrebne lokale za knjižnico, pevski zbor, orkester in društveno pisarno. Nakup parcele je bil ugoden, lega dobi pravo priročno veljavo po izpeljavi nove ceste na tramvajsko križišče. Da se «Šentjakobski dom» čim prej dvigne iz tal, bo treba še dokaj vztrajnega truda. «Šentjakobski dom» pa bo pravo žarišče vodno svežega duha narodne in napredne zavesti.

In politično? Šentjakobčani so pri vseh političnih akcijah demokratične stranke prvi na svojem mestu. Ne le ob času volitev, tudi sicer so vztrajno na delu za poglobitev in širjenje demokratične misli. Poseben POLITIČNI ODSEK skrbi za predavanja in politične sestanke, ki so vedno dobro obiskovani. Cela vrsta izkušenih političnih delavcev z društvenim predsednikom g. A. Likozarjem na čelu skrbi za vztrajne stike društva s širokimi masami naprednega volilstva.

Naši Šentjakobčani so ponos JDS., toda oni se smejo tudi šteti med glavne gibalne sile ljubljanskega kulturnega življenja.

Potem pa pride po lepo urejenih potih do skrbno negovanih grajskih vrtov. V njih občuduje dva velika slona, ki so ju pripeljali od vzhoda, in redke živali iz Tibeta. Povsod nepopisna me-

lanholija. Med vodnimi lilijami poginjajo eksotične rastline, ki se proti polnoči razširijo v velikanske iste in zvonejo še drugi dan kakor sveni toliko mimogredočih čuvstev.

Socialna politika

Zmanjšanje režij bolniške blagajne

Citali smo, da se število izpostav bolniške blagajne zmanjšuje. Vsakdo mora to odobravati. Sedaj se vpraša, ali se je s tem zmanjševanjem kaj dosti prihranilo na številu nameščenecv in koliko. Ustanova bolniških blagajn trpi na prenapetosti režij, ki je narasla, ko se je ob «slovenski» centralizaciji, ki so jo izsilili socialisti in klerikalci, namestilo polno novih stalno nameščenih moči tam, kjer je prej bila nastavljena pomožna moč proti zmerni nagradi (uradniki za postransko delo, upokojenici itd.). Po prevratu je posel morda res kje bil začasnó bolj zamotan veld novih predpisov, dasi niti tega ni resno jemati. Vse to pa prihaja v stari red in danes bi se prav lahko vrnili nazaj na cenene delovne moči. Poroča se nam n. pr. iz Krškega, da so tam sedaj trije nameščenecv, kjer je bil prej eden. Vrh tega se interesiti pritožujejo, da se jim da pogrešna navodila, plačilni nalogi pa prihajajo brez specifikacije, ki bi omogočila kontrolo odmera. Takih pritožb je polno iz vse dežele, in če se jih bo preziralo, bo pač posledica ta, da se bo sovražilo celo napravo, kar ji zna zelo škodovati.

Neprijaznost in politična zakrknjenost mnogih nameščenecv bolniške blagajne, (ki sicer prihaja po inspiraciji od zgoraj) samo otežuje položaj. Mesto pojasnila se ti zadrž: «saj je postavba naredil dr. Žerjav». Tako hoče nezmožnost aparata zvrniti odgovornost drugam!

Zelo težko gre z zavarovanjem poslov, ki ne opravljajo pretežno poljedelskega dela. Ta precej problematična stvar se je od prvega početka mogla zelo olajšati ne le s pametno določitvijo ekvivalenta naravnih prejemkov (stanovanje, oskrba itd.), ampak po predpisu § 22. poslednjega odstavka zakona o zavarovanju delavcev s primerno določitvijo meznih razredov. Dosti dela in neprilike bi bilo olajšanih, če bi za posle izšla pametna uvrstitve.

Tudi je praksa glede ocenitve, kdaj je posel pretežno uporabljen v poljedelskem delu, dosledno taka, da vzbuja nepotrebne konflikte. Organi blagajne ne stoje na stališču pravice, ampak streme načelno za tem, da treba čim več ljudi pritegniti v zavarovanje. Brezme dokazovanja in pritožovanja vale na občinstvo, mesto da sami iščejo pravico. To dela hudo kri. Prepričani smo, če bi dali danes glasovati interese, da bi vse zavarovanje padlo, a ne radi zakona, ampak radi nepremišljenosti v upravi, radi šikan in izzivanj aparata, radi politike «zbadanja z iglo», ki je kakor prirojena našemu zavarovalnemu aparatu.

Tu je mnogo krivo strankarstvo, ki je od prevrata začelo med nameščenstvom bolniške blagajne.

Zmanjšanje režij bolniške blagajne se mora izkazati pred vso javnostjo. Prosto premikanje uradov ne zadošča. Naši somišljeniki naj pazljivo zasledujejo poslovanje bolniških blagajn in javljajo nedostatke na pristojno mesto. Le tako bomo mogli izvesti sanacijo in z njo rešiti vse naše socialno zavarovanje, ki ima žal tudi mnogo načelnih nasprotikov.

Odpovedi stanovanj in lokalov

III.

Odpoved stanovanja zaradi prebivanja njegovega lastnika.

Novi zakon je razširil prej zelo omejene pravice hišnega lastnika v tej smeri, da more lastnik odpovedati stanovanje najemniku, če on sam stanuje zdaj stalno kot najemnik v tujem stanovanju in če mu je stanovanje v lastni hiši neizogibno potrebno za osebno prebivanje. Dejstvo samo na sebi, da stanuje drugod, mu torej še ne daje pravice do odpovedi. Dokazati mora tudi, kar bo včasih zelo težko storiti, da mu je stanovanje v lastni hiši neobhodno potrebno. Ta pogoj bo podan na primer tedaj, ako mu je sedanje stanovanje premajhno, predrago, če je preoddaljeno od njegovega službenega mesta, ali če mu je stanovanje nujno potrebno zaradi nadzorstva ali uprave hiše. Potrebovati mora stanovanje zase, ne morda za svoje sorodnike. Če se ne namerava osebno vnesti, so tudi člani njegove družine izključeni (žena in otroci). Pogoj je tudi, da stanuje v tujem stanovanju, ali kot najemnik ali podnajemnik je vseeno. Mnenje, da pravica odpovedi po čl. 10. ne velja tudi za podnajemnike, je povsem pogrešno, ker je podnajemnik tudi najemnik in ker ni uvideti, zakaj bi zakonodajalec ne dal lastniku, ki je podnajemnik, istih pravic kakor lastniku, ki je najemnik, ako se nahaja podnajemnik v slabšem položaju nego najemnik, ker ima običajno manj prostorov na razpolago in je (vsaj po pravilniku) izpostavljen neomejeni odpovedi od strani najemodajalca. Temu naziranju ne nasprotuje prav nič določba čl. 14. odstavka 3. pravilnika, da uživa oseba, ki se izseli po predpisih čl. 10. prvenstvo do stanovanja, v katerem je do sedaj stalno lastnik. To prvenstvo velja pač le za slučaj, ako je lastnik imel stanovanje. Absurden pa bi bil zaključek, da, ker to prvenstvo ne pride do eksistence, tudi hišni lastnik ne more priti do stanovanja. Ker je težnja zakona ta, da pripomore lastniku pod gotovimi pogoji do stanovanja v lastni hiši in je treba torej tolmačiti zakon po njegovem duhu in namenu, ki ga zasleduje, je jasno, da velja pravica odpovedi po čl. 10. tembolj tudi za tiste lastnike, ki sploh nimajo nobenega stanovanja. Sem spadata n. pr. tisti lastniki, ki morajo v lastni hiši stanovati v kletah ali prostorih, ki služijo drugače za drvarnice ali shrambe.

Če ima lastnik v svoji hiši več stanovanj, mora vložiti najprej prošnjo na stanovanjsko oblastvo, da mu označi eno od teh stanovanj, ki ustreja njegovim potrebam. Šele ko se je to zgodilo, more to, in sicer samo to stanovanje odpovedati. Zaščitena so stanovanja javnih nameščenecv in toliko, da pridejo pri tem označevanju v zadnji vrsti v poštev. Proti odločbi stanovanjske oblasti je dopuščena pritožba na stanovanjsko sodišče. Pri določitvi ustreznega stanovanja po čl. 10. se stanovanjsko oblastvo nima pečati z vprašanjem, ali je stanovanje lastniku neizogibno potrebno in ali stanuje kot najemnik v tujem stanovanju. Te okol-

nosti, ki so merodajne za odpoved, se imajo ugotavljati samo v postopku pred rednim sodiščem. Stanovanjsko oblastvo je pristojno samo za ugotovitev in upoštevanje pogojev, navedenih v čl. 10. odst. 2. pravilnika, t. j. ali ima lastnik več stanovanj, ali ustreza zaproseno stanovanje njegovi dejanski potrebi in ali ima sedaj to stanovanje državni ali samoupravni uradnik ali uslužbenec. Rok za izselitev so dvojni: zakoniti rok, odnosno krajevni udomačeni selitveni rok in enoletni rok (računajoč od dneva odpovedi). Enoletni rok velja v sledečih primerih: a) če se je doselil lastnik v dotični kraj po 25. juliju 1914. b) če je kupil dotično hišo kasneje nego 1. novembra 1918. c) če stanuje v istem kraju v novi zgradbi. Izjema velja za državne in samoupravne uradnike in uslužbence in osebe, ki se bavijo v dotičnem kraju s posli širšega javnega interesa, ki lahko odpovejo stanovanje v običajnem roku tudi tedaj, ako so podani glede njih zgoraj pod a), b), c) navedeni pogoji. Kaj so «posli širšega javnega interesa» bo v praksi včasih težko določiti. Nobenega dvoma ni, da spadajo semkaj n. pr. notarji, odvjetniki, geometri, zdravniki, novinarji, lekarnarji itd. V zakonitem roku smejo nadalje odpovedati vsi ostali lastniki, torej tisti, ki so kupili hišo pred 1. novembrom 1918. ki so se doselili v dotični kraj pred 25. julijem 1914. in ki ne stanujejo v istem kraju v novi zgradbi. Isti rok velja tudi za lastnike, ki so se doselili kasneje nego 25. julija 1914., pa so bili pred tem dnem člani dotičnih občin in so kupili hišo pred 1. novembrom 1918.

Kaj je zakoniti, odnosno krajevni udomačeni selitveni rok, določa § 560. civilnopravnega reda: Ako ni posebnega dogovora o roku za odpoved, se mora v tistih krajih, v katerih so po posebnih predpisih, ali če ni takih predpisov, po posebnih navdi dotičnega kraja določeni za izpraznjenje zakupnih ali najemnih stvari neki dnevi v letu s postavljenimi odpovednimi roki, dati odpoved pred iztekom za to določenega časa. Po posebnih predpisih velja n. pr. v Ljubljani za letno stanovanje četrtletni odpovedni rok a sledečimi termini: 1. do 8. februarja, 1. do 8. maja, 1. do 8. avgusta, 1. do 8. novembra. Polovico stanovanja je izprazniti do večera četrtega dne ostalo polovico do poldneva 8. dne.

V vseh drugih primerih (kjer ni posebnih predpisov ali običajev) se morajo zakupi ali najmi odpovedati poprej, ko je zakupno ali najemno stvar nazaj dati ali nazaj vzeti, namreč letni najmi ali taki najmi, katerih pogodbeni doba trajanja presega 1 leto vsaj 3 mesece, najmi, katerih pogodbeni doba trajanja je sicer daljša kakor en mesec, a ne dosega enega leta vsaj 14 dni, vsi drugi najmi naposled pa vsaj 8 dni poprej.

Dokler velja zakon o stanovanjih, sme lastnik samo enkrat ukoristiti pravico odpovedi v zmislu čl. 10. To se pravi: če je že prišel do enega stanovanja v svoji hiši, ne more kasneje odpovedati še drugega. Ravnotako, če ima več hiš, ne more odpovedati stanovanje v eni teh hiš, ako ga je že odpovedal in dobil v drugi. Iz te določbe bi se dalo sklepati, da tudi ne more lastnik istočasno odpovedati dveh stanovanj v isti hiši. Potreba po takšni odpovedi bi bila dana tedaj, ako so stanovanja majhna (ena ali 2 sobi s kuhinjo) in je lastnikova družina velika. Nobene ovire pa ni, da lastnik odpoved ponovi, ali odpove drugi stranki, ako mu je bila prejšnja odpoved zavržena.

(Dalje sledi.)

Po slovanskem svetu

Maršal Foch na varšavski univerzi

Varšava, 5. maja 1923.

Včeraj popoldne je posetil varšavsko univerzo maršal Francije, Anglie in Poljske, Ferdinand Foch, generalissimo antantnih čet v svetovni vojni, «veliki pogromec Nemcev».

Dolgi špalirji študentov in študentk od širokega krakovskega predmestja do univerzitetških stopnic so čakali njegovega prihoda. Študenti in študentke imajo po večini posebne čepice, vsaka fakulteta druge barve, filozofi n. pr. bele z rdečim robom. Tudi v običajnih dneh nosi akademika omladina, dasi to ni obvezno, čepice ali v teh prazničnih dneh je vse to svečaneješe.

Pridem v profesorovo zbornico. Tudi tu vse pisano: eni v zelenkastih, drugi v violetnih žametnih togah, tretji ne vemo v kakšnih, kakor stari rimski ali srednjeveški senatorji; na glavah so breti kakor duhovniški. Rektor je odet ves v kožuho vino in škrlat. Pride Foch, bogato dekoriran, in pridejo drugi francoski oficirji in Foch se podpisuje v spominsko knjigo. Nato odidemo v avlo, kjer se bo vršila svečanost.

Tradicija! Iz srednjega veka, ko so v zapadni in srednji Evropi nastajale univerze, prihajajo do nas kot simbol neprekinjenega duševnega življenja in zgodovinske kontinuitete. V tesni zvezi s cerkvijo so nastajale univerze; zato je njih vnanji nastop bil tako sličen uniformirani in paradni cerkvi. Kot ena najstarejših univerz je tudi univerza v Krakovu očuvala tradicijo profesorških tog in biretov in to tradicijo oddala sedaj vsem ostalim poljskim univerzam.

Seveda, kar je v Krakovu staro zlato in srebro, to je v novi poljski Varšavi le železo in les (n. pr. verige dekanov in žezla pedelov), ali simpatična zveza srednjeveških rokodelskih orehov, ročnih delavcev z duševno delavnico, z univerzo se je pokazala lepo tudi na tej univerzi, zakaj žezla umetniško izrezljana iz lesa, so dar varšavskih rokodelcev, poklonjen univerzi.

Seveda, mlajši in revnejši profesorji, so bili z menoj vred v običajnih suknjah. Kdo naj si danes omislja žametno srednjeveško togo? Samo da smo mi odšli posebej naprej v avlo, da ne bi kazili ceremonije.

V carski Rusiji in habsburški Avstriji so univerzitetni profesorji imeli — uniforme; bili so — državni uradniki. Primerjaj si sedaj profesorja v

novi državni uniformi s profesorjem v stari togli!

Toda glejmo rajši živ prizor: poljske zastave plapolajo v avli nad glavno maršala vojsk poljskih, zakaj poljska univerza časti svojega častnega doktorja Ferdinanda Focha.

Dr. Fr. Hešič.

Bolgarski kralj Boris in njegovi sestri

«L'Europe Nouvelle» prinaša sledeče pismo iz Sofije:

Kralj Boris biva sam v palači sredi Sofije, in samota vpliva ... Njegovo obličje je nežno kakor italijanska freska iz petnajstega stoletja. On dobro pozna boje trpečega šlovestva; navdaja ga silna želja, da bi tolažil druge, pa mora meriti svojo lastno slabost. Kadar se obravnavajo politična in gospodarska vprašanja, se pokaže v njegovi fiziognomiji nejevolja.

V prelestnih salonih svoje palače sprejema tujce, ki potujejo preko Sofije, in iz njegovega jasnega pogleda odseva trpljenje njegovega rodu. Bil bi sanjač, puščavnik, da ni kralj. Vendar ga pa družijo s samosvojim, pogumnim bolgarskim kmetom ozke simpatije. Kralj Boris se zanima za vse. Ali ta njegova velika radovednost, ki se očituje napram vsem stvarim, spominja na ujetnika, ki se zanima za vse ono, česar njegovo obzorje ne dosega. Njegov glas je mehak, prijazen. Njegove velike oči, v katerih se zrcali nedopovedna žalost, se zasvetijo včasih v mladostnem smehu. Tak je kralj balkanske države, čije zgodovina je dolga kronika krvavih vojsk.

Kraljevi sestri sta blede, jasni cvetlički iz rastlinjaka. S svojimi kratkimi lasmi, kakršne so nosili paži, s svojimi čednimi, belimi bluzami iz domače tkanine, ki so jih zvezli kmetje, živita ti dve kraljični enakomerno kakor dve trnjulici, brez upanja na kakega kraljevskega princa, ki bi kljuboval intrigam in zaprekam, da bi prišel do katere izmed njih v njuno tiho, s cvetlicami obdano bivališče.

Na svojem gradu v Vrani se Eudoksija in Nadežda pečata s sportom, jahata in vrtnarita. Tudi onidve se, kakor kralji, zanimata za politiko in za potovanja. Radi bi živeli srečno ... Zakaj mladost premaga vse, celo mir tega nenavadno tihega dvorja v agrarni, demokratični Bolgariji.

Kdor hoče v Vrano, mora preko slabih cest, ogibati se mora vozov, v katere so vpreženi volji, in le tu pa tam vidi kako burno kmečko poslopje.

vič, Kosič, Janko), natakak Adolf (Rasberger) in — saj veste, koga mislim — grobar Bazouge (Harastovič). Harastovič na ustvarja prvovrstne kreacije in to ne le v maski, ampak tudi v igri. Njegova gesta in mimika, kakor tudi celotna ritmika in dinamika njegovih likov so visoko umetniške. Užitek je bil gledati tega močitelja z rdečo, po strani zasukan čepico v žganjarni. Če bi ne sedel pri svoji mizici, bi v sliki veliko, veliko manjkalo. — Z «Ubičajem» je dokazalo mariborsko gledališče, da je kolikor vodstvo, tako tudi igralsko osebje prav dobro in da se mu ni treba strašiti nikakih, še tako težkih nalog. Predpogoj uspehom pa je upravljaljsko razmerje članov ansambla: ljubezen do stvari mora pomagati dvigati kulturno stavbo gledališča. Mogoče, da bo vendar enkrat naša mariborska družba, ki ima sicer polna usta vseh mogočih političnih, socialnih, kulturnih in drugih fraz, prišla na oni kulturni nivo, da ji bo umetnost taka, če ne večja potreba, kakor ji je danes firkele.

Barvne trakove

z vse pisal e in računske stroje

THE REX Co, Ljubljana

— Gradbeno podjetje —

Ing. Dukić i drug
Ljubljana

Bohoričeva ulica št. 24.

Theodolite, tachymetre, nivelacijske instrumente, planimetre, pantografe, linealne in trasirne letve, merilne trakove, libele, logaritmi, računalna, šablone za pisma, trioglatna, prismačna in druga precizna merila; risalna orodja, risalne stole, aparate za svetlost, svetlobne, prozorne in druge tehniške papirje ima stalno v zalogi

Viljem Sequard

delavnica za precizno mehaniko

Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 4 (na dvorišču).

Vsa v stroko spadajoča popravila se izvrše točno in solidno.

Kosta Vukašinović, Ljubljana

palača Ljubljanske kreditne banke (Dunajska cesta)

priporočam svojo ogromno zalogo najmodernejših damskih, moških in otroških čevljev.

ZA BIRMANCE

so došli ravnokar čevlji v vseh barvah!

Novo! SANDALE Novo!

dvakrat šivane, z dvojnimi podplatoma, prvovrsten izdelek!

Največja izbira vsakovrstnih usnatih izdelkov!

Cene primerne! Oglejte si izložbe!

Iz življenja in sveta

Tombola

Tombola ni naša igra. Igra pa se vendarle povsod pri nas. Ni je za našega vaščana, tržana in tudi meščana lepše, milejše in tudi važnejše igre, nego je tombola. Tombola ni šah. Pri tomboli ni treba napenjati možganov. Pri tomboli ni treba šteti pik kakor pri dominu. Igra je široko socialna, splošna. Poleg tega se vleče počasi. Pri tomboli se lahko pomenuješ o vremenu, letini in o razočaranju, pa pri tem vseeno misliš samo na lepo vreme, dobro letino in na iznenadenje. Zakaj vsaka tombola ima svoje iznenadenje. Vsakdo sicer ne zadene prešiča, krave in voza s plugom in brano, pa vendar vsak čaka, da dobi vsaj enega od teh dobikov. Prešič, krava in voz s plugom in brano bi v dandanašnjih časih, ko se bližamo socializaciji, bilo preveč. Ampak en sam delec od vsega tega vendar dobro dene. Prešiček je lep dobitek. Krava je tudi lep dobitek. A voz s plugom in brano je celo prav lep dobitek.

Pri nas se vrši tombola na odprtem trgu. Ljudstva se nagane na stotine ali na tisoče. Zberejo se moške, žene, fantje, dekleta, pobožni, brezverci, majhni, veliki, dobrosrčni in nevoščilivi ljudje. Glava tiči pri glavi. Klobuk in ruta sta v eni vrsti. Na tombolo gresta iskati sreče služkinja in gospodinja, gospodar in hlapec. Kadar zagleda na prostranem trgu v gneči ljudstva hlapce svojega gospodarja, pomisli in se vpraša: »Kaj pa hoče tu pravzaprav moj gospodar? Ali še nima dovolj imetja? Ali misli zadeti tudi moj dobitek ter ga odnesti pod svojo skopuško streho?« A gospodar misli, ko ugleda svojega hlapca med tombolaši: »Kaj pa išče ta tukaj? Namesto da bi pokladal živini ali pometal dvorišče, se klati tod in hoče zadeti dobitek, ki je namenjen meni. Kakšna predrznost hlapčevska!«

Tombola se začne. Na visoki tribuni stojijo moške. Prav spredaj je postavljena okrogla žara, iz katere vlečejo številke z golo roko. Vsaka številka se izklicuje. »13!« Ljudje pogledajo na kupljene listke, kontrolirajo številke in zagodrnjajo: »Kaj hudiča kličete 13! Trinajstica še nikdar ni bila srečna. Vrag jo vzemi!« In pomečkajo listke, na katerih ni številke trinajsti. Dosti jeze je s številkami, ki jih ni na listkih. Zadržaj zaškrbijo zobje in ugriznejo v ustnice. Nestrpnost se tembolje veča, čim bolj se množijo številke. A glej, že se javlja spodaj pod tribuna nekdo, ki je zadet činkvino ali kvaterno.

Brž se obrne pozornost množice na to osebo. Masa šumi. Zavist narašča. Vse čaka, da se izkaže pomota. Toda pomota ni, in zavistna srca morajo pogoltniti grenko resnico, da je činkvina in kvaterna zadeta brez pomote. Za trenutek obvlada množico čustvo potlačenosti. A komaj zapoje trobenta v drugo, že je zopet vse pokoncu, da sledi nadaljnjim upom in nadam, katere skrivajo številke na tistih zagonetnih listkih po en, dva, pet, deset ali tudi dvajset dinarjev.

In tombola se nadaljuje. Črtic z rdečim, plavim, zelenim ali črnim svinčnikom na listkih je vedno več. Tri četrtilne številke je že izvlečenih in izklicanih. Kako se bo reč končala? Da, kako se bo končala? Ali bo vsakdo zadet glavni dobitek? Prešič in krava sta za to pot vsem skupaj, izvzemši dvojico srečnih ljudi, usla. Nikdar več ju nazaj ne bo. Prešiča zakolje mesar, krava pa bo dajala mleko. Ampak voz s plugom in brano je še vedno na razpolago in je morda namenjen meni, ali tebi, ali njemu.

Nova številka. Trobenta zapoje nekako mračno. Mnogo zlatih sanj in sladkih upov se zopet razblini. Zara se še enkrat zavrti. In še enkrat. In še enkrat. In še enkrat — zadnjič. Sredi množice se pojavijo vriskajoč moški. Zadel je tombolo. Spet čakajo ljudje, da se izkaže pomota. A proklete pomote zopet ni. Ne vem, kaj pravzaprav pomeni, da ljudje dandanes tako točno pazijo na vse, kar se izklicuje. Nič ne prečrta napačne številke. Tako se nam množijo bridkosti in razočaranja.

Komisija je kontrolirala močevce številke in je našla vse v redu. Močje je res zadel in je prav zares dobil voz in plug in brano.

Konec. A kakšen konec? Ali je to konec: zgražanje nad sleparijo, nejevolja zaradi prevare? Vsekakor je to konec — dasi silno žalosten. Ljudje se začno jeziti nad samimi seboj. A kdo jih je res, naj si omislijo listke za tombolo? Sili — kdo? Sami. Listke so kupili sami, a posledic nočejo nositi sami. Hočejo jih

marveč naprtili ubogim prirediteljem tombole, ki so imeli z vsemi udeleženci igre enako poštene namene.

Teško je streči bogu in hudiču obenem. Eden ima brado, drugi roge. Prav v ničmur si nista podobna — kaj šele enaka! tako torej plačujes uboga tombola svoje zveste tombolaše! In tako pljujejo zvesti tombolaši nate. Na eni strani so prevarani prireditelji, na drugi udeleženci. Dobitek od tebe ima izključno državna blagajna, a kar rodiš, tombola, sama po sebi, je srd, zgražanje in slaba volja. Kljub temu pa priredimo kmalu zopet novo tombolo. Saj vemo, da bo, mikavna kakor je in ostane, privabila na naš trg zopet obilo občinstva vseh slojev in vseh strank. Večina ljudi bo sicer kiela, trije, štiri ali pet pa jih bo vendar zadovoljnih. In to je glavno. Kajti zadovoljna ni nikoli večina, ampak vedno manjšina. In manjšina, pravijo modri ljudje, ima vedno prav — tudi tedaj, kadar je njena obilnost zgnetena v tesen koš za priljago. Mentor.

Poljubljam roko, milostiva

Kakor vidimo, se zanimajo za to vprašanje moški in ženske. Prejeli smo celo vrsto novih dopisov, iz katerih naj navedemo nekatere doslovno, druge v odlomkih.

Veleugleden jurist nam piše s Štajerskega:

»Ceprav ste dali v tem svojem »razpislu« besedo samo lepemu spolu, ki morda dovolite tudi zastopniku tistih, ki so pri tem vprašanju čisto res — trpeči del. Stvar je namreč taka: če mi ponudi roko dama, ki jo resnično spoštujem, pa bodisi tudi le radi njenega res odličnega družabnega položaja, čutim naravnost — potrebo, da to roko poljubim. Vedno pa mi je odvratno to poljubljanje v javnosti, posebno na ulici, na kakem peronu itd. ter pričakujem od resnično fine dame, da me od te dolžnosti odveže na ta način, da mi roko diskretno — odtegne pred poljubom. Res »na višku stoji« dama zna namreč dati roko tako, da naj jo poljubim ali pa ne poljubim! Pri vseh drugih ženskah smatram tak poljub za zgolj formalnost: če si že taka, da prav hočeš, naj ti bo v božjem imenu — nisem tako neumen, da bi se ti radi tega zameril; pa še »milostiva« ti porečem, če nimaš več zmisla za krepkost slovenske »gospe«.

Iz Celja nam piše ga. V. V.:

»Čitala sem odgovore cenjenih dam, ki jih je prinesla današnja številka. Brez dvomno je mnenje gospe iz Maribora najpopolnejše; zlasti v tem, ko piše: »Otrok poljublja roko materi, mož ženi, zaročenec zaročenki!« Da, to ima znišeti, to ima pomen — omenjam to celo kot ljubezensko dolžnost — vse drugo je zgolj puha fraza. Cenjene dame! Kako morete prejemati poklone od moških, ko morda čutite, da jim je vse zgolj ironija? Kako morete same sebe tako varati, kako želiti, da vam gospod poljubi roko, ako ni vaš zaročenec ali mož? (Kaj pa čestilec ali ljubimec? Opomba staveva.) Poljub na roko, ki ni od mojega zaročenca, oziroma moža, bi jaz kratkoma odklonila. Pomnilno vedno, da smo ponosne Slovenke!«

Iz Ptuj nam piše g. O. Z.

»Gospa višjega častnika iz Maribora se je doteknila naziva »milostiva«. Ker so besede govorjene takorekoč iz mojega srca in sem le čakal, da pridejo v javnost potom slovenske dame, si dovoljujem kot zainteresiranec gospe, ki je to misel obelodanila, najiskrenejše zahvaliti se ter prostim g. uredniku, da da v diskuzijo tudi to slabost naših kavalirjev. — »Weib« je socialno in moralno slabo stojiča ženska, »Frau« je naša žena-kmetica, »gnädige Frau« je naša gospa. Recite naši kmetici gospi, takoj vam bo rekla: »Ah, jaz nisem gospa...« itd. — ne bo se pustila vleči. Ravnotako bi morala storiti vsaka gospa, ki se noče z nazivom »milostiva« osmešiti, zakaj to so le fraze kavalirjev brez vsake iskrenosti, ker iskrenost je tu nemogoča; to vedo tudi drugi. Gospod pa, ki se čuti ob kaki dami res tako majhnega, naj izrazi svojo dolžanost z nazivom »spoštovana gospa«, nikdar pa naj ne išče pri njej »milosti«, razen — seveda, če ima slabo vest.«

Mlada ljubljanska gospa B. P. meni: »Slovinci, ne ponižujte niti sebe, niti nas in poljubljanje nam roko le, kadar vam to veleva srce, spoštovanje ali hva-

leznost. Nikar pa nas ne ponižujte s tem, da nam darujete radi zunanjih form — talmi zlato!«

S Ponikve nam piše V. M.: »Če vidim, da moški poljubijo roko starijši dami, si mislim, da je to storil iz navade ali pa iz posebnega spoštovanja do te dame. Če pa vidim, da poljublja roko mladi gospe ali gospodični, ga smatram za domišljavca in nemodernega človeka. Ker število takih domišljavcev dnevno raste (žalobog), ne bo lahko delo, odpraviti poljubljanje rok, čeravno bi bilo jako umestno.«

Ga. P. M. B. nam piše: »Poljubljanje rok damam v naši Sloveniji ni bila vkoreninjena navada ne pred prevratom in ni niti po prevratu. Doživljanje in videla sem to navado v tujih državah, a zelo redko v naši Sloveniji. Da se opusti popolnoma, za to sem tudi jaz, ker mi je bilo to dostikrat bolj neprijetno kakor nasprotno, zlasti od antipatičnih in prihihjenih strani. Nikakor se pa ne strinjam z mnenjem, da, ker je moški sposoben 365krat na leto povzročiti materinstvo, dočim mati kvečjemu enkrat očetovstvo, da zato zasluži oba isto spoštovanje. Ako bi tak mož vsaj enkrat hotel, oziroma mogel, namesto mene roditi, bi mu poljubljala — tudi noge!«

Odč. J. J. iz Ljubljane pravi: »Poljubljanje rok je modna fraza, ki jo ljubijo samo frazaste ženske. Ako v slušču obojestranske ljubezni moški iz strahopetnosti — kot trdi to članek z dne 8. t. m. — pričenja poljubovanje pri rokah, je to prvi bojazljivec in slabši ženskega značaja. Tak na noben način ne more imponirati našemu spolu. Pravi moški mora v pol ure dobiti od njemu simpatične ženske ali poljub ali klobuto, ki mu tudi ne škoduje! Poljub gre samo ustnicam.«

Kakšen je bil prvi človek?

V južnoameriški Patagoniji so pred kratkim našli okamenelo človeško lobanjo. To je napolnilo razne učenjake, da so jeli živahno razpravljati o prvem človeku.

Kdo in kakšen je bil prvi človek na svetu? Zaenkrat je na to vprašanje še nemogoče določeno odgovoriti. Približno pa lahko ugotovimo dobo prvega človeka in črto njegovega razvoja.

Gotovo je, da se je prvi človek rodil, ko Himalajsko gorovje še ni dvigalo svojih vršacev iz velikih brazd nepreglednega skalovja. Šele v dobi, ko so se začeli oblikovati gorski vrhovi, so se severnejši kraji ločili od tropskih. Polagoma je izginjalo obilje, pa tudi bujnost gozdov. Opice so bile prisiljene ostaviti svoja bivališča na drevju. Začele so iskati zavetja v duplinah in jamah ter so si jele tudi same graditi zatočišča. Namesto s sadjem so se začele prehranjevati z ribami in drugimi živalmi.

To lahko sklepamo iz naravnega razvoja. Ničesar pa ne vemo o načinu življenja opic, o njihovih navadah ter njihovih praočlikih. V zadnjem času raziskuje neka ameriška družba razne kraje v Mongoliji, kjer upa izslediti razne tajne predhistoričnega človekovega življenja.

Pred 29 leti so našli na otoku Java lobanjo in deljst, o kateri se domneva, da sta najstarejšega izsledka, ki potrjujejo obstoj človeškega rodu. Iz te lobanje in deljst je razvidno, da je bil človek v pradedni dobi bitje nizkega čela, podobno opici, tako da so ga po vsej pravici imenovali Pithe cantropus erectus, po naše povedano, pokončna človeška opica. A ta »človeška opica«

je za nas še vedno neznano bitje — zagonetna številka, katere ne znamo razčleniti.

Več nego o tej najdbi vemo o pilt-dornski lobanji, katero so pred par leti odkrili v Sussexu. Najdba pripada po sodbi strokovnjakov pleistocenski dobi, ki sega deset in desetisočletja nazaj. Tudi belgijske, francoske in nemške jame nam nudijo mnogo zanimive stvarine za proučevanje prvotnih prebivalcev evropskega kontinenta. V Naenderthalu blizu Düsseldorfa so izsledili okostje človeka, o katerem se da reči nekaj pozitivnega. V primeri z njegovimi predniki je ta človek naš intimen znanec iz davnine. A tudi njegove starosti ne moremo natančno določiti. Vemo samo to, da so se v dobi njegovega življenja velike ledene mase, pokrivajoče tedaj severno in srednjo Evropo, začele pomikati dalje na sever. Ozemlje Velike Britanije je bilo tedaj še neoddeljen kos evropske celine.

Svedskim geologom se je posrečilo vsaj približno določiti čas, ki je potekel od one starodavne dobe, ko se je začel seliti led njihove domovine v severni smeri. Svoja raziskovanja so podprli s stanjem glinastih plasti v jezerih in ob južnih bregovih ledenega morja. Po tej metodi se jim je posrečilo dognati, da je prvi človek živel približno pred 12 tisoč leti.

Tudi francoske in španske jame, če tudi jih poznamo šele iz novejših dobi, nam pomagajo pojasnjevati razmere v davnih predzgodovinskih dobi. V teh jamah so se našle slikarje, ki pričajo o izredni umetniški nadarjenosti in dovršenosti našega pračloveka. Slike predstavljajo navadno mamuta in nosoroga, ki sta se tedaj sprehajala po naših krajih. Tudi severni jelen, iz rogov katerega so izdelovali meče in druge potrebščine, je ovekovečen na strmih skalah španskih jam.

V ostalem je iz teh slik razvidno, da je bila Evropa v davnih časih tudi domovina bizona, živali, ki se je do dandanašnjega dne na umeten način obrnila samo še v Ameriki.

Neverjetne ljubezni

Mnogi čitatelji romanov zamerjajo pisateljem, ker njihovi junaki doživljajo samo izredne pustolovščine, ker se zaljubljujejo romantično in se vozijo v gondolah. Ugovarjajo namreč, da je vse to v življenju mnogo enostavnejše. Ljubezen se v resničnosti mnogokrat končuje na drugi način, čestokrat s dokaj brutalnimi sredstvi. Izkaže se n.p., da je bila vsa romantika lepe ljubice previkno in premišljeno nastavljena past, ki se je v njej ujel ubogi neizkušen mladenič. Ali pa, da je bila »idealna« ljubezen dobro izvedena poteza staršev, ki so izbrali za hčerko primerneža ženina. Tako je pri nas v Evropi. V Ameriki pa je baže še vedno drugače.

V Ameriki lahko vsak dan vidiš v kinu film, kjer sta zaljubljenca vedno mlada in srečna. Vsebinsko ljubezni v Ameriki tvori še vedno golobje poljubljanje. Zato ni čudno, ako se ameriške milijarderke zaljubljujejo v kočijaže ter da čistilci čevljev z vročimi pogledi osvajaajo srca prvih gledaliških zvezd. Velebogata in prekrasna Američanka Brien iz Savranec Zabe se je na ta način zagledala in zaljubila v nekega navadnega tovarniškega delavca, ki ga je srečavala čisto, kadar se je vozila na izlete s svojim avtomobilom. Delavca je vzela za moža. Srečnik je baže umel tako toplo in čustveno govoriti, da se mu nesrečna ženska ni mogla več ustaviati.

Divna Amerika! Ko bi tudi Evropa mogla postati tako blažena in srečna, da bi se njeni delavci ženili z milijonarkami! Potem bi na en mah bilo rešeno naše socialno vprašanje.

BERSON

GUMENE PETE IN GUMENE POTPLATE

cenajo in trajajo se kakor usnena!
Najbolje varstvo proti vlagi i mroza!

Naznanilo preselitve.

Manufakturna trgovina Anton Schuster

Stritarjeva ulica 7

naznanja, da se je preselila

na Mestni trg št. 25

(nasproti mestnega magistrata)

ter bo vsled na novo urejene trgovine še nadalje prodajala po znižanih cenah.

Trboveljski premog in drva

stalno v zalogi vsako množino

Družba Ilirija, Ljubljana,

Kralja Petra trg 8. — Tel. 220.

L. Mikuš

Ljubljana

Mestni trg 15

izdelovatelj dežnikov

Na drobno! Na debelo!

Zaloga sprehajalnih palic

12 Popravila točno in solidno!

I Jugoslov. tovarna šablonov

za predtiskarije ženskih ročnih del

MARK BLEIER, Senta, Bačka

nudi

najnovejše vzorce!

Pravi „Geiser“-čevlji, čevlji za smučl ter lovski čevlji

vseh vrst se izdelujejo v znani solidni čevlarski delavnici 125

J. BRAJER

Ljubljana, Turjaški trg (Breg) 1.

Istotam se izdelujejo tudi vse vrste drugih obuvaj, od najpreprostejše do najfinije izdelave.

Cene solidne! Postrežba točna!

Lastne hladilne naprave. — Lastna prodajna mesta v največjih tržiščih inozemstva.

USTRELJENO DIVJAČINO

srne, divje koze, divje prašiče, zajce, fazane, jurečice, kljunače, divje raco

kupuje

vesk čas in vsako množino po najvišjih cenah od oddajnih postaj

E. VAJDA, veletrgovina z divjačino

ČAKOVEC, Medjimurje, Jugoslavija

Brzjavlj: VAJDA, ČAKOVFC — Telefon Interurb. št. 59, 4, 3.

Večje love prevzamemo potom naših organov od lovišč.

SOLIDEN IN TOČEN OBRAČUN.

ZAHVALA.

Za mnogobrojne dokaze sočutja povodom nenadomestljive izgube našega nepozabnega soproga, očeta, starega očeta, tasta itd., gospoda

Simona Bedenika

izrekamo tem potem vsem onim, ki so spremili rajnega na zadnji poti, najpristrčnejšo zahvalo.

Zahvaljujemo se hrastniškemu pevskemu društvu pod vodstvom g. Candra za ganljive žalostinke ter ga priporočamo v trajen spomin.

V Hrastniku, dne 10. maja 1923.

Rodbina Bedenik.

Kdor hoče spoznati

mesta in kraje v Hrvatski, Bosni, Vojvodini, Srbiji, Dalmaciji itd., naj naroči

A. Melik: Jugoslavija

Zemljepisni pregled. II. del.

Na 524 straneh podaja knjiga, ki ji je priložen tudi zemljevid, podroben popis naše države. Knjiga velja s poštino vred 52 Din, boljša izdaja 67 Din 50 p. Naroča se pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

„Krvavi kardinal“ Zgodovinski roman

«Busiere... Busiere!»
Busiere zaman poskusi, da bi dvignil glavo. Annais zaplaka. Busiere zahrope. Ona poklekne k njemu in vpraša tesnobno:
«Busiere, ali me ljubite?»
«Da!» odgovarja ranjenec še nepričakovano jasno.
«Busiere! Pri živem Bogu, povejte mi istino, kako se je to zgodilo!»
Busiere se zareži. Ona se skloni k njemu, da lažje ume njegov odgovor, ki je morda odločilen za njeno bodočo usodo.
«Busiere, če ste me res ljubili...»
«Ljubili?» se odzove. Ta beseda ga galvanizira. V že skoraj odmrlih očeh se mu zablisti še žarek življenja. Pa kmalu zopet ugašne. Nepopisen nasmešek mu je ostal na ustnicah, skoraj manj nasmešek in bolj režeča groza.
«Busiere... istino! Kako se je to zgodilo?»
Busiere se pogleda in kakor da ne more, ali da ne razume, ali da nima volje. Pa vendar se še oglasi:
«Kaj... kaj? Da, zares, bil je to gospod Trencavel...»
«Vas je on napadel?»
«Ne... mi štirje njega... o, strašen sabljač je...»
«Ali so bili njegovi prijatelji z njim?»
«Oj, povejte, povejte...»
«Ne... sam... hoteli smo ga ubiti, kakor razbojnik... bogami, kako krasni sunki!... Ljubili? Da, da, spominjam se... radi ljubezni...»
Annais počasi vstane. Mrzlo so jej roke, mrzlo srce. Torej je le vse prav tako res! Trencavel ni lagal! Se ena beseda zveni v njej:
«Zaradi ljubezni... Kako? si misli. Ljubezen vodi torej v nečestje? V nečestje? Ubogi dečki!»
In iznova poklekne. Iznova se nagne nad Busierom in ga gleda. Kakor da se ranjenec življenje nekoliko vrača ali vzbuja. Ustnice mu naenkrat postanejo bolj rdeče. Kri mu iznova napolni glavo. Nasmešek umirajočega postane nekoliko bolj razumen, v skladu z voljo. Zave se še enkrat in pravi:

«Gospodična, hočete li, da vam rečem?»
In se nepričakovano zasmije.
Strašno blede, zadržal Annais svoj dah in posluša z največjo pozornostjo, da ne bi preslišala niti besedice tega, kar jej pove umirajoči. Ta pa pove z nepričakovano jasnim in še dokaj močnim glasom:
«No torej, omožite se s gospodom Trencavelom!»
In se zadnjikrat zakrohoče. Annais slabotno vzdihne in skrije obraz z rokama. In pogleda na onega, ki se je pravkar krohotal in sedaj naenkrat umolknil: Busiere je pravkar izdihnil.
Verjetno je, da je Annais ostala še dolgo tam pri mrtvecih, kajti ko se je dvignila, je mehanično zapazila, da je sveče pogorelo že najmanj oel palec. Domači seljak jo je bil prižgal, ne da bi ona bila vedela, kedaj. Bil je enostaven čin gostoljubja.
Annais de Lespars pusti seljaku svoj mošnjič poleg onih štirih, ki so jih imeli plemiči pri sebi, ter mu naroči, naj pokliče duhovnika, in da poskrbi, da bodo vsi štirje prijatelji primerno pokopani. Sama pa se vrne v Pariz.
Fontailles, Liverdan, Busiere in Chevers so imeli le malo oddaljenih sorodnikov po kraljevini. Annais je pa že lela, da bi vseeno bil pokopani dostojno svojemu stanu, in je poskusila obvestiti vojvodo anžovskega o dogodku. Toda vojvoda je iz radosti nad svojo spravo s kraljem šel z njim na lov. La Vallette je odpotoval, ravnotako Vendome in Burbon. Beuron je bil že mrtev, Bouteville jetnik Bastilje, Chalais nekam izginil, ravnotako Louvigny. Annais se čuti povsem osamljeno, zlasti ker tudi vojvodinje de Chevreuse ni nikjer. Drugi dan je torej Annais zopet sama pri žalostnem pogrebu.
Ko so obredi končani, zapazi Annais, da ni sama, ampak da se je bil pogreba udeležil še neki plemič, ki jej ni znan. Vendar se dekle spomni, da jej je menda ta plemič sledil od Pariza in da je ni zapustil niti na pokopališču. Ta plemič je oblečen povsem enostavno in pri vsem razmišljanju se deklci zdi, da ga je vendar že kedaj kje bila videla.
«Gospod...» mu pravi, «... ste li morda prijatelj teh štirih nesrečnih pokojnih?»

«Ne, gospodična!» odgovarja neznanec.
«Torej ste bili njihov nasprotnik?»
«Tudi ne! Le prijatelj njihovega nedanega nasprotnika!»
Ona ga gleda presenečena in potem vpraša: «Zakaj ste me spremljali ali pravzaprav stražili?»
«Ker oni moj prijatelj, katerega sem omenil, tega ni hotel storiti sam, in me je naprosil, naj ga nadomestujem. Priporočam vam to le, ker ste me blagovolili vprašati. Prosim, da mi blagovolite verjeti, da bi bil molčal, da niste stali vprašanja name.»
«Kdo je ta prijatelj?»
«Gospod Trencavel.»
Annais napravi kretnjo nevolje.
«In kdo ste vi, gospod?»
«Gospodična, pravi neznanec in se nakloni, »jaz sem grof de Mauluys.»
«Povejte Trencavelu, naj se vendar ne briga zame. Zahvaljujem se vam, gospod grof, da ste me spremlili. Čeprav pa sem vašemu prijatelju zelo hvaležna za njegovo pozornost si hočem vendarle obdržati svobodo kretnj...»
«To je brez dvoma, gospodična! Ne poznam bolj plemenitega srca in bolj šega meča...»
«Tem bolj! Če je torej vaš prijatelj, vas bo gospod Trencavel poslušal. Povejte mu, da ta njegova pozornost večkrat naliči neznosnemu bremenu.»
«To sem mu že večkrat povedal, gospodična... Od pričetka njegove ljubezni do vas sem ga opozarjal, naj se pazi... Tudi sem mu preročeval, da bo radi tega še prišel v nesrečo. Kljub temu bom to še enkrat storil, ker tako ukazuje.»
«Zahvaljujem se vam. Dovolite še vprašanje, gospod grof: Kje sem vas že videla?»
«Na cesti v Fleury, gospodična. V oni samotni hiši, kjer ste imeli nekaj malega opraviti z gospodom de Saint-Priacom. S Trencavelom in drugim Montariolom je tudi mene doletela čast, da sem smel potegniti meč v vašo obrambo. Pozneje sem vam sledil v Pariz. Trencavel pa je pohitel in nesel svarilo vašim prijateljem, da se jim bliža velika nevarnost. Sicer je pa že dolgo tega, baš dva cela dneva!»
«Oprostite mi, gospod!» pravi Annais s slabotnim glasom.

Mauluys ne odgovori, marveč se odstrani dva koraka nazaj, s klobukom v roki. Ona še reče: «Oprostite mi, gospod... mogla sem pozabiti na vaše lice, tega čina pa ne... Kar se gospoda Trencavela tiče... evo, vi imate prav. Če se bo še dalje zanimal zame in mojo pot, se mu utegne pripetiti, da bo zabredel v nesrečo... Povejte mu to...»
In zaješe svojega konja in oddirja.
«Kraljeva hči!» zamrmra Mauluys.
«Ubogo dekle!»
Annais dirja proti Parizu in solze jo peko. Čuti se ponižano, premagano. Misel štirih anžovinskih plemičev je v njej. Pa še nekaj drugega, kar bi ona rada odstranila za vsako ceno in se te misli rešila. Vsa trepetna srda na samo sebe. Njen konj kar poskakuje pod opetovanimi njenimi sunki z ostrogami. V njej je Trencavel. Ona ga čuti! Ne more se ga iznebiti!
Mnogo časa je že, odkar je vstopila zopet v svoj dom. Sedaj se je skrila sama pred seboj na vrtu, katerega tako ljubi in kateremu je zaupala že marsikatero svojo tajnost in tukaj v senci zelenja je sama s svojo mislijo in svojo čisto in deviško borbo.
XLIII.
Na cesti v Blois.
V tistem času je Richelieu stanoval že v svoji škofovski palači. Toda njegovi tajni sestanki so se vršili še v stari palači na Kraljevem trgu. Najdemo ga torej zopet v starem znanem kabinetu v razgovoru s patrom Jožefom, kateremu pripoveduje, kako je bilo pri kralju v Louvru.
«Sedaj se nam torej ni treba več bati pred Gastonom!» izjavlja.
«Le tega ne mislite!» mu odgovarja pater Jožef zamišljeno. «Ta človek utegne postati še jako opasen, ne zaradi svojega junaštva, ampak zaradi svoje podlosti in zahrbtnosti. Ta nam je mnogo opasnější, kot odkrito nasprotovanje. Utegne nastavit past, v kateri bi prav lahko zaglavili!»
«Pa kaj mi more?» krične Richelieu.
«No, na primer, da vas prepriča, kakor že enkrat, da je kraljica zaljubljena v Vas!»
Kardinal vztrpeta. Kri mu buši v glavo. Sedaj odgovarja mrko:

«Nakdar ne bi mogel verjeti nič ali nega!»
«Saj ste že enkrat verjeli. Sicer ne bi bili nikdar napisali tistega nepremišljenega pisma.»
Kardinal pogleda v tla in pritrdi:
«Res... nepremišljenega...»
«Samo spomnite se na vaše noči brez spanca, na najine skrbi...»
«Da, da...» mrmra Richelieu. «K sreči smo dobili pismo zopet v roke.»
«K sreči!» odgovori pater Jožef zamišljeno.
«In sedaj je spaljeno.»
«Da...» potrdi siva eminenca.
«Spaljeno. Ne govori več o tem. Pismo ste zapalili... lastnorčno.»
Nekaj minut molčita oba moža in še mislita na tisto strašilo, ki je je oba preganjalo toliko časa, dokler ni Saint-Priac prinesel pisma, katero je bil vzel Verdieru.
«No vidite,» nadaljuje pater Jožef, «da je še vedno dana možnost, da vam priredijo takšno zasedo. Gaston je v tem mojster.»
Richelieu vzdihne in zopet pogleda v tla, in zopet zavzdihne, kakor oni, ki žaluje še celo za iluzijo, ki je bila lepša, kakor kruta istina.
«Trebja je torej, nadaljuje siva eminenca, da se čim prej sklene zakon med Gastonom in gospodično de Montpensier. Dotlej bodo še vedno dopuščene razne nade onim, ki računajo na Ano Avstrijsko.»
«Ta zakon bo kmalu sklenjen. Gospodična de Montpensier se že nahaja v Parizu, ker sem jo dal poklicati. Plemenita mladenka je.»
«Dobro, toda to še ni vse. Osvobodjeni od Gastona in solidno oboroženi z raznimi sredstvi in zlasti tudi s pis-mom, katero ste dobili od kralja, morate s strahom napolniti francosko plemstvo, preden prične iztrebljati Hugonote. Na čelu tega neukročenega plemstva pa so Cezar Vendomski in njegov brat veliki prior. Nje zadenite, ne! Udarite! Pravico imate do tega, ker sta udeležena na tem nizkem komplotu Fleuryjskem.»
«Odločil sem se, da bom zahteval njuni glavi!» odgovori Richelieu mrdo.
Siva eminenca premišlja nekaj hipov. Zdi se, da preračunava, koliko sta ti dve glavi vredni.
(Dalje prihodnjé.)

**Proda se popolnoma prenovljen
avto Puch**
Type VIII, z moderno karoserijo, s šestimi sedeži, z Boschevo razsvetljavo in s „starterjem“. Naslov pove upravništvo „Jutra“.

ŠENTJANŠKI PREMOG
vseh vrst in vsake množine nudi po zmernih cenah za promptno dobavo
Šentjanški premogovnik, And. Jakil
Krmelj - Dolenjsko
92 Prodajni urad v Ljubljani — Krekov trg 10.

!! Medjimurski konji !!
Poltežki in čisto težki konji in kobile za vprego in odgoj za gospodarstva in tovarne stoje stalno za prodajo pod najkulantnejšimi pogoji pri
E. VAJDA veletrgovina konji **ČAKOVEC**
Medjimurje (Jugoslavija).
Brzjavlj: Vajda Čakovec Telefon Interurb. 59, 4

IVAN ZAKOTNIK LJUBLJANA
Dunajska cesta št. 46
Telefon št. 379 mestni tesarski mojster Telefon št. 379
Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe, ostrejšja za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje i. t. d.
Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.
Parna žaga. Tovarna furnirja.

2. številka
„SEJMSKEGA VESTNIKA“
oficijelno glasilo „Ljubljanskega velesejma“
izide že 19. maja
Inserate sprejema
ALOMA COMPANY
anončna in reklamna d. s. o. s.
Centralni: LJUBLJANA Kongresni trg 3
Podružnica: BEOGRAD Bromeška ulica 9

Premog, cement in strešna opeka
stalno v zalogi pri
H. Petrič, Ljubljana,
Dunajska cesta 33. Tel. 366.
Skladišče „BALKAN“.

JAMSKI LES
smrekov ali jelkov od 10 cm debeline na tankem koncu in od 3 m dolžine naprej kupi vsako množino franko vagon kranjskih postaj:
Šentjanški premogovnik, Krmelj - Dolenjsko.

JAJCA
kupuje
po najvišjih cenah od oddajnih postaj
in plača
proti oddajnemu potrdilu brez odteglaja
E. Vajda
ČAKOVEC, Medjimurje, Jugoslavija
Brzjavlj: Vajda Čakovec Telefon Interurb. 59, 4, 9

ARKO COGNAC MEDICINAL